

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
NUTRITION AND HEALTH FOOD CENTER, HAT YAI DISTRICT,
SONGKHLA PROVINCE

นัสรี จรรีบรรตน์
NASSAREE JORNREEBRUT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
NUTRITION AND HEALTH FOOD CENTER, HAT YAI DISTRICT
,SONGKHLA PROVINCE

นัสรี จรรีบริตัน
NASSAREE JORNREEBRUT

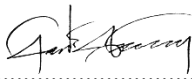
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY
2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
THESIS TITLE NUTRITION AND HEALTH FOOD CENTER, HAT YAI DISTRICT, SONGKHLA
PROVINCE

ผู้เขียน นางสาวนัสรี จรรย์รัตน์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ยุพียง เหมะศิลป์
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ อนุกุลยุทธ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉิป ศรีสกุลไชยรักษ์
อาจารย์กุลธิดา ทรงกิตติภักดี
อาจารย์วรุฒม์ มัธยันต์
อาจารย์ภาวัต รอดเข็ม
อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
ขอรับรองว่า งานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนงมล)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....**นัสรี จรรีรัตน์**

(นางสาวนัสรี จรรีรัตน์)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาตรีในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....**นัสรี จรรีบริตัน**.....
(นางสาวนัสรี จรรีบริตัน)
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นางสาวนัสนีย์ จรรีบรรตน์
สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

ในบริบทของการพัฒนาเมืองร่วมสมัย วิถีชีวิตของประชากรในเขตเมืองมีลักษณะเร่งรีบและมีการแข่งขันสูง ส่งผลให้พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะด้านโภชนาการ ถูกลดทอนความสำคัญลงอย่างมีนัยสำคัญ การบริโภคอาหารสำเร็จรูปและอาหารจานด่วน ซึ่งให้ความสะดวกสบายแต่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ ได้กลายเป็นรูปแบบการบริโภคหลักของคนเมืองจำนวนมาก อันนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ ในขณะเดียวกัน แนวโน้มการตื่นตัวด้านสุขภาพในสังคมเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการสูง เช่น อาหารอินทรีย์และอาหารเพื่อสุขภาพ ควบคู่ไปกับการแสวงหาความสมดุลระหว่างการทำงานและคุณภาพชีวิต ส่งผลให้เกิดความต้องการ “พื้นที่สุขภาพแบบบูรณาการ” ที่สามารถรองรับทั้งการบริโภค การเรียนรู้ และการส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่เดียวกัน

แนวคิดการพัฒนา “ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ” ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงถูกเสนอขึ้นเพื่อรองรับความต้องการดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการเป็นพื้นที่ชุมชนด้านสุขภาพที่ผสมผสานองค์ประกอบด้านอาหาร สุขภาพ และการเรียนรู้เข้าด้วยกัน ประกอบด้วยร้านอาหารเพื่อสุขภาพ พื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย กิจกรรมฝึกปฏิบัติด้านโภชนาการ พื้นที่ออกกำลังกาย และบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพโครงการได้นำแนวคิด “เกษตรในเมือง” และ “เกษตรแนวตั้ง” มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารภายในเมือง ลดระยะทางการขนส่ง และเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชน โดยออกแบบพื้นที่ปลูกพืชทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เป็นทั้งแหล่งผลิตอาหารและพื้นที่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติสำหรับผู้ใช้งานประเด็นสำคัญของการออกแบบคือการจัดการพื้นที่ให้รองรับผู้ใช้งานที่หลากหลาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และผู้ประกอบการ ผ่านการบูรณาการฟังก์ชัน เช่น พื้นที่เรียนรู้ ห้องปฏิบัติการอาหาร พื้นที่ฝึกปฏิบัติ พื้นที่ออกกำลังกาย และพื้นที่กิจกรรมชุมชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบองค์รวม

โครงการตั้งอยู่บริเวณถนนปทุมณกัณฑ์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการเข้าถึงและเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ โดยพัฒนาให้เป็น “ชุมชนสุขภาพ” ที่รวมกิจกรรมด้านอาหารและสุขภาพไว้ในพื้นที่เดียว ทั้งนี้ โครงการตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า การพัฒนาศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่าย และมีระบบบริการแบบบูรณาการ จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการดูแลสุขภาพของประชาชน ลดความเสี่ยงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพอย่างยั่งยืนที่ยั่งยืนที่สุด โครงการมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองหาดใหญ่สู่การเป็น “เมืองสุขภาพต้นแบบ” ที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และวิถีชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งตลอดกระบวนการดำเนินงาน ด้วยความเอาใจใส่และความเมตตา จนทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดทางวิชาการอันมีคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดและการออกแบบ จนนำไปสู่การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ยุพียง เหมะศิลป์ รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ อนุกุลยุทธชน , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิป ศรีสกุลไชยรัก และ อาจารย์กุลธิดา ทรงกิตติภักดี ที่ได้กรุณาข้อเสนอแนะอันมีค่า เพื่อพัฒนาและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณหน่วยงานสายรหัส 014 ที่ได้ให้คำปรึกษา สนับสนุน และให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการศึกษา ทั้งในด้านวิชาการและการดำเนินงาน รวมถึงการให้กำลังใจ ความห่วงใย และคำแนะนำในช่วงเวลาที่สำคัญ อันเป็นแรงสนับสนุนสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถก้าวผ่านอุปสรรคและดำเนินงานวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณหอพักสบายจัง ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านสถานที่ และอำนวยความสะดวกในการจัดทำและขนส่งแบบจำลองโครงการ รวมถึงการเอื้อเฟื้อพื้นที่ในการดำเนินงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อความต่อเนื่องและประสิทธิภาพของกระบวนการทำงาน

ขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งต่อคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ได้ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2569 เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างราบรื่น

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ และกำลังใจพร้อมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการศึกษา รวมถึงความเข้าใจและความเชื่อมั่นที่มีต่อผู้วิจัยเสมอมา ตลอดจนเพื่อนร่วมชั้นตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ อันเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาตรีในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ด้วยความเคารพอย่างสูงและขอบคุณยิ่ง
(นางสาวนัสรี จรรย์รัตน์)

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2 ประเด็นคำถามของ	2
1.3 สมมติฐานของโครงการ	2
1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.5 ขอบเขตการศึกษาของโครงการ	2
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	2
1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	3
1.5.3 ขอบเขตด้านผู้ใช้งานโครงการ	4
1.6 กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 นิยามและวิวัฒนาการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ	7
2.1.1 นิยามของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ	7
2.1.2 วิวัฒนาการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ.....	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.2.1 ทฤษฎีการจัดบริการแบบบูรณาการ.....	8
2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับย่านการค้า	9
2.2.3 ปัจจัยในการเลือกทำเลตั้งศูนย์การค้าและศูนย์โภชนาการ.....	12
2.2.4 หลักการระดับบริการ	13
2.2.5 ทฤษฎีการเข้าถึงบริการ.....	14
2.2.56 หลักการความยั่งยืนและประสิทธิภาพ	14
2.2.7 เกณฑ์การวิเคราะห์ศักยภาพทำเลตั้งศูนย์โภชนาการ	14
2.3 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง	16
2.3.1 งานออกแบบสถาปัตยกรรม 1	16
2.3.2 งานออกแบบสถาปัตยกรรม 2	18
2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	
3.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ	21
3.1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 1	21
3.1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 2	23
3.1.3 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 3	24
3.1.4 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการเงินและงบประมาณ.....	25
3.1.5 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านระบบการบริหารจัดการโครงการ.....	28
3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้ง	28
3.2.1 การเลือกที่ตั้งและขนาดที่ตั้ง	28
3.2.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง	30
3.2.3 การเลือกที่ตั้ง	31
3.2.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่	35
3.2.5 วิเคราะห์สถานที่ตั้งโครงการ	37
3.2.6 การวิเคราะห์ศักยภาพของทำเลที่ตั้ง	38
3.2.7 วิเคราะห์ขอบเขตและอาณาจักรติดต่อ	40
3.2.8 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	42
3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร	49
3.3.1 ผู้ใช้งานอาคาร	49
3.3.2 เจ้าหน้าที่ภายในโครงการ.....	51
3.3.3 นักท่องเที่ยว/บุคคลภายนอก	51
3.4 การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย	54
3.4.1 แบ่งส่วนการใช้งานทุกช่วงวัย	54
3.4.2 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่	55
3.4.3 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่กับพฤติกรรม	55
3.5 การวิเคราะห์ความต้องการของขนาดพื้นที่ใช้สอย.....	57
3.6 การวิเคราะห์ข้อกำหนดและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	64
3.6.1 ผังเมืองรวมจังหวัด	64
3.6.2 ผังสีที่ตั้งโครงการ.....	65
3.6.3 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ	66
3.7 ภาพบรรยากาศโครงการ	67
บทที่ 4 แนวความคิดในการออกแบบ	
4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ	69
4.1.1 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ.....	69
4.1.2 การสร้างแนวทางเพื่อการออกแบบ	69

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
4.1.3 กำหนดการจัดการพื้นที่เกษตรและสวน	70
4.1.4 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ	70
4.1.5 การสร้างแนวทางเพื่อการออกแบบ	74
4.2 แนวความคิดในการออกแบบ	78
4.2.1 แนวคิดในการออกแบบการจัดกลุ่มพื้นที่การใช้งาน	78
4.2.2 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ตามปฏิสัมพันธ์	80
4.2.3 แนวคิดในการออกแบบอาคารมุมมองของอาคาร	81
4.2.4 แนวคิดในการออกแบบการเข้าถึงอาคาร	81
4.2.5 แนวคิดในการออกแบบปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	82
4.2.6 แนวคิดการออกแบบเพื่อความยั่งยืน	83
4.3 การพัฒนาของการออกแบบ	84
บทที่ 5 ผลงานการออกแบบ	
5.1 ผังบริเวณ	88
5.2 ผังภูมิทัศน์	89
5.3 ผังพื้น	90
5.2.2 ผังพื้นชั้นที่ 1	90
5.2.3 ผังพื้นชั้นที่ 2	91
5.2.4 ผังพื้นชั้นที่ 3	92
5.2.5 ผังพื้นชั้นที่ 4	93
5.4 ผังหลังคา	94
5.5 รูปด้าน	95
5.5.1 รูปด้าน 1	95
5.5.2 รูปด้าน 2	96
5.5.3 รูปด้าน 3	97
5.5.4 รูปด้าน 4	98
5.6 รูปตัด	99
5.6.1 รูปตัดตามยาว A	99
5.6.2 รูปตัดตามขวาง B	100
5.6.3 รูปตัดตามยาว C	101
5.7 รูปแบบขยาย DETAILS	102
5.7.1 DETAILS หลังคานอร์ดิก	102
5.7.2 DETAILS ปลุกต้นไม้บนพื้นดินบนผนังอาคาร	103
5.8 แบบขยายอาคาร	104
5.8.1 ขยายอาคาร FACTORY& LAB	104

สารบัญ (ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
5.8.2 ขยายอาคาร WORKSHOP & OFFICE.....	105
5.8.3 ขยายอาคาร LEARNING	106
5.8.4 ขยายอาคาร FOOD & WELLNESS	107
5.8.5 ขยายอาคาร FOOD & FARM.....	108
5.8.6 ขยายอาคาร GREEN MARKE.....	109
5.8.7 ขยายอาคาร SERVICE CENTER.....	110
5.9 ทักษะคุณภาพ	111
5.9.1 ภาพทักษะคุณภาพภายนอก 1	111
5.9.2 ภาพทักษะคุณภาพภายนอก 2	111
5.9.3 ภาพทักษะคุณภาพภายนอก 3	112
5.9.4 ภาพทักษะคุณภาพภายนอก 4	112
5.9.5 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 1	113
5.9.6 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 2	113
5.9.7 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 3	114
5.9.8 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 4	114
5.9.9 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 5	115
5.9.10 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 6	115
5.9.11 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 7	116
5.9.12 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 8	116
5.9.13 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 9	117
5.9.14 ภาพทักษะคุณภาพภายใน 10	117
บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ	
6.1 บทสรุป	118
6.2 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม.....	ฎ
ภาคผนวก.....	๗
ประวัติผู้เขียน	ป

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1.1	แสดงภาพการคาดการณ์ตลาดสุขภาพและสุขภาพ ปี พ.ศ.2563-2573	1
ภาพที่ 1.2	แสดงภาพความหนาแน่นนักท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้	3
ภาพที่ 1.3	แสดงภาพเขต อำเภอลาดหญ้า จังหวัดสงขลา	4
ภาพที่ 1.4	แสดงภาพแสดงภาพวิธีการศึกษาของวิทยานิพนธ์	5
ภาพที่ 2.1	แสดงภาพการจัดลำดับชั้นของศูนย์บริการและขอบเขตพื้นที่ให้บริการ	9
ภาพที่ 2.2	แสดงภาพกราฟเส้นโค้งที่แสดงให้เห็นว่าค่าเช่าที่ดินจะสูงที่สุดในย่าน CBD	10
ภาพที่ 2.3	แสดงภาพการออกแบบพื้นที่แบบ Mixed use	12
ภาพที่ 2.4	แสดงภาพภายนอก Duke Student Wellness Center	16
ภาพที่ 2.5	แสดงภาพทางเข้าและการเชื่อมโยงภายในอาคารกับสภาพแวดล้อม	17
ภาพที่ 2.6	แสดงภาพภายนอก Seneca Polytechnic Health & Wellness Centre	17
ภาพที่ 2.7	แสดงภาพ Site plan, Ground floor plan	18
ภาพที่ 2.8	แสดงภาพองค์ประกอบการเป็นชุมชนอาหาร	19
ภาพที่ 3.1	แสดงภาพบรรยากาศการรับประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์จากยูเนสโก	22
ภาพที่ 3.2	แสดงภาพนโยบายภาครัฐ	22
ภาพที่ 3.3	แสดงภาพผู้มาใช้บริการ เป็นพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และศึกษาดูงาน	23
ภาพที่ 3.4	แสดงภาพโพลีชาร์ตนโยบายโครงการ	24
ภาพที่ 3.5	แสดงภาพการนโยบายนโยบายจัดการความมั่นคงทางอาหาร CP Group	25
ภาพที่ 3.6	แสดงภาพความหนาแน่นนักท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้	29
ภาพที่ 3.7	แสดงภาพเขต อำเภอลาดหญ้า จังหวัดสงขลา	29
ภาพที่ 3.8	แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่	31
ภาพที่ 3.9	แสดงภาพคู่แข่งในเทศบาลหาดใหญ่	33
ภาพที่ 3.10	แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่	35
ภาพที่ 3.11	แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 1	36
ภาพที่ 3.12	แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 2	36
ภาพที่ 3.13	แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 3	36
ภาพที่ 3.14	แสดงภาพพื้นที่ตั้งโดยรวมโครงการ 1	37
ภาพที่ 3.15	แสดงภาพพื้นที่ตั้งโดยรวมโครงการ 2	39
ภาพที่ 3.16	แสดงภาพด้านหน้าโครงการ	40
ภาพที่ 3.17	แสดงภาพด้านข้างขวาโครงการ	40
ภาพที่ 3.18	แสดงภาพด้านหลังโครงการ	41
ภาพที่ 3.19	แสดงภาพด้านข้างซ้ายโครงการ	41
ภาพที่ 3.20	แสดงภาพ SWOT ANALYSIS : ทำเลที่ตั้งโครงการ	42

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.21 แสดงภาพภูมิประเทศของอำเภอหาดใหญ่ ปี2568	43
ภาพที่ 3.22 ภาพแสดงระดับน้ำท่วม+แผนที่กลุ่มเปราะบาง ของอำเภอหาดใหญ่ ปี2568	44
ภาพที่ 3.23 แสดงภาพพื้นที่ลักษณะทางธรณีวิทยาของต้นไม้	45
ภาพที่ 3.24 แสดงภาพภูมิอากาศของที่ตั้ง	46
ภาพที่ 3.25 แสดงภาพ Matrix Diagram	49
ภาพที่ 3.26 แสดงภาพการวิเคราะห์โซนนิ่งตามหลัก 9 ช่อง	49
ภาพที่ 3.27 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 01	50
ภาพที่ 3.28 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 02	50
ภาพที่ 3.29 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 03	50
ภาพที่ 3.30 แสดงภาพผังโครงสร้างการบริหารงาน.....	51
ภาพที่ 3.31 แสดงภาพกลุ่มเป้าหมายหลักในโครงการ	52
ภาพที่ 3.32 แสดงภาพกลุ่มเป้าหมายรองในโครงการ	53
ภาพที่ 3.33 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่ส่วนการใช้งานหลักของโครงการ	54
ภาพที่ 3.34 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่โครงการทั้งหมด	55
ภาพที่ 3.35 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซนโภชนาการอาหาร	55
ภาพที่ 3.36 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซน Plant Factory	56
ภาพที่ 3.37 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซน สตูดิโอถ่ายทำอาหาร	56
ภาพที่ 3.38 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซนปลูกผัก	57
ภาพที่ 3.39 แสดงภาพสัดส่วนพื้นที่โครงการ	57
ภาพที่ 3.40 แสดงภาพผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา	64
ภาพที่ 3.41 แสดงภาพผังสีที่ตั้งโครงการ	65
ภาพที่ 3.42 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ.....	66
ภาพที่ 3.48 แสดงภาพบรรยากาศโครงการ	67
ภาพที่ 4.1 แสดงภาพแนวคิดเพื่อการออกแบบโครงการ.....	68
ภาพที่ 4.2 แสดงภาพวัฏจักรเกษตรกรรมและอาหาร.....	69
ภาพที่ 4.3 แสดงภาพกระบวนการผลิตของศูนย์โภชนาการ	70
ภาพที่ 4.4 แผนภาพวงกลมแสดงการกระจายชนิดพืชตามช่วงเวลาในรอบปี.....	71
ภาพที่ 4.5 ตารางปลูกรายเดือนและระบบหมุนเวียนแปลงปลูก	72
ภาพที่ 4.6 โครงสร้างการกระจายรายได้ของโครงการในลักษณะเศรษฐกิจหมุนเวียน	73
ภาพที่ 4.7 แสดงภาพสถานที่เอื้ออำนวยในพื้นที่จากการศึกษาบริบท (Site Opportunities).....	74

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 4.8 แสดงภาพการสัญจรในช่วงเวลาเร่งด่วน	75
ภาพที่ 4.9 แสดงภาพลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการ	76
ภาพที่ 4.10 แสดงภาพลูกหน้า ในสวนของภาคใต้	77
ภาพที่ 4.11 แสดงภาพFrom Transformation	77
ภาพที่ 4.12 แสดงภาพ Key Elements	78
ภาพที่ 4.13 แสดงภาพการไหลของกิจกรรม (Flow of Activities)	79
ภาพที่ 4.14 แสดงภาพปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้โครงการ	80
ภาพที่ 4.15 แสดงภาพการออกแบบอาคารมุมมองของอาคาร	81
ภาพที่ 4.16 แสดงภาพแสดง ระบบทางเดินยกระดับ (Skywalk)	82
ภาพที่ 4.17 แสดงภาพโซนปลูกพืชแปลงผักในโครงการ	82
ภาพที่ 4.18 แสดงภาพระดับน้ำท่วมในโครงการ	83
ภาพที่ 4.19 แสดงภาพระบบการไหลเวียนของน้ำตามระดับคอนทัวร์.....	83
ภาพที่ 4.20 แสดงภาพรูปแบบการพัฒนาแบบครั้งที่ 1	84
ภาพที่ 4.21 แสดงภาพการวิเคราะห์คอนทัวร์ (Contour Analysis)	84
ภาพที่ 4.22 แสดงภาพรูปแบบการพัฒนาแบบครั้งที่ 2	85
ภาพที่ 5.1 แสดงภาพ Aeral view perspective	86
ภาพที่ 5.2 แสดงภาพฟังก์ชันอาคารของโครงการ	87
ภาพที่ 5.3 แสดงภาพผังบริเวณโครงการ	88
ภาพที่ 5.4 แสดงภาพผังภูมิทัศน์โครงการ	89
ภาพที่ 5.5 แสดงภาพผังพื้นที่ชั้นที่ 1	90
ภาพที่ 5.6 แสดงภาพผังพื้นที่ชั้นที่ 2	91
ภาพที่ 5.7 แสดงภาพผังพื้นที่ชั้นที่ 3	92
ภาพที่ 5.8 แสดงภาพผังพื้นที่ชั้นที่ 4	93
ภาพที่ 5.9 แสดงภาพผังหลังคา	94
ภาพที่ 5.10 แสดงภาพรูปด้าน 1.....	95
ภาพที่ 5.11 แสดงภาพรูปด้าน 2.....	96
ภาพที่ 5.12 แสดงภาพรูปด้าน 3.....	97
ภาพที่ 5.13 แสดงภาพรูปด้าน 4.....	98
ภาพที่ 5.14 แสดงภาพรูปตัด A.....	99
ภาพที่ 5.15 แสดงภาพรูปตัด B.....	100
ภาพที่ 5.16 แสดงภาพรูปตัด C.....	101

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 5.17 แสดงภาพดีเทลหลังคานอร์ดิก	102
ภาพที่ 5.18 แสดงภาพปลูกต้นไม้บนพื้นดินบนผนังอาคาร Office	103
ภาพที่ 5.19 แสดงภาพขยายอาคาร Factory & Lab	104
ภาพที่ 5.20 แสดงภาพขยายอาคาร Workshop & Office	105
ภาพที่ 5.21 แสดงภาพขยายอาคาร Learning	106
ภาพที่ 5.22 แสดงภาพขยายอาคาร Food & Wellness	107
ภาพที่ 5.23 แสดงภาพขยายอาคาร Food & Farm	108
ภาพที่ 5.24 แสดงภาพขยายอาคาร Green market	109
ภาพที่ 5.25 แสดงภาพขยายอาคาร Service center	110
ภาพที่ 5.26 แสดงภาพบรรยากาศทางเข้าด้านหน้าของโครงการ	111
ภาพที่ 5.27 แสดงภาพแสดงภาพบรรยากาศการจัดตลาดเดินที่สำหรับขายสินค้า	111
ภาพที่ 5.28 แสดงภาพแสดงภาพบรรยากาศการจัดตลาดเดินที่และนิทรรศการ	112
ภาพที่ 5.29 แสดงภาพกิจกรรมการปลูกผักและการเดินชมสวน	112
ภาพที่ 5.30 แสดงภาพการปลูกพืชแนวตั้ง (Vertical Farming)	113
ภาพที่ 5.31 แสดงภาพห้องแลปทดลองควบคุมคุณภาพ	113
ภาพที่ 5.32 แสดงภาพห้องสัมมนา พื้นที่สำหรับการประชุม อบรม และแลกเปลี่ยนความรู้	114
ภาพที่ 5.33 แสดงภาพห้องเวิร์คช็อป พื้นที่สำหรับการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมเรียนรู้	114
ภาพที่ 5.34 แสดงภาพห้องสมุดชุมชน พื้นที่เรียนรู้และพักผ่อนสำหรับทุกคนในชุมชน	115
ภาพที่ 5.35 แสดงภาพพื้นที่ซื้อป้านค้าชุมชนและพื้นที่นั่งพัก	115
ภาพที่ 5.36 แสดงภาพพื้นที่สำหรับการดูแลสุขภาพและผ่อนคลาย	116
ภาพที่ 5.37 แสดงภาพพื้นที่ซื้อป้านค้าชุมชนและแบรนด์ต่างๆ	116
ภาพที่ 5.38 แสดงภาพแปลงสาธิตสำหรับการเรียนรู้ ภายในอาคาร	117
ภาพที่ 5.39 แสดงภาพพื้นที่ขายผลผลิตเกษตรกรทั้งในโครงการและชุมชน	117

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1.1	ตารางงบประมาณของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ.....	26
ตารางที่ 1.2	ตารางการบริหารงบประมาณของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ	27
ตารางที่ 1.3	ตารางเกณฑ์สังเกตและคะแนนน้ำหนักเพื่อเปรียบเทียบพื้นที่	30
ตารางที่ 1.4	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน โชนโภชนาการอาหาร.....	58
ตารางที่ 1.5	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน Plant Factory.....	59
ตารางที่ 1.6	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้เข้าแบรนด์อาหารสุขภาพ.....	60
ตารางที่ 1.7	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้เข้าชุมชน	61
ตารางที่ 1.8	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้แก่ชุมชน.....	62
ตารางที่ 1.9	ตารางสรุปพื้นที่ส่วน บริหารโครงการ	63

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1. สถิติของประชากร	1

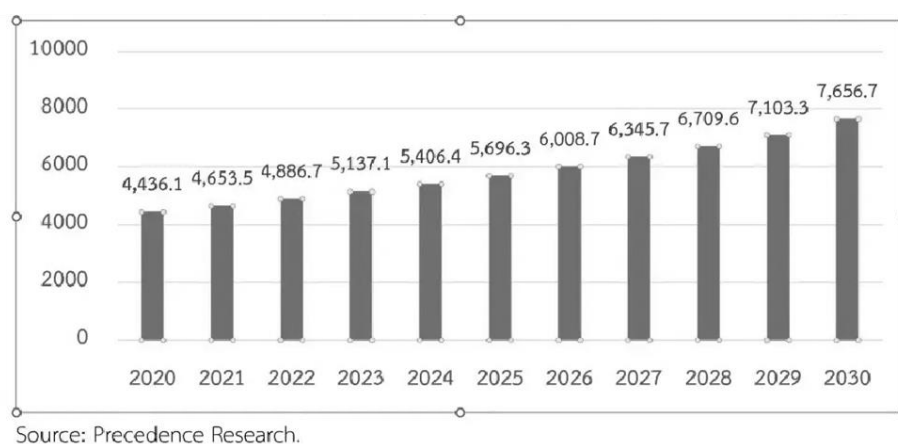
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ในปัจจุบัน วิถีชีวิตของคนเมืองมีความเร่งรีบและแข่งขันสูง ส่งผลให้หลายคนละเลยการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะด้านการบริโภคอาหาร หลายคนหันไปพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปหรืออาหารจานด่วนที่สะดวกแต่ขาดคุณค่าทางโภชนาการ ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา เช่น โรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ อย่างไรก็ตาม กระแสการตื่นตัวด้านสุขภาพในสังคมเมืองเริ่มขยายตัวมากขึ้น ผู้คนเริ่มหันมาใส่ใจการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย อาหารออร์แกนิก อาหารคลีน และมองหาวิถีชีวิตที่สมดุลระหว่างงานกับสุขภาพ ส่งผลให้เกิดความต้องการพื้นที่ที่สามารถตอบโจทย์ทั้งการบริโภคและการส่งเสริมสุขภาพในเวลาเดียวกัน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการคมนาคมที่สำคัญของภาคใต้ มีประชากรจำนวนมากรวมถึงนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ การจัดตั้ง “ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” จึงเป็นแนวคิดที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นให้เป็นพื้นที่รวมร้านอาหารสุขภาพ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น ฟิตเนส โยคะ เวิร์กช็อปโภชนาการ รวมถึงมุมให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าเศรษฐกิจสุขภาพ (Wellness Economy) จึงเป็นเศรษฐกิจที่เป็นดาวรุ่ง มีอัตราการขยายตัว 5-6% ต่อปีในช่วงระหว่างปี 2564-2573 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะขยายตัวได้ 2 – 3%

ภาพที่ 1.1 แสดงภาพการคาดการณ์ตลาดสุขภาพและสุขภาพ ปี พ.ศ.2563-2573

ที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1054039>

ศ.ดร. เกรียงศักดิ์ กล่าวต่อว่าเมื่อเศรษฐกิจ Wellness เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นประเทศไทยจะต้องไขว่คว้าโอกาสนี้ไว้ให้ได้ เนื่องจากเรามีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็น “เมืองหลวงสุขภาพโลก” หากได้รับการส่งเสริม ผลักดันอย่างถูกต้อง ประเทศไทยเป็นจุดหมายด้านการท่องเที่ยวระดับโลก เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ศิลปะและวัฒนธรรมที่น่าทึ่ง และคนไทยที่มีอัธยาศัยดีและมีใจบริการ ประเทศไทยยังมีชื่อเสียงด้านการนวดแผนไทย มวยไทย รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์และบริการด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยกว่า 300 ชนิดในท้องตลาด ซึ่งสามารถสร้างรายได้จากการส่งออกมากกว่า 1 แสนล้านบาท ซึ่งหากต่อยอดให้ดีจะสามารถเป็นเมืองหลวงสุขภาพระดับโลกได้”

โครงการนี้จึงมีความสำคัญในการสร้างทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนเมืองหาดใหญ่และพื้นที่ใกล้เคียง ให้สามารถเข้าถึงอาหารที่ดีต่อสุขภาพได้สะดวก พร้อมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น สนับสนุนผู้ประกอบการด้านอาหารสุขภาพ และสร้างภาพลักษณ์ให้เมืองหาดใหญ่เป็นเมืองแห่งวิถีชีวิตสุขภาพได้อย่างยั่งยืน

1.2 ประเด็นคำถามของวิทยานิพนธ์

การจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพแบบบูรณาการส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคและการดูแลสุขภาพของประชาชนในเขตเมืองหาดใหญ่อย่างไร ?

1.3 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

การจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพที่เข้าถึงง่าย และมีบริการสุขภาพแบบบูรณาการ จะส่งผลให้ประชาชนในเขตเมืองหาดใหญ่มีพฤติกรรมลดการดูแลสุขภาพและการบริโภคอาหารที่ดีขึ้น ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4.1 เพื่อช่วยลดความแออัดในโรงพยาบาลของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจในโรงพยาบาล โดยเน้นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันและการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนเมือง

1.4.2 ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของประชาชน ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มวัยทำงานและนักเรียนจะมีโอกาสเข้าถึงอาหารสุขภาพและกิจกรรมออกกำลังกายในพื้นที่เดียวกันทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกินและการใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้นในชีวิตประจำวัน

1.4.3 “พัฒนาเมืองหาดใหญ่สู่ “เมืองสุขภาพต้นแบบ” ศูนย์สุขภาพฯ จะเป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองที่ใส่ใจสุขภาพของประชาชน พร้อมเป็นแนวทางให้เมืองอื่นๆในภาคใต้หรือระดับประเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.1.1 ศึกษาแนวทางการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของเมืองหาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตเมือง

1.5.1.2 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในเขตเมืองขนาดใหญ่ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกบริโภคอาหารสุขภาพ

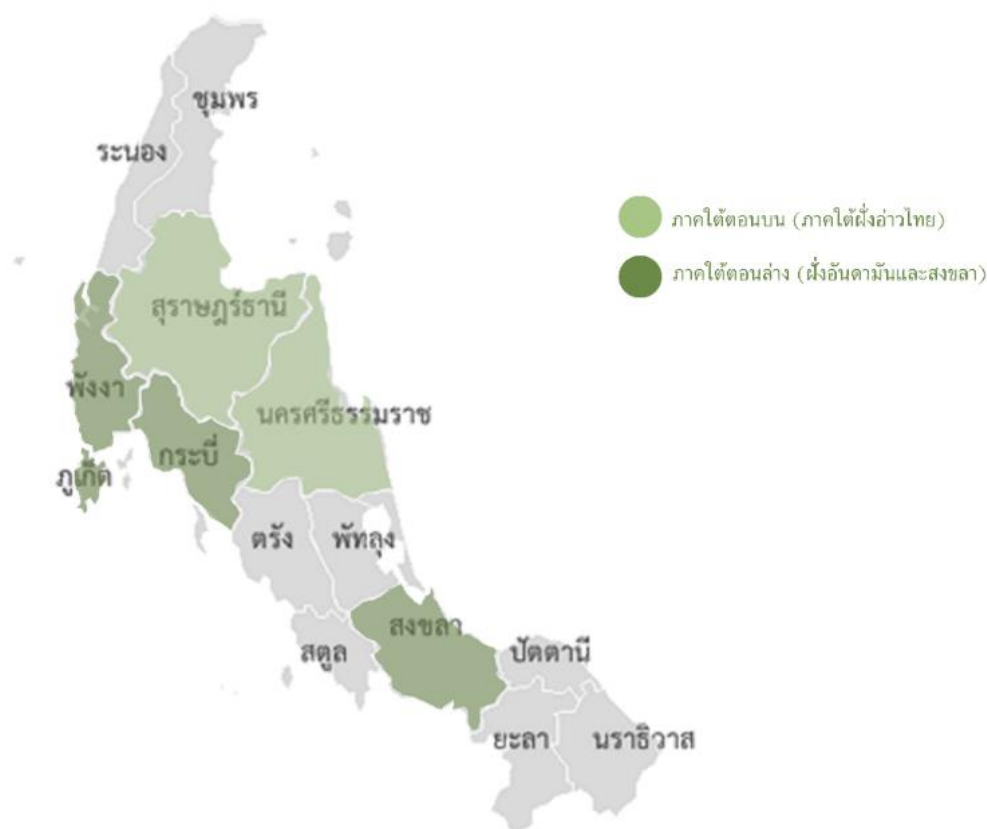
1.5.1.3 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงอาหารสุขภาพและบริการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในเขตเมือง

1.5.1.4 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพให้สามารถลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และลดความแออัดของผู้ป่วยในโรงพยาบาล

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

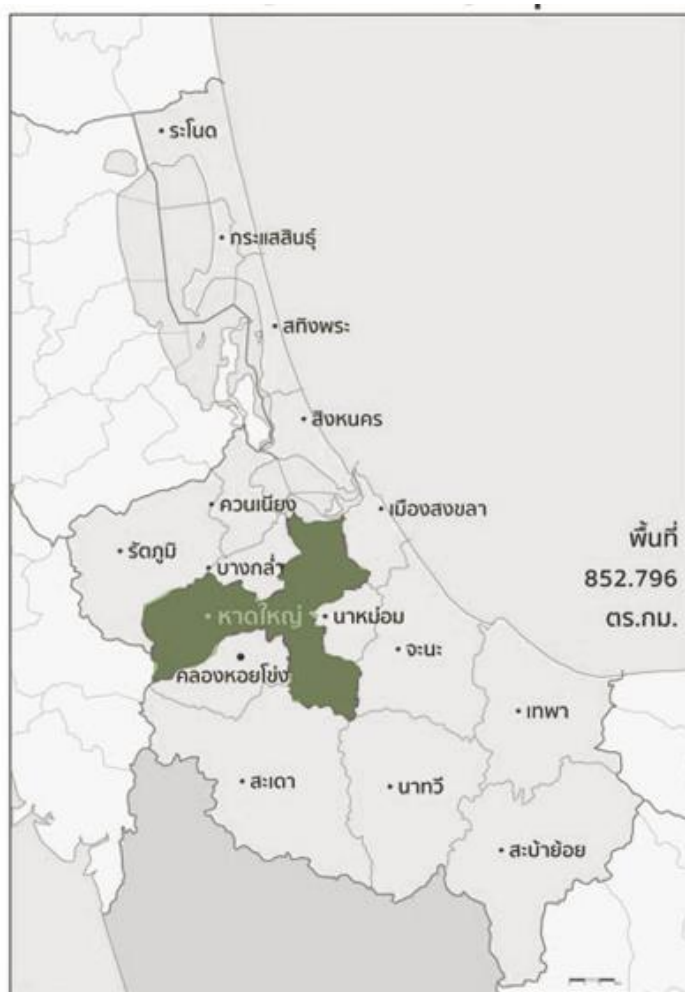
1.5.2.1 ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในภาคใต้โดยพิจารณาจากความหนาแน่นนักท่องเที่ยว

14 จังหวัดภาคใต้ภายในจังหวัดจากมากไปหาน้อย โดยแบ่งเป็นช่วงภาคตอนบน (ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย) คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และช่วงภาคใต้ตอนล่าง (ฝั่งอันดามันและสงขลา) คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ และพังงา

ภาพที่ 1.2 แสดงภาพความหนาแน่นนักท่องเที่ยว 14 จังหวัดภาคใต้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1.5.2.2 การศึกษาจังหวัดครั้งนี้ดำเนินการในเขต อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การศึกษา และการท่องเที่ยวของภาคใต้ มีประชากรหนาแน่นและมีวิถีชีวิตแบบเมือง โดยเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตเมืองหาดใหญ่และพื้นที่โดยรอบที่มีศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ภาพที่ 1.3 แสดงภาพเขต อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1.5.3 ขอบเขตด้านผู้ใช้งานโครงการ

1.5.3.1 ศึกษาแนวทางการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ เหมาะสมกับบริบทของเมืองหาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตเมือง

1.5.3.2 ประชาชนทั่วไปในเขตเมืองหาดใหญ่ที่สนใจดูแลสุขภาพและบริโภคอาหารสุขภาพ

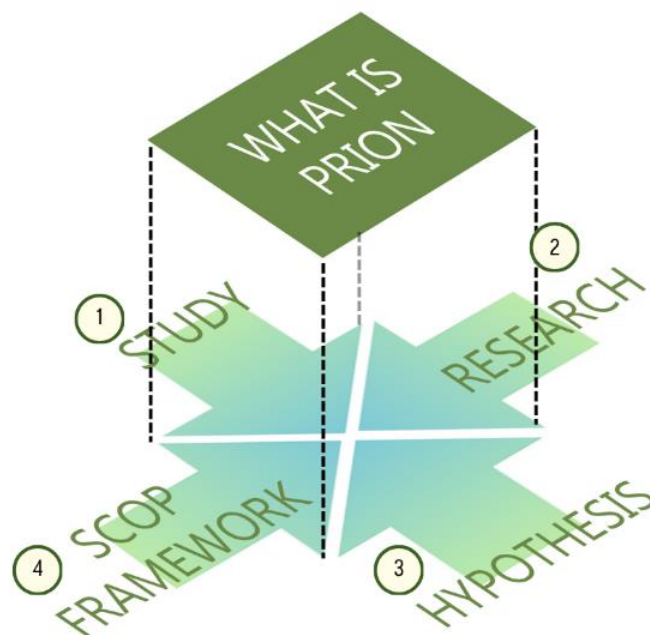
1.5.3.3 กลุ่มวัยทำงาน เช่น พนักงานออฟฟิศ แรงงานที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบ ต้องการอาหารและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สะดวกและเข้าถึงง่าย

1.5.3.4 นักเรียน นักศึกษา ที่ต้องการอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมกับการเรียนและการพัฒนาร่างกาย พร้อมเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

1.5.3.5 ผู้สูงอายุและผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ต้องการดูแลสุขภาพ ปรับพฤติกรรมบริโภคอาหาร และเข้าถึงบริการโภชนาการแบบบูรณาการ

1.5.3.6 ผู้ประกอบการและผู้สนใจธุรกิจอาหารสุขภาพ ที่ต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างเครือข่าย

1.6 กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

ภาพที่ 1.4 แสดงภาพแสดงภาพวิธีการศึกษาของวิทยานิพนธ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.7 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.7.1 ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ ศูนย์โภชนาการจะให้ประชาชน

เข้าถึงอาหารสุขภาพ อาหารคลีน และอาหารปลอดภัยได้ง่ายขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถปรับพฤติกรรมการกินให้เหมาะสม ลดการบริโภคอาหารที่มีไขมัน น้ำตาล หรือโซเดียมสูง

ส่งผลให้ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ

1.5.7.2 เพิ่มพื้นที่และโอกาสในการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพ

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพจะจัดให้มีพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย กิจกรรมกลุ่ม และเวิร์กชอปด้านสุขภาพ ทำให้ประชาชนทุกวัยสามารถเข้าถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคลื่อนไหวและสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

1.5.7.3 ลดภาระและความแออัดของโรงพยาบาล

ด้วยการให้ความรู้และบริการด้านอาหารและสุขภาพเชิงป้องกัน ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ดีขึ้น ลดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย และลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ส่งผลให้ลดความแออัดและภาระงานของโรงพยาบาลในเขตเมือง

1.5.7.4 สร้างต้นแบบเมืองสุขภาพ

ศูนย์โภชนาการฯ สามารถเป็นต้นแบบของเมืองที่ใส่ใจสุขภาพของประชาชน เป็นตัวอย่างสำหรับเมืองอื่น ๆ ในภาคใต้หรือระดับประเทศในการพัฒนาพื้นที่เพื่อสุขภาพและวิถีชีวิตที่สมดุล

1.5.7.5 ส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้ในชุมชน

ศูนย์จะเป็นพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ด้านโภชนาการ อาหารสุขภาพ และการออกกำลังกายร่วมกับครอบครัว ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือด้านสุขภาพในชุมชน

1.5.7.6 เพิ่มคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน

ประชาชนที่เข้าถึงอาหารและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจะมีโอกาสปรับปรุงสุขภาพกาย และจิตใจ มีชีวิตประจำวันที่สมดุลและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.5.7.7 ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น

ศูนย์โภชนาการและอาหารสุขภาพยังสามารถสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการอาหารสุขภาพ นักโภชนาการ และธุรกิจบริการเกี่ยวกับสุขภาพในพื้นที่ ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของเมืองขนาดใหญ่

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 นิยามและวิวัฒนาการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ

ในปัจจุบันวิถีชีวิตของคนเมืองมีความเร่งรีบ ทำให้ประชาชนมักละเลยการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะด้านการบริโภคอาหาร ส่งผลให้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และโรคอ้วน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ประชาชนเริ่มให้ความสนใจกับการดูแลสุขภาพและการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการมากขึ้น เช่น อาหารคลีน อาหารปลอดภัย และอาหารเพื่อสุขภาพ

2.1.1 นิยามของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นสถานที่หรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านโภชนาการและอาหารสุขภาพอย่างครบวงจร มีเป้าหมายหลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมบริโภคอาหารและวิถีชีวิตที่เหมาะสมต่อสุขภาพ ศูนย์นี้ให้บริการคำปรึกษา และแนะแนวด้านโภชนาการตามหลักวิชาการ รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การสาธิตการทำอาหารสุขภาพ การให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารปลอดภัย และการออกกำลังกาย โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนในระยะยาว (World Health Organization, 2020; Ministry of Public Health Thailand, 2018)

ศูนย์โภชนาการ หมายถึง หน่วยงานหรือสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านโภชนาการอย่างเป็นระบบและครบวงจร มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่เหมาะสม จัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านโภชนาการ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกินเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) (World Health Organization, 2020; Ministry of Public Health Thailand, 2018)

อาหารเพื่อสุขภาพ หมายถึง อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ช่วยส่งเสริมการทำงานที่ปกติของร่างกาย และลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น โรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคอ้วน อาหารเพื่อสุขภาพมักประกอบด้วยสารอาหารที่เหมาะสมในสัดส่วนที่สมดุล มีความหลากหลาย และผ่านกระบวนการปรุงที่คงคุณค่าทางโภชนาการ (World Health Organization, 2020; Ministry of Public Health Thailand, 2019)

2.1.2 วิวัฒนาการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพเกิดขึ้นจากความตระหนักถึงความสำคัญของโภชนาการต่อสุขภาพของประชาชน ตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 หลายประเทศเริ่มจัดตั้งหน่วยงานหรือศูนย์บริการด้านโภชนาการเพื่อให้คำปรึกษาและสนับสนุนการบริโภคอาหารที่เหมาะสม รวมถึงการสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในประชากร (Gibney, Lanham-New, Cassidy, & Vorster, 2009)

ในประเทศไทย การพัฒนาศูนย์โภชนาการเริ่มจากหน่วยงานสาธารณสุขที่เน้นการให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการแก่ประชาชน เช่น ศูนย์อนามัย โรงพยาบาล และโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ต่อมาได้ขยายไปสู่การจัดตั้งศูนย์โภชนาการชุมชนที่ให้บริการทั้งคำปรึกษา การตรวจประเมินภาวะโภชนาการ และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจร เพื่อรองรับความต้องการของประชาชนเมืองที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบและต้องการเข้าถึงอาหารและบริการสุขภาพอย่างสะดวก (Ministry of Public Health Thailand, 2018; World Health Organization, 2020)

ปัจจุบัน ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพไม่ได้จำกัดเพียงการให้คำปรึกษาด้านอาหารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การให้ความรู้ด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชนอย่างยั่งยืน ทำให้ศูนย์เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน (WHO, 2020; Ministry of Public Health Thailand, 2018)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดตั้ง ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ จึงมีความสำคัญต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตเมืองขนาดใหญ่ ศูนย์นี้สามารถทำหน้าที่เป็น พื้นที่สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยรวมบริการด้านอาหารสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และการให้คำปรึกษาโภชนาการไว้ในที่เดียว ในการดำเนินงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะช่วยเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์ โดยเฉพาะเรื่อง :

- ทฤษฎีการจัดบริการแบบบูรณาการ (Integrated Service Theory)
- ปัจจัยในการเลือกทำเลที่ตั้งศูนย์การค้าและศูนย์โภชนาการ
- หลักการระดับบริการ (Levels of Service Principle)
- ทฤษฎีการเข้าถึงบริการ (Accessibility Theory)
- หลักการความยั่งยืนและประสิทธิภาพ (Sustainability and Efficiency Principle)
- เกณฑ์การวิเคราะห์ศักยภาพทำเลที่ตั้งศูนย์โภชนาการ

แนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับทฤษฎีด้านพฤติกรรมสุขภาพ การเรียนรู้จากสังคม และการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งจะเป็กรอบในการวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์ให้เหมาะสมกับประชาชนในเมืองขนาดใหญ่

2.2.1 ทฤษฎีการจัดบริการแบบบูรณาการ (Integrated Service Theory)

ซึ่งเน้นให้ศูนย์สามารถให้บริการแบบครบวงจร (One-Stop Service) ครอบคลุมทั้งการให้คำปรึกษาโภชนาการ การตรวจประเมินภาวะโภชนาการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การเรียนรู้เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ และการสร้างความตระหนักเรื่องการดูแลสุขภาพอย่างยั่งยืน การให้บริการ

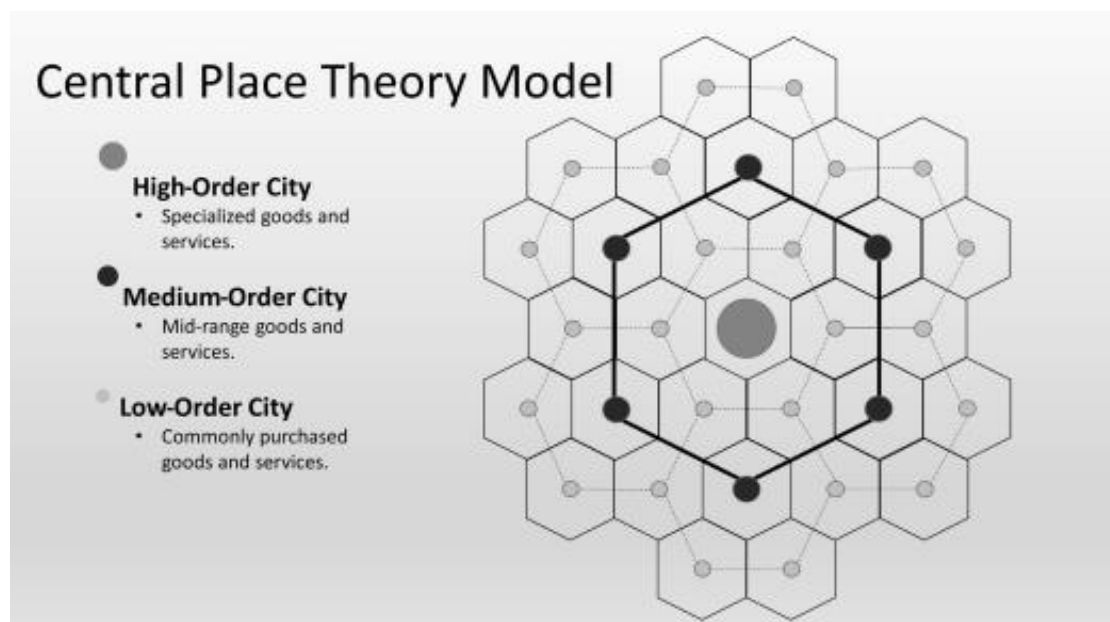
แบบบูรณาการนี้ช่วยลดความซ้ำซ้อนของบริการ เพิ่มความสะดวกในการเข้าถึง และสนับสนุนให้ประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างต่อเนื่อง (World Health Organization, 2016)

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับย่านการค้า

เป็นพื้นฐานสำคัญในการวางผังเมืองและออกแบบพื้นที่พาณิชย์กรรม โดยมุ่งอธิบายพฤติกรรมกรจจ่ายของผู้คน การกระจายตัวของร้านค้า และโครงสร้างของเมือง สามารถสรุปทฤษฎีหลัก ๆ ได้ดังนี้

2.2.2.1 ทฤษฎีศูนย์กลาง (Central Place Theory)

การเกิดขึ้นของย่านการค้าในฐานะ “ศูนย์กลาง” ที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่ประชากรในพื้นที่โดยรอบ โดยมีการจัดลำดับชั้นของศูนย์บริการตามขนาดและประเภทของสินค้าและบริการ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับเฉพาะทาง แนวคิดดังกล่าวตั้งอยู่บนสมมติฐานของการกระจายตัวของประชากรอย่างสม่ำเสมอ และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ต้องการลดระยะทางในการเดินทางเพื่อเข้าถึงสินค้าและบริการ โดยองค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีนี้ได้แก่ Threshold ซึ่งหมายถึงจำนวนลูกค้าขั้นต่ำที่ทำให้กิจการสามารถดำเนินอยู่ได้อย่างคุ้มทุน และ Range ซึ่งหมายถึงระยะทางสูงสุดที่ผู้บริโภคยินดีเดินทางมาใช้บริการ ทั้งนี้ ทฤษฎีดังกล่าวยังสะท้อนถึงโครงสร้างเชิงลำดับชั้นของย่านการค้า เช่น ศูนย์ชุมชน ศูนย์ย่อย และศูนย์ระดับภูมิภาค ซึ่งมีบทบาทแตกต่างกันตามขนาดและความหลากหลายของบริการ (Christaller, 1933)

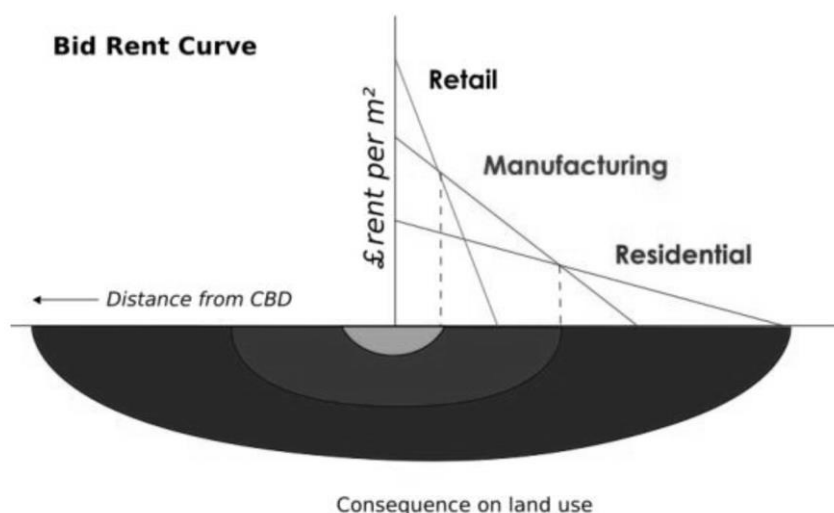
ภาพที่ 2.1 แสดงภาพการจัดลำดับชั้นของศูนย์บริการและขอบเขตพื้นที่ให้บริการ
ที่มา : <https://www.esri.com/content/dam/esrisites/en-us/esri-press/book-pages/sample-page/intro-to-human-geography-chpt5.pdf>

2.2.2.2 ทฤษฎีการใช้ที่ดินเชิงพาณิชย์ (Bid-Rent Theory)

อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าที่ดินกับตำแหน่งที่ตั้งในเมือง โดยเสนอว่าผู้ใช้ที่ดินแต่ละประเภทมีความสามารถในการจ่ายค่าเช่าที่ดินแตกต่างกันตามศักยภาพในการสร้างรายได้ พื้นที่ที่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางเมืองหรือย่านธุรกิจกลาง (Central Business District: CBD) จะมีมูลค่าสูงที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการเข้าถึงสูง มีความหนาแน่นของผู้คน และมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับอย่างครบถ้วน ธุรกิจค้าปลีกและบริการที่ต้องพึ่งพาการเข้าถึงของลูกค้าจึงมีแนวโน้มกระจุกตัวในพื้นที่ดังกล่าว ขณะที่กิจกรรมที่ต้องการพื้นที่มาก เช่น ที่อยู่อาศัยหรืออุตสาหกรรมบางประเภท จะกระจายตัวออกไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อลดต้นทุนด้านที่ดิน ทฤษฎีนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการอธิบายโครงสร้างเชิงพื้นที่ของเมืองและรูปแบบการกระจายตัวของย่านการค้า (Alonso, 1964)

Economic Bid Rent Theory

Wikipedia: Definition and Explanation

ภาพที่ 2.2 แสดงภาพกราฟเส้นโค้งที่แสดงให้เห็นว่าค่าเช่าที่ดินจะสูงที่สุดในย่าน CBD
ที่มา : <https://www.slideserve.com/alaula/models-in-human-geography>

2.2.2.3 ทฤษฎีการรวมตัวของธุรกิจ (Agglomeration Theory)

ปรากฏการณ์ที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะธุรกิจประเภทเดียวกันหรือที่มีความเกี่ยวข้องกัน มีแนวโน้มที่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เดียวกัน การรวมตัวดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น การเพิ่มจำนวนลูกค้า การสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการ การลดต้นทุนด้านการขนส่งและการจัดหา รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในบริบทของย่านการค้า แนวคิดนี้สามารถอธิบายการเกิดขึ้นของ “ย่านเฉพาะทาง” เช่น ย่านอาหาร ย่านแฟชั่น หรือย่านเทคโนโลยี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และแรงดึงดูดให้กับพื้นที่ (Marshall, 1890)

2.2.2.4 ทฤษฎีแรงดึงดูดทางการค้า (Retail Gravitation Theory)

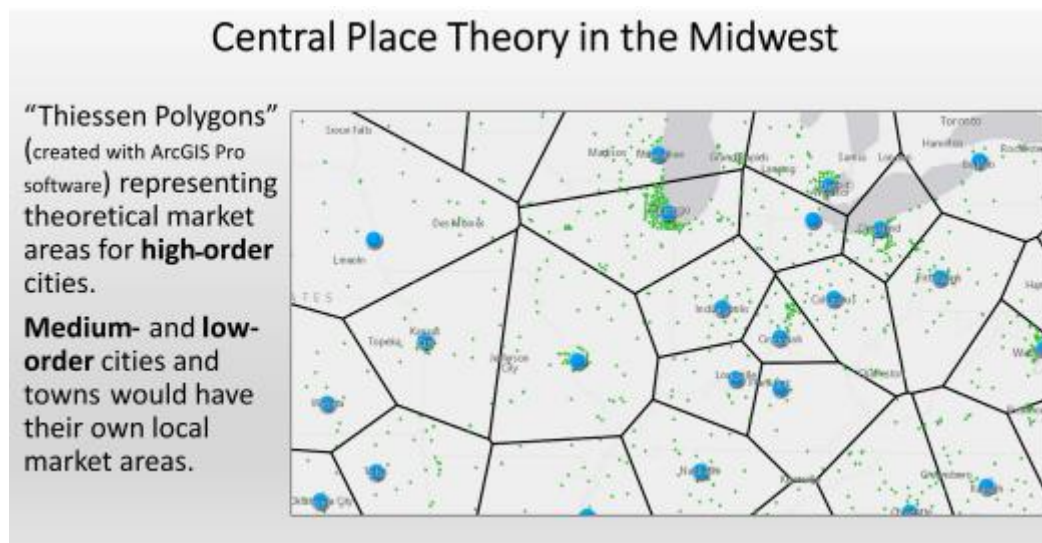
มุ่งอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการศูนย์การค้าหรือย่านการค้า โดยพิจารณาจากปัจจัยด้าน “ขนาด” และ “ระยะทาง” เป็นหลัก กล่าวคือ ศูนย์การค้าที่มีขนาดใหญ่ และมีความหลากหลายของสินค้าและบริการมาก จะสามารถดึงดูดผู้บริโภคได้จากพื้นที่ที่กว้างกว่า ขณะที่ระยะทางในการเดินทางที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการลดลง แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ขอบเขตอิทธิพลของศูนย์การค้า (Trade Area Analysis) และการแข่งขันระหว่างย่านการค้าในระดับต่าง ๆ รวมถึงการวางแผนทำเลที่ตั้งของโครงการพาณิชย์กรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ (Reilly, 1931)

2.2.2.5 ทฤษฎีแกนพัฒนา (Sector Model)

การขยายตัวของเมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะเป็นแนวแกน (Sector) ที่แผ่ขยายออกจากศูนย์กลางเมืองไปตามโครงข่ายคมนาคมหลัก เช่น ถนนสายสำคัญ ทางรถไฟ หรือระบบขนส่งมวลชน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าการเข้าถึง (Accessibility) เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดรูปแบบการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะย่านการค้าที่มักพัฒนาเรียงตัวตามแนวเส้นทางคมนาคมที่มีศักยภาพสูง ส่งผลให้เกิดลักษณะของย่านการค้าแบบเส้น (Linear Commercial Development) หรือ Commercial Strip ซึ่งพบได้ทั่วไปในเมืองสมัยใหม่ (Hoyt, 1939) อิทธิพลของศูนย์การค้า (Trade Area Analysis) และการแข่งขันระหว่างย่านการค้าในระดับต่าง ๆ รวมถึงการวางแผนทำเลที่ตั้งของโครงการพาณิชย์กรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ (Reilly, 1931)

2.2.2.6 แนวคิดย่านการค้าสมัยใหม่ (Modern Commercial District)

ได้พัฒนาต่อยอดจากทฤษฎีดั้งเดิม โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน (Mixed-use Development) ที่รวมกิจกรรมหลากหลายไว้ในพื้นที่เดียวกัน เช่น พาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัย สำนักงาน และพื้นที่สาธารณะ เพื่อลดการพึ่งพาการเดินทาง และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ควบคู่กับการส่งเสริมการเข้าถึงด้วยการเดิน (Walkability) การออกแบบพื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพ และการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้ใช้งาน (Experience-based Retail) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการใช้เวลาในพื้นที่มากกว่าการซื้อสินค้าเพียงอย่างเดียว แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน (Sustainable Urban Development) ที่มุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของผู้คนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Gehl, 2010) ยิ่งไปกว่านั้น บริบทของการพัฒนาเมืองร่วมสมัย ย่านการค้ายังมีบทบาทเป็น “พื้นที่สังคม” (Social Space) ที่เอื้อต่อการพบปะ ปฏิสัมพันธ์ และกิจกรรมของชุมชน การออกแบบย่านการค้าจึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงมิติทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงมิติทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างพื้นที่สีเขียว การออกแบบเพื่อสุขภาพ (Healthy Urban Design) และการเชื่อมโยงกับระบบอาหารในเมือง (Urban Food System) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวคิดศูนย์อาหารเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน (Gehl, 2010)

ภาพที่ 2.3 แสดงภาพการออกแบบพื้นที่แบบ Mixed-use

ที่มา : <https://www.esri.com/content/dam/esrisites/en-us/esri-press/book-pages/sample-page/intro-to-human-geography-chpt5.pdf>

2.2.3 ปัจจัยในการเลือกทำเลตั้งศูนย์การค้าและศูนย์โภชนาการ

การเลือกทำเลตั้งศูนย์การค้าและศูนย์โภชนาการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ เนื่องจากทำเลที่ตั้งที่ดีจะช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย เพิ่มจำนวนผู้เข้าชม และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพหรือการบริโภคที่ดีของประชาชน

2.2.2.1 ความหนาแน่นของประชากร (Population Density)

การเลือกทำเลตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพควรพิจารณาประชากรในพื้นที่เป็นหลัก พื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นสูงจะช่วยให้ศูนย์สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมาก นอกจากนี้ การพิจารณาโครงสร้างอายุและเพศของประชากร เช่น วัยทำงาน วัยเรียน และผู้สูงอายุ จะช่วยให้การจัดกิจกรรมและบริการอาหารสุขภาพเหมาะสมกับความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มการวิเคราะห์รายได้และกำลังซื้อของประชากรยังช่วยกำหนดรูปแบบบริการและราคาที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Kotler & Keller, 2016)

2.2.2.2 การเข้าถึงและการเดินทาง (Accessibility and Transportation)

ทำเลของศูนย์ควรสามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งจากรถยนต์ส่วนตัวและระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถสองแถว หรือรถไฟฟ้า (ถ้ามี) การมีที่จอดรถเพียงพอและทางเดินหรือทางจักรยานที่ปลอดภัยจะช่วยให้ผู้ใช้บริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงศูนย์ได้สะดวก นอกจากนี้ การตั้งศูนย์ใกล้เส้นทางหลักและจุดเชื่อมต่อสำคัญ จะช่วยลดเวลาในการเดินทางและเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้บริการ (Lindquist, 1974)

2.2.2.3 ความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย (Proximity to TargetFacilities)

การตั้งศูนย์ควรอยู่ใกล้โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล สำนักงาน หรือชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้ง่าย การเลือกทำเลใกล้แหล่งท่องเที่ยว หรือ สถานที่พักผ่อนสามารถดึงดูดทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปให้เข้ามาใช้บริการร่วมกัน เพิ่มโอกาสในการสร้างความรับรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสุขภาพ (Christaller, 1933)

2.2.2.4 ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อม (Safety and Environmental Quality)

ทำเลที่ดีต้องเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยทั้งด้านอาชญากรรมและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมร่มรื่น สะอาด และเหมาะสมกับกิจกรรมสุขภาพ เช่น การเดินเล่นและการออกกำลังกายกลางแจ้ง จะช่วยสร้างความผ่อนคลายให้ผู้ใช้บริการ การลดมลภาวะทางเสียงและอากาศยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้สุขภาพที่ดี (WHO, 2020)

2.2.2.5 ความสามารถในการขยายตัวในอนาคต (Potential for Future Expansion)

ทำเลควรมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขยายกิจกรรมหรือเพิ่มบริการในอนาคต เช่น พื้นที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง ร้านอาหารสุขภาพ หรือห้องสัมมนา ความยืดหยุ่นของพื้นที่ยังช่วยให้สามารถปรับปรุงโครงสร้างหรือจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้บริการได้ง่าย (Kotler & Keller, 2016)

2.2.2.6 การมองเห็นและการสร้างภาพลักษณ์ (Visibility and Landmark Potential)

ทำเลที่ดีควรมีความโดดเด่น มองเห็นได้ง่ายจากถนนหลัก และสามารถสร้างภาพลักษณ์เป็นแลนด์มาร์กในชุมชน การออกแบบศูนย์ให้มีเอกลักษณ์และน่าสนใจช่วยเพิ่มความดึงดูดและสร้างความจดจำให้กับผู้ใช้บริการ ส่งผลให้ศูนย์กลายเป็นจุดหมายสำคัญของชุมชน (Christaller, 1933)

2.2.2.7 ต้นทุนและความคุ้มค่า (Cost and Feasibility)

การพิจารณาค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกทำเล ตั้งแต่ราคาที่ดิน ค่าเช่า ค่าบำรุงรักษา ไปจนถึงค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพื้นที่ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าระยะยาวควรพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับจำนวนผู้เข้าชมและผลประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อให้การลงทุนเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Kotler & Keller, 2016)

2.2.2.8 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Factors)

พื้นที่ควรสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการออกกำลังกาย การออกแบบศูนย์และกิจกรรมควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวก (Kotler & Keller, 2016)

2.2.2.9 ปัจจัยด้านการตลาดและคู่แข่ง (Market and Competition Factors)

การวิเคราะห์ตลาดและคู่แข่งเป็นสิ่งสำคัญ ศูนย์ควรตั้งในพื้นที่ที่มีโอกาสแข่งขันต่ำหรือสามารถสร้างความแตกต่างจากศูนย์อื่นได้ การพิจารณาจำนวนศูนย์อาหารสุขภาพหรือร้านอาหารใกล้เคียงช่วยให้วางกลยุทธ์การตลาดได้เหมาะสม อีกทั้งยังควรศึกษาความต้องการของผู้บริโภคและแนวโน้มการเติบโตของตลาดสุขภาพในพื้นที่ เพื่อสร้างความยั่งยืนของศูนย์ (Kotler & Keller, 2016)

2.2.4 หลักการระดับบริการ (Levels of Service Principle)

บทบาทสำคัญในการกำหนดขนาดของศูนย์โภชนาการระดับเมือง ศูนย์ต้องสามารถรองรับประชากรจำนวนมากและมีความสามารถในการให้บริการทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม เช่น ห้องให้คำปรึกษา ห้องเรียนทำอาหารสุขภาพ และพื้นที่จัดกิจกรรมกลุ่ม โดยบุคลากรต้องมีความหลากหลาย ประกอบด้วยนักโภชนาการ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้เชี่ยวชาญด้านออกกำลังกาย เพื่อให้บริการครบถ้วนและมีคุณภาพตามความต้องการของประชากรเมือง (Ministry of Public Health Thailand, 2018)

2.2.5 ทฤษฎีการเข้าถึงบริการ (Accessibility Theory)

ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทำเลที่ตั้งและการเข้าถึงศูนย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของศูนย์ระดับเมือง ศูนย์ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สะดวกต่อประชาชนทุกกลุ่มวัย มีเวลาเปิดทำการที่เหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาดสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย ส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมและการปรับพฤติกรรมสุขภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (Gibney, Lanham-New, Cassidy, & Vorster, 2009)

2.2.6 หลักการความยั่งยืนและประสิทธิภาพ (Sustainability and Efficiency Principle)

เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้ ศูนย์โภชนาการระดับเมืองต้องมีการวางแผนขนาดและการใช้ทรัพยากรที่สมดุลกับงบประมาณและความต้องการของประชาชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่องโดยไม่เกิดความสูญเสีย ทั้งนี้ศูนย์ควรมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถประเมินผลลัพธ์และปรับปรุงการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและบริบทเมือง ทำให้การส่งเสริมสุขภาพเป็นไปอย่างยั่งยืนและสร้างผลลัพธ์ทางสุขภาพในระยะยาว (World Health Organization, 2020)

2.2.7 เกณฑ์การวิเคราะห์ศักยภาพทำเลตั้งศูนย์โภชนาการ

2.2.7.1 ความหนาแน่นของประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากรและกลุ่มเป้าหมายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกทำเลตั้งศูนย์โภชนาการ เพราะพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นสูงจะช่วยให้ศูนย์สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมาก นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาโครงสร้างอายุและเพศ เช่น วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ เพราะแต่ละกลุ่มมีความต้องการอาหารและกิจกรรมสุขภาพที่แตกต่างกัน การศึกษารายได้และกำลังซื้อของประชากรยังช่วยกำหนดรูปแบบบริการและราคาที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ศูนย์สามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากที่สุด (Kotler & Keller, 2016)

2.2.7.2 การเข้าถึงและความสะดวกในการเดินทาง

ทำเลที่เลือกตั้งศูนย์ควรเข้าถึงได้ง่ายทั้งจากระถยนต์ส่วนตัวและระบบขนส่งสาธารณะ เช่น รถเมล์ รถสองแถว หรือรถไฟฟ้า นอกจากนี้ควรมีที่จอดรถเพียงพอและทางเดินหรือทางจักรยานที่ปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงศูนย์ได้สะดวก การตั้งศูนย์ใกล้เส้นทางหลักและจุดเชื่อมต่อสำคัญยังช่วยลดเวลาในการเดินทางและเพิ่มความความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้บริการ (Lindquist, 1974)

2.2.7.3 ความใกล้ชิดกับบริการและแหล่งชุมชน

ทำเลควรอยู่ใกล้โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล ชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงศูนย์ได้ง่าย การตั้งศูนย์ในบริเวณใกล้ชุมชนยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสุขภาพ และสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานที่ใกล้เคียงเพื่อจัดกิจกรรมเสริม เช่น กิจกรรมให้ความรู้ด้านโภชนาการ (Christaller, 1933)

2.2.7.4 ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อม

ความปลอดภัยของพื้นที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสะดวกใจในการใช้บริการ ประชาชนจะเลือกใช้ศูนย์ที่มีความปลอดภัยทั้งด้านอาชญากรรมและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกิจกรรมสุขภาพ เช่น พื้นที่ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย และเสียงรบกวน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการออกกำลังกายและการพักผ่อนอย่างมีคุณภาพ (WHO, 2020)

2.2.7.5 ความสามารถในการขยายตัวในอนาคต

ศูนย์ควรตั้งในทำเลที่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการขยายกิจกรรมหรือเพิ่มบริการในอนาคต เช่น การสร้างสนามออกกำลังกายกลางแจ้ง ห้องสัมมนา หรือร้านอาหารสุขภาพ ความยืดหยุ่นของพื้นที่ช่วยให้ศูนย์สามารถปรับปรุงหรือจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม (Kotler & Keller, 2016)

2.2.7.6 การมองเห็นและภาพลักษณ์

ทำเลที่ตั้งศูนย์ควรมีความโดดเด่น มองเห็นได้ง่ายจากถนนหลัก และสามารถสร้างเอกลักษณ์หรือแบรนด์ของศูนย์ได้อย่างชัดเจน การออกแบบศูนย์ให้สวยงามและน่าสนใจช่วยดึงดูดประชาชนและนักท่องเที่ยว เพิ่มโอกาสให้ศูนย์กลายเป็นจุดหมายสำคัญของชุมชนและสร้างความจดจำได้ง่าย (Christaller, 1933)

2.2.7.7 ต้นทุนและความคุ้มค่า

การพิจารณาต้นทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกทำเล ตั้งแต่ราคาที่ดิน ค่าเช่า ค่าบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพื้นที่ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าระยะยาวควรประเมินความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับจำนวนผู้เข้าชมและผลประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อให้การลงทุนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเกิดความยั่งยืน (Kotler & Keller, 2016)

2.2.7.8 ปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม

พื้นที่ที่ตั้งศูนย์ควรสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการออกกำลังกาย การออกแบบศูนย์และกิจกรรมควรคำนึงถึงความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวก ทำให้ศูนย์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชุมชนอย่างแท้จริง (Kotler & Keller, 2016)

2.2.7.9 ปัจจัยด้านการตลาดและการแข่งขัน

การวิเคราะห์ตลาดและคู่แข่งช่วยให้สามารถวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ศูนย์ควรตั้งในทำเลที่มีโอกาสแข่งขันต่ำ หรือสามารถสร้างความแตกต่างจากศูนย์อื่นได้ การพิจารณาความต้องการของผู้บริโภคและแนวโน้มการเติบโตของตลาดสุขภาพในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความยั่งยืนและเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ (Kotler & Keller, 2016)

2.3. กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานออกแบบสถาปัตยกรรม 1

Architects : Duda|Paine Architects

Area : 72000 ft²

Year : 2017

LOCATION : Durham, North Carolina, United States

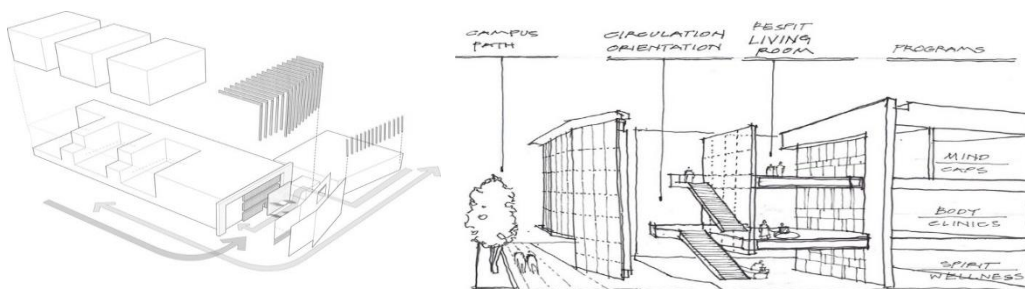

ภาพที่ 2.4 แสดงภาพภายนอก Duke Student Wellness Center

ที่มา : <https://educationsnapshots.com/projects/2898/duke-university-duke-student-wellness-center/>

ศูนย์แห่งนี้ได้รับการออกแบบให้ผสานแนวคิดด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีกับชีวิตประจำวันของนักศึกษาอย่างกลมกลืน ภายใต้หลังคาเดียวกันมีทั้งโปรแกรมสุขภาพนักศึกษา บริการโภชนาการ การให้คำปรึกษาและจิตวิทยา การดูแลสุขภาพ และการจัดการกรณีศึกษา เพื่อให้การดูแลสุขภาพเป็นไปอย่างครบวงจรและยั่งยืน

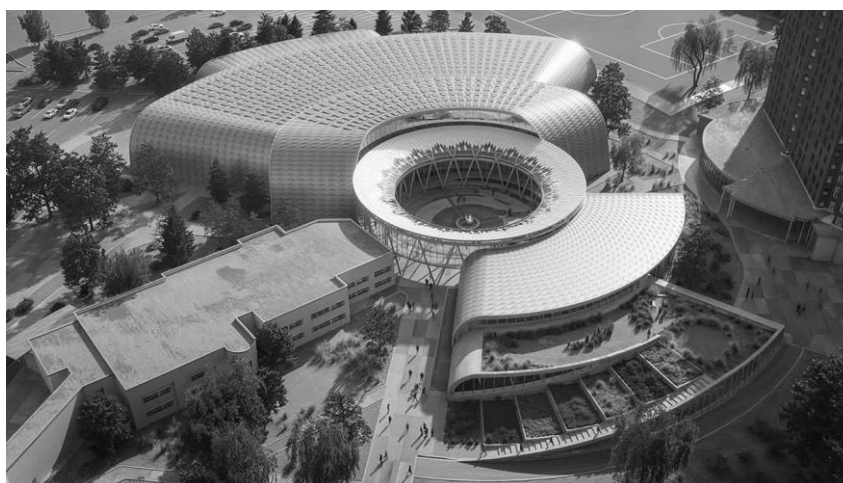
ทางเข้าสองชั้นแบบโปร่งใสของอาคารเปิดรับแสงธรรมชาติอย่างเต็มที่ ช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเชื่อมโยงภายในอาคารกับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างรื่นรมย์ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเลือกใช้ไม้อัดที่เก็บเกี่ยวจากพื้นที่ใกล้เคียงเป็นวัสดุตกแต่งพื้นผิวทั้งภายในและภายนอก

ภาพที่ 2.5 แสดงภาพทางเข้าและการเชื่อมโยงภายในอาคารกับสภาพแวดล้อม
Duke Student Wellness Center
ที่มา : <https://www.archdaily.com>

ส่วนที่ให้ความรู้สึกสงบถูกจัดวางให้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างอาคารกับเส้นทางเดินภายในมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมความผูกพันกับธรรมชาติและสร้างพื้นที่ผ่อนคลายสำหรับทุกคน บนโดทางเข้าขนาดใหญ่ทอดยาวไปตามผนังโปร่งแสงผ่านลิโอบบี้ เป็นจุดเด่นที่สะท้อนแนวคิดของการ “เฉลิมฉลองการดูแล การป้องกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม” ในการบรรลุสุขภาวะที่ดีอย่างแท้จริงพื้นที่ภายในถูกจัดสรรให้มีทั้งโซนสาธารณะและโซนส่วนตัวอย่างสมดุล โดยออกแบบให้ยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษาที่ต้องการความเป็นส่วนตัว การเข้าสังคมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ภายใต้บรรยากาศที่เปิดกว้างและ เป็นมิตร

2.3.1.2 Seneca Polytechnic Health & Wellness Centre

ภาพที่ 2.6 แสดงภาพภายนอก Seneca Polytechnic Health & Wellness Centre
ที่มา : <https://urbantoronto.ca/forum/threads/toronto-seneca-polytechnic-health-wellness-centre-15m-3s-seneca-polytechnic-dialog.35605/>

2.3.2 งานออกแบบสถาปัตยกรรม 2

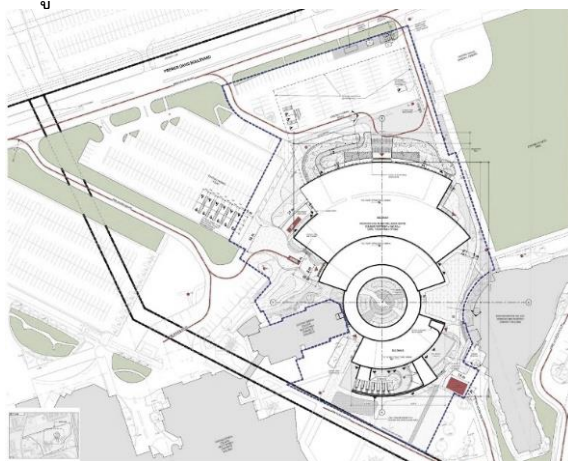
Architects : DIALOG and Two Row Architect for Seneca College

Area 11,344m

Year : 2024

LOCATION : the Newnham Campus, Canada

แนวคิดพื้นฐานหลายประการมีอิทธิพลต่อการออกแบบศูนย์สุขภาพและสุขภาพวิทยาลัย เซเนกา Craig Applegath หนึ่งในส่วนของ DIALOG กล่าวในแถลงการณ์ว่า “แนวคิดหนึ่งคือ โครงสร้างนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ‘สถาปัตยกรรมแห่งการรักษา’ จะมีลักษณะอย่างไร” Applegath กล่าวต่อว่า “และนี่เป็นวิธีการที่ยอดเยี่ยมในการผสานรวมประเพณีของชนพื้นเมืองและผู้ตั้งถิ่นฐานเข้าด้วยกัน และเปิดทางให้นักศึกษาชาวแคนาดารุ่นใหม่ได้เห็นภาพอนาคตอัน เป็นหนึ่งเดียวของแคนาดา อีกประการหนึ่งคือ ได้รับการออกแบบให้เป็นแบบอย่างของความ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยผสมผสานวัสดุที่ยั่งยืน เช่น ไม้เนื้อแข็ง และมุ่งมั่นที่จะลดปริมาณ คาร์บอนฟุตพริ้นท์ให้เป็นศูนย์”

ภาพที่ 2.7 แสดงภาพ Siteplan, Ground floor plan

ที่มา : <https://www.indigenouswatchdog.org/update/seneca-advances-indigenous-inspired-health-wellness-centre-at-newnham-campus/>

ที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีโดยรวมในทุกระดับ (ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ) กล่าวกันว่าวงกลมซึ่งเป็นตัวแทนของความสามัคคี ความเป็นหนึ่งเดียว และความสมบูรณ์ เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบศูนย์สุขภาพและสุขภาพของวิทยาลัยเซเนกา

สคูริส อธิบายเพิ่มเติมว่า “วงกลมเป็นสัญลักษณ์ของความกลมกลืน ความสมดุล ความสมบูรณ์ และความเชื่อมโยงในคำสอนต่างๆ ทั่วเกาะเต่า” วงกลมนี้มีความต่อเนื่องเพราะมีจุดที่ เหมือนกันและเชื่อมโยงกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งมีชีวิตทั้งหมด รวมถึงนักเรียน จะมารวมตัวกันรอบ พระผู้สร้างในลาน ส่วนโปรแกรมอื่นๆ ทั้งหมดก็แตกแขนงออกมาจากจุดนี้ โดยแต่ละส่วนมีความ เชื่อมโยงกับองค์รวมอย่างเฉพาะเจาะจง การตีกลองร่วมกันเป็นชุมชนแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับ สรรพสิ่ง และ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเรากับผู้อื่น

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.2.1 วรรณกรรม : ชุดแนวคิดยุทธศาสตร์ แผนอาหารเพื่อสุขภาพ

การทบทวนวรรณกรรมเรื่อง : พลเมืองอาหาร(Food Citizen) ชุมชนอาหาร (Food Community) ความรอบรู้ด้านอาหาร (Food Literacy)

ภายใต้โครงการพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการแผนอาหาร และพื้นที่สุขภาพเพื่อการขยายผล

เรียบเรียงโดย : นงลักษณ์ แก้วโกคา

สรุปความ

แนวคิด “ชุมชนอาหาร (Food Community)” คือการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ เกื้อกูลกัน และมีวัฒนธรรมการกินร่วมกัน โดยชุมชนไม่ได้เกิดขึ้นง่าย แต่ต้องอาศัยความร่วมมือ ความผูกพัน และเป้าหมายร่วมกันของสมาชิก เพื่อสร้างความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีชุมชนอาหารมีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่

1. สนับสนุนฟาร์มครอบครัวที่ผลิตอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น
2. สร้างความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างเกษตรกรกับผู้บริโภคผ่านการตลาดและการแปรรูป
3. ทำให้คนในชุมชนเข้าถึงอาหารที่เพียงพอ ราคาเหมาะสม และมีคุณค่าทางโภชนาการ

ผลการศึกษาเห็นว่า “ความรอบรู้ด้านอาหาร (Food Literacy)” เป็นหัวใจสำคัญ ที่ช่วยให้คนตัดสินใจเลือกอาหารอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็น “พลเมืองอาหาร (Food Citizen)” ที่มีบทบาทในการพัฒนาระบบอาหารให้ยั่งยืน

ภาพที่ 2.8 แสดงภาพองค์ประกอบเป็นชุมชนอาหาร

ที่มา : <https://dol.thaihealth.or.th/File/media/c131faa9-b708-4431-a445-119002d45594.pdf>

2.3.3.2 บทวิจัยเรื่อง: พฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนเมืองวัยทำงานใน กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: บริโภคอาหาร คนเมืองในวัยทำงาน

จัดทำโดย: พิชศาล พันธุ์วัฒนา ปร.ด.

สรุปความ

สังคมเมืองของไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนวัยทำงานมีวิถีชีวิตเร่งรีบและมีเวลาจำกัด จึงนิยมบริโภคอาหารจานด่วนหรืออาหารสำเร็จรูปที่สะดวกและรวดเร็ว แม้จะทราบถึงผลเสียด้านโภชนาการก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคอ้วน เบาหวาน และความดันโลหิตสูง

ผลการวิจัยพบว่า คนเมืองวัยทำงานส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับค่อนข้างดี นิยมอาหารตามสั่ง โดยมักเลือกอาหารที่ปรุงสุก เช่น ต้ม หรือลวก และชอบรสเผ็ด ปัจจัยสำคัญในการเลือกอาหารคือความสะดวกและรวดเร็ว โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละ 300-499 บาท

ข้อเสนอแนะคือ ควรปรับพฤติกรรมการบริโภคโดยให้ความสำคัญกับคุณค่าทางโภชนาการและความสะอาดมากขึ้น ลดการใช้ภาชนะโฟมหรือพลาสติก และหันมาใช้วัสดุที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคในกลุ่มวัยอื่นและพื้นที่ต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปพัฒนาแนวทางส่งเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

ในปัจจุบันปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบ เช่น อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ การศึกษา และการท่องเที่ยวของภาคใต้ตอนล่าง ประชากรมีความหนาแน่นสูงกว่า 1,500 คนต่อตารางกิโลเมตร (สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา, 2567)

ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนา โครงการ “ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมแนวคิดการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการและสนับสนุนการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยศูนย์แห่งนี้จะทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ การบริการด้านอาหารเพื่อสุขภาพ ร้านอาหาร ตัวอย่างเมนูสุขภาพ รวมถึงกิจกรรมให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ประชาชนทุกช่วงวัย ผ่านการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยง “สุขภาพ-สิ่งแวดล้อม-การเรียนรู้” เข้าด้วยกัน

3.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

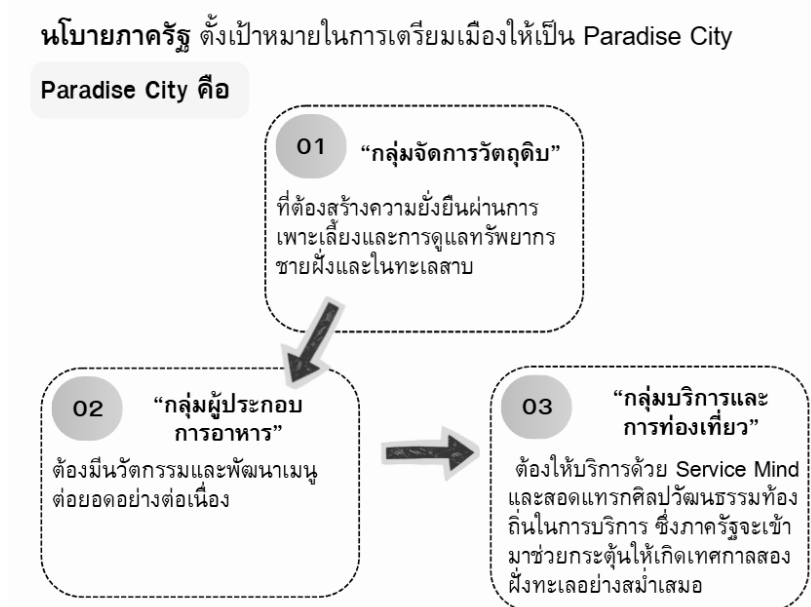
3.1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 1

ผู้ว่าฯ สงขลา ร่วมภูมิหลังสงขลาได้ประกาศเป็นได้รับการประกาศเป็น “เมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกด้านอาหาร” (Songkhla, City of Gastronomy) ของ UNESCO เนื่องในวัน World Cities Day ปี 2568 นายโชติณรินทร์ เกิดสม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เปิดเผยว่า เรื่องนี้ถือเป็นความภาคภูมิใจของคนสงขลา รวมถึงคนไทยทั่วประเทศ เนื่องจากจังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดมีศักยภาพทางภูมิศาสตร์ในฐานะเมืองสองทะเล สามน้ำ (สองทะเล คือ ทะเลอ่าวไทย และทะเลสาบสงขลา) (สามน้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม) ทำให้เกิดความหลากหลายของวัตถุดิบ มีสัตว์น้ำกว่า 700 ชนิด โดยมีทรัพยากรบุคคลในพื้นที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน นำไปสู่การให้ปฏิญญาต่อยูเนสโก ชูแนวคิดหลักคือ "Songkhla Gastronomy for Health and Wellbeing" หรือ อาหารเพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน โดยมีการตั้งคณะทำงาน 5 ด้านเพื่อขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างผู้ประกอบการอาหารเชิงสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงกับนานาชาติ . ที่ผ่านมา จังหวัดสงขลาได้คัดเลือกเมนูอาหารท้องถิ่นจาก 16 อำเภอ ๆ ละ 10 เมนู รวมเป็น 160 เมนู และได้พัฒนา 80 เมนูให้มีความเป็นมืออาชีพและพร้อมสำหรับตลาดนานาชาติ โดยเน้นการพัฒนาตั้งแต่คุณภาพวัตถุดิบ การรังสรรค์อาหาร ไปจนถึงการบริการ อีกทั้งยังได้เปิดเวทีนานาชาติเพื่อประชาสัมพันธ์ศักยภาพด้านอาหารอย่างต่อเนื่องอีกด้วย (ศาลากลางจังหวัดสงขลา, 2568)

ภาพที่ 3.1 แสดงภาพบรรยากาศการรับประกาศเป็นเมืองสร้างสรรค์จากยูเนสโก
ที่มา : <https://www.songkhla.go.th/news/detail/10510>

ประโยชน์ที่คนสงขลาจะได้รับการรับรองจากยูเนสโกจะนำประโยชน์สู่ประชาชนชาวจังหวัดสงขลาใน 4 มิติหลัก ได้แก่ (1) มิติด้านเศรษฐกิจ โดยตั้งเป้าเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจาก 7 ล้านคน เป็น 12 ล้านคน (2) มิติด้านสังคม อาทิ การรังสรรค์และผลิตอาหารเป็นคำตามสมัยนิยมจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นต่อคน ทำให้สังคมมีความสุขมากขึ้น (3) มิติด้านทรัพยากร การรักษาปฏิญญา 3 ข้อที่ให้กับยูเนสโกจะนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืน และ (4) มิติด้านความสงบเรียบร้อย คือ เมื่อประชาชนมีความสุขและมีรายได้ที่สามารถดำรงชีวิตได้ ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในสังคมก็จะเกิดขึ้น (ศาลากลางจังหวัดสงขลา, 2568)

ภาพที่ 3.2 แสดงภาพนโยบายภาครัฐ
ที่มา : : ผู้ศึกษา (2568)

3.1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 2

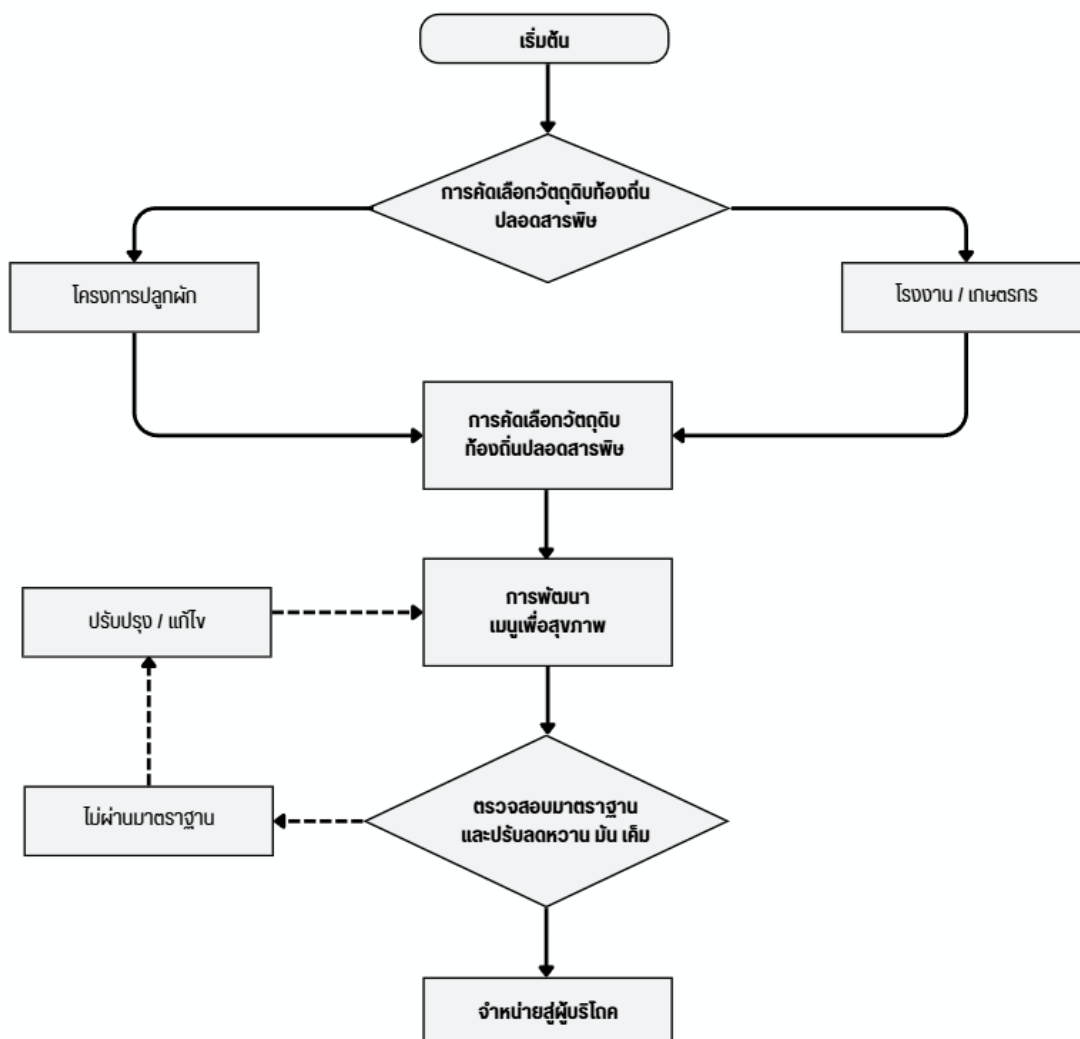
พื้นที่จังหวัดสงขลาได้รับการสนับสนุนให้เป็น “แหล่งให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพ” โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งกำหนดแนวทางว่า ร้านอาหารควรมีเมนูเพื่อสุขภาพ ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นปลอดสารพิษ และลดหวาน มัน เค็ม และเพิ่มผักผลไม้ เป็นต้น. สสส. ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา “ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ” ดังนี้

1. จัดให้มีเมนูอาหารเพื่อสุขภาพ – เน้นอาหารที่มีพลังงานเหมาะสม ใช้วิธีการปรุงที่ลดการทอด และเน้นการนึ่ง ต้ม ย่าง หรืออบ
2. ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นที่ปลอดภัยจากสารพิษ – สนับสนุนการใช้ผัก ผลไม้ และวัตถุดิบจากเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดสงขลาและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สะเดา มะละกอ ขมิ้น พริกไทยดำ และปลาทะเลสด จากอ่าวไทย
3. ลดการใช้เครื่องปรุงที่ก่อให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) – เช่น ลดปริมาณน้ำตาล น้ำมัน และเกลือ ตามแนวทาง “ลดหวาน มัน เค็ม เพิ่มผักผลไม้”
4. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริโภคอาหารสุขภาพ – เช่น การออกแบบพื้นที่ที่โปร่งโล่ง มีแสงธรรมชาติ และมีมุมให้ข้อมูลทางโภชนาการแก่ผู้บริโภค

ภาพที่ 3.3 แสดงภาพผู้มาใช้บริการ เป็นพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และศึกษาดูงาน

ที่มา : <https://www.thaihealth.or.th>

ภาพที่ 3.4 แสดงภาพโฟลว์ชาร์ตนโยบายโครงการพัฒนาเสริมสร้างแหล่งให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.1.3 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ 3

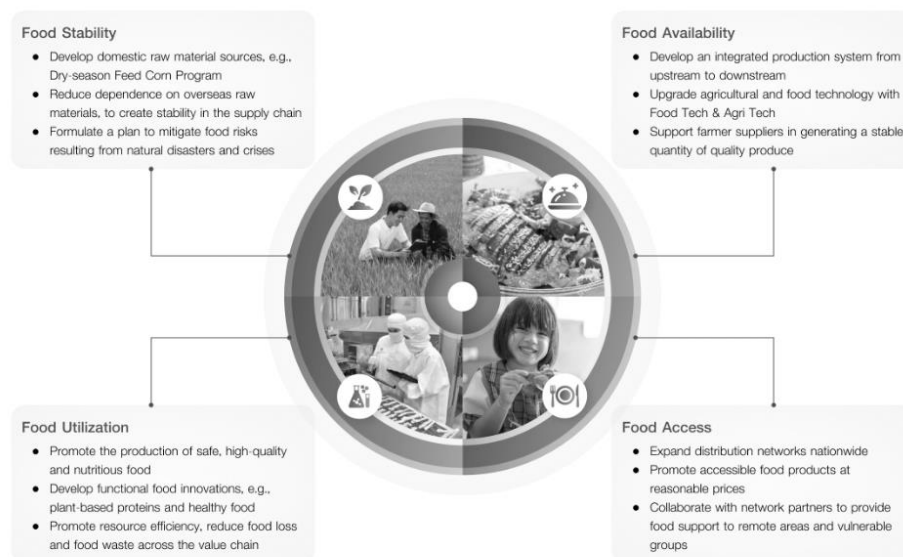
CP Group ให้ความสำคัญกับ “ความมั่นคงด้านอาหาร” และการเข้าถึงโภชนาการที่ดี โดยกลุ่มธุรกิจของเขามุ่งเน้นการผลิตอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ และสามารถเข้าถึงได้ของทุกคน รวมถึงสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยและนวัตกรรมอาหาร

เชื่อมโยงกับโครงการ “ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ”

โครงการของคุณที่มุ่งสร้างศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ มีทิศทางสอดคล้องกับนโยบายของ

- CP Group โดยเฉพาะในเรื่องการผลิตอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเข้าถึงง่าย
- หากโครงการของคุณจัดพื้นที่ให้กับเกษตรเมือง (Plant Factory) และชุมชน ก็สอดคล้องกับแนวทาง CP Group ที่สนับสนุนเกษตรกรท้องถิ่นและวัตถุดิบอาหารอย่างยั่งยืน
- เอกสารของ CP Group แสดงให้เห็นว่า การเข้าถึงโภชนาการ ไม่ได้จำกัดแค่ผลิตและขายอาหาร แต่รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน โรงเรียน และผู้บริโภค ซึ่งโครงการของคุณสามารถนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ เช่น จัดกิจกรรม Workshop สอนโภชนาการ หรือเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเรียนรู้

Food Security Management

ภาพที่ 3.5 แสดงภาพการนโยบายนโยบายจัดการความมั่นคงทางอาหาร CP Group

ที่มา : <https://www.cpgroupglobal.com>

3.1.4 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการเงินและงบประมาณ

จากการวิเคราะห์งบประมาณเบื้องต้น โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ มีมูลค่าการลงทุนรวม ประมาณ 67.65 ล้านบาท ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมกับขนาดพื้นที่และขอบเขต

ของโครงการ และสามารถดำเนินการได้จริงภายใต้ความร่วมมือระหว่าง ภาคเอกชน-ภาครัฐ-ชุมชน โดยคาดว่าจะคืนทุนภายในระยะเวลา 7-9 ปี หากมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1.1 ตารางงบประมาณของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

หมวดงบประมาณ	รายละเอียด	จำนวนเงิน (บาท)
1. งบที่ดิน	ค่าซื้อที่ดิน	15,000,000
	ค่าปรับปรุงและถมที่	1,000,000
	ค่าธรรมเนียมโอนกรรมสิทธิ์และภาษีที่ดิน	500,000
รวมงบที่ดิน		16,500,000
2. งบอาคารปลูกสร้าง	ค่าก่อสร้างอาคาร (3,000 ตร.ม.)	36,000,000
	ค่าวัสดุก่อสร้างและตกแต่งภายใน	5,000,000
	ค่าแรงงานและบริหารโครงการ	3,000,000
รวมงบอาคารปลูกสร้าง		44,000,000
3. งบเครื่องจักรและอุปกรณ์	เครื่องจักรแปรรูปอาหาร	4,000,000
	อุปกรณ์เก็บรักษาและระบบควบคุมคุณภาพ	2,000,000
	ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ และอุปกรณ์สนับสนุน	1,500,000
รวมงบเครื่องจักรและอุปกรณ์		7,500,000
4. งบยานพาหนะ	รถขนส่งสินค้า 2 คัน	2,000,000
	รถบริการภายในโครงการ 1 คัน	800,000
รวมงบยานพาหนะ		2,800,000
5. งบงานแม่บ้านและรักษาความปลอดภัย	ค่าจ้างแม่บ้าน (4 คน × 12,000 บาท × 12 เดือน)	576,000
	ค่าจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (6 คน × 15,000 บาท × 12 เดือน)	1,080,000
	ค่าวัสดุอุปกรณ์ทำความสะอาดและอุปกรณ์รักษาความปลอดภัย	200,000
รวมงบแม่บ้านและรักษาความปลอดภัย		1,856,000
รวมงบประมาณทั้งสิ้น		67,656,000 บาท

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.1.4.1 สรุปการวิเคราะห์ห้งบประมาณ

1. งบอาคารปลูกสร้าง เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คิดเป็นประมาณ 65% ของงบทั้งหมด เนื่องจากโครงการมีอาคารขนาดใหญ่ (3,000 ตร.ม.) ซึ่งประกอบด้วย

- พื้นที่นันทนาการและให้ความรู้
- ร้านอาหารและห้องครัวสาธิต
- พื้นที่สำนักงานและบริการ

2. งบที่ดิน อยู่ที่ประมาณ 24% ของงบทั้งหมด ซึ่งสะท้อนราคาที่ดินในเขตเมืองขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าสูง

3. งบเครื่องจักรและอุปกรณ์ ประมาณ 11% ของงบทั้งหมด ใช้สำหรับอุปกรณ์แปรรูปและจัดเก็บอาหาร รวมถึงระบบควบคุมคุณภาพ

4. งบดำเนินการด้านบุคลากรและความปลอดภัย คิดเป็นสัดส่วนเล็ก (<3%) แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดูแลสถานที่ในระยะยาวเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังนี้

ตารางที่ 1.2 ตารางการบริหารงบประมาณของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ

แหล่งเงินทุน	สัดส่วน (%)	มูลค่า โดยประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
ภาคเอกชน (ผู้ลงทุนหลัก)	60%	40,593,600	ลงทุนด้านอาคาร เครื่องจักร และอุปกรณ์
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	25%	16,914,000	สนับสนุนงบกิจกรรมและระบบฝึกอบรมด้านโภชนาการ
หน่วยงานท้องถิ่น/เทศบาลนครหาดใหญ่	10%	6,765,600	สนับสนุนด้านพื้นที่และภูมิทัศน์สาธารณะ
รายได้สมทบจากกิจกรรมและ CSR ภาคเอกชนอื่น ๆ	5%	3,382,800	สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพระยะยาว
รวมทั้งหมด	100%	67,656,000 บาท	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.1.5 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านระบบการบริหารจัดการโครงการ

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านระบบการบริหารจัดการโครงการระบบบริหารจัดการองค์กรและบุคลากร ทีมบริหารโครงการหลัก ประกอบด้วย :

- 1) ผู้จัดการโครงการ (Project Manager)
- 2) ผู้บริหารฝ่ายการเงินและบัญชี
- 3) ผู้บริหารฝ่ายปฏิบัติการและผลิตภัณฑ์
- 4) ผู้บริหารฝ่ายตลาดและประชาสัมพันธ์

3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้ง

3.2.1 การเลือกที่ตั้งและขนาดที่ตั้ง

การศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการจัดตั้ง ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความหนาแน่นของกลุ่มเป้าหมายและการเข้าถึงพื้นที่บริการ รวมถึงความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดทั้งสิ้น 14 จังหวัด เพื่อประเมินศักยภาพของพื้นที่และความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ภาคใต้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองช่วงหลัก ได้แก่

1. ภาคใต้นบน (ฝั่งอ่าวไทย)
ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นในบางเขตและมีความต้องการบริการด้านโภชนาการสูง
2. ภาคใต้อกกลาง (ฝั่งอันดามันและสงขลา)
ได้แก่ จังหวัดสงขลา ภูเก็ต กระบี่ และพังงา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นทางเศรษฐกิจและนักท่องเที่ยวสูง ทำให้มีศักยภาพสูงต่อการพัฒนาโครงการ ทั้งด้านการเข้าถึงของประชากรและนักท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และความพร้อมของชุมชน

3.2.2 เกณฑ์การเลือกที่ตั้งระดับเมือง

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพในอำเภอหาดใหญ่ มีความสำคัญในการสร้างทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนเมืองหาดใหญ่และพื้นที่ใกล้เคียง ให้สามารถเข้าถึงอาหารที่ดีต่อสุขภาพได้สะดวก พร้อมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น สนับสนุนผู้ประกอบการด้านอาหารสุขภาพ และสร้างภาพลักษณ์ให้เมืองหาดใหญ่เป็นเมืองแห่งวิถีชีวิตสุขภาพดีอย่างยั่งยืน มีความสัมพันธ์ในการพัฒนาต้นแบบโครงการ จึงมีความสัมพันธ์ในเชิงโครงการที่ตั้งดังหัวข้อต่อไปนี้

ตารางที่ 1.3 ตารางเกณฑ์สังเกตและคะแนนน้ำหนักเพื่อเปรียบเทียบพื้นที่

เกณฑ์	เกณฑ์สังเกต	คะแนน (0-5)
1. สังคมและวัฒนธรรม	ความเหมาะสมของชุมชนและวัฒนธรรม	0 = ไม่เหมาะสม, 5 = เหมาะสมมาก
2. การเข้าถึง	ความสะดวกในการเดินทาง	0 = เข้าไม่สะดวก, 5 = เข้าถึงง่ายมาก
3. ระบบสาธารณูปโภค	น้ำ ไฟ อินเทอร์เน็ต, สุขาภิบาล, ที่จอดรถ	0 = ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก, 5 = ครบพร้อม
4. คู่แข่ง	การมีศูนย์/คลินิกใกล้เคียง	0 = คู่แข่งเยอะ, 5 = ไม่มีคู่แข่ง
5. สถานพยาบาล	ใกล้สถานพยาบาลหรือเครือข่ายสุขภาพ	0 = ไกล/ไม่มีเครือข่าย, 5 = ใกล้และร่วมมือได้ง่าย
6. เศรษฐกิจ	กำลังซื้อ/ความคุ้มค่า	0 = ไม่เหมาะสม, 5 = เหมาะสมมาก

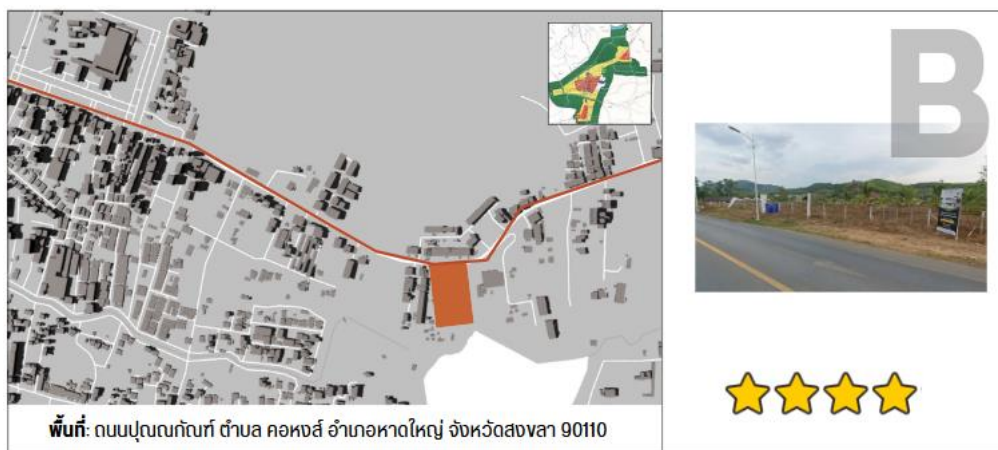
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

หมายเหตุวิธีใช้ตาราง :

1. ให้คะแนนแต่ละเกณฑ์ 0-5 ตามความเหมาะสม
2. รวมคะแนนทั้งหมด เพื่อตัดสินใจเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด

3.2.3 การเลือกที่ตั้ง (SITE SELECTION)

จากคะแนนข้างต้น จึงเลือกที่ตั้ง จังหวัดสงขลา อำเภอหาดใหญ่

ภาพที่ 3.8 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.3.1 สังคมและวัฒนธรรม

พื้นที่ตั้งโครงการตั้งอยู่ในเขตเมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การค้า และบริการของภาคใต้ตอนล่าง ทำให้พื้นที่นี้มีความหนาแน่นของประชากรสูงและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชากรในพื้นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งกลุ่มคนไทยพุทธ ชาวมุสลิม และชนกลุ่มน้อย ซึ่งความหลากหลายนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้พื้นที่มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมและโครงการที่หลากหลาย

วัฒนธรรมท้องถิ่นในหาดใหญ่เป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย จีน และมุสลิม โดยมีเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลตรุษจีน งานสงกรานต์ และวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม ซึ่งสร้างโอกาสในการจัดกิจกรรมสาธารณะและเชื่อมโยงชุมชน นอกจากนี้ ประชากรในพื้นที่มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับอาหารสดและโภชนาการที่ดี ทำให้โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ในด้านความต้องการและพฤติกรรมของสังคม คนเมืองหาดใหญ่มีความสนใจด้านสุขภาพและโภชนาการมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและครอบครัว อย่างไรก็ตาม พื้นที่สาธารณะและกิจกรรมเพื่อชุมชนยังมีจำกัด การจัดตั้งโครงการที่รวมศูนย์เรียนรู้ พื้นที่พักผ่อน และตลาดสุขภาพจะช่วยตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด การจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เช่น การทำ Workshop การทำอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสมุนไพรไทย จะช่วยเสริมสร้างความผูกพันและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

3.2.3.2 การเข้าถึง

พื้นที่ตั้งโครงการตั้งอยู่ในเขตเมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ การค้า และบริการของภาคใต้ตอนล่าง ทำให้พื้นที่นี้มีความหนาแน่นของประชากรสูงและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชากรในพื้นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งกลุ่มคนไทยพุทธ ชาวมุสลิม และชนกลุ่มน้อย ซึ่งความหลากหลายนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งผลให้พื้นที่มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมและโครงการที่หลากหลาย

3.2.3.3 ระบบสาธารณูปโภค

โครงการตั้งอยู่ในเขตชานเมือง บริเวณถนนปวงณกัณฑ์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นถนนสายรองที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักของเมืองหาดใหญ่ในระยะใกล้ โดยสามารถเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองได้ภายในระยะเวลาอันสั้นจากบริเวณปากซอย ส่งผลให้การเข้าถึงโครงการมีความสะดวกและรวดเร็ว โครงการสามารถรองรับการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลได้ โดยมีการจัดพื้นที่จอดรถตามมาตรฐานข้อบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544

3.2.3.4 การเข้าถึงด้วยระบบขนส่งสาธารณะ

บริเวณโดยรอบมีระบบขนส่งสาธารณะให้บริการ เช่น รถสองแถว รถโดยสารประจำทาง และรถแท็กซี่ ซึ่งสามารถเข้าถึงบริเวณปากซอยและเชื่อมต่อเข้าสู่พื้นที่โครงการได้ อย่างสะดวก อีกทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากศูนย์กลางการคมนาคมของอำเภอหาดใหญ่ เช่น สถานีขนส่งและสถานีรถไฟ ทำให้สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังพื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3.5 การเข้าถึงเชิงเดินเท้าและจักรยาน

พื้นที่โครงการสามารถเข้าถึงได้จากถนนโดยรอบผ่านทางเดินเท้าในระยะใกล้ โดยเฉพาะจากบริเวณปากซอยที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลัก อย่างไรก็ตาม ควรมีการปรับปรุงทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยานให้มีความต่อเนื่องและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดวางทางเข้า-ออก และจุดพักคอย เพื่อรองรับการใช้งานของผู้เดินเท้าและส่งเสริมการเข้าถึงในรูปแบบที่หลากหลาย

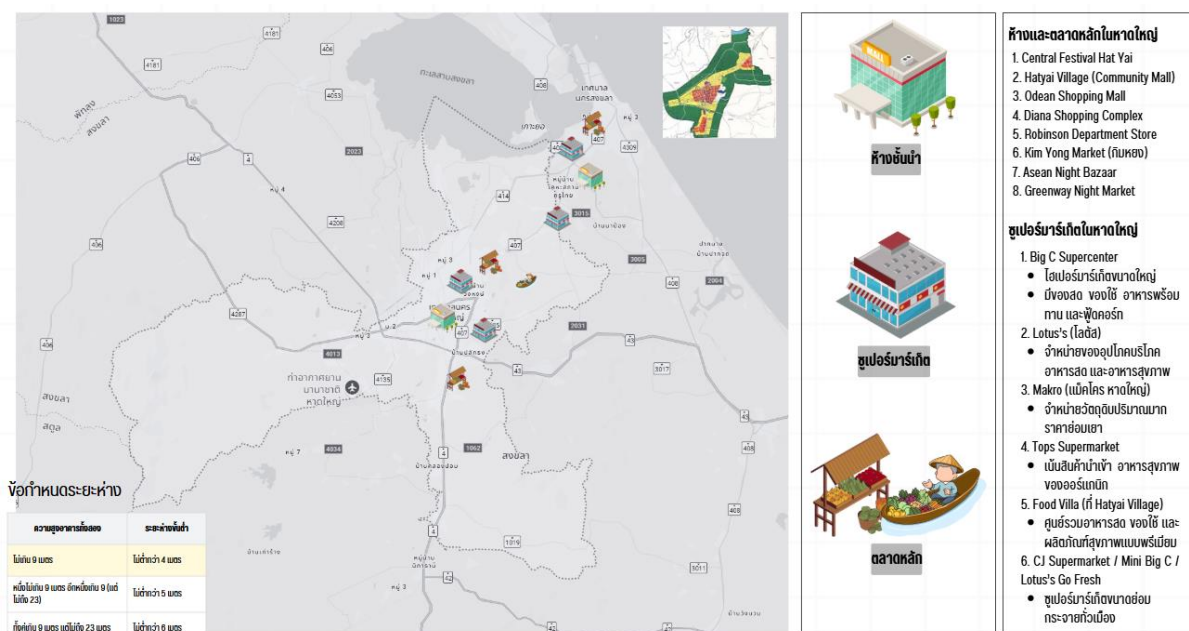
3.2.3.6 ข้อได้เปรียบของทำเล

ทำเลตั้งอยู่บนถนนสายหลักที่มีการสัญจรหนาแน่น เข้าถึงง่าย และเชื่อมต่อกับพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนโดยรอบ เหมาะสำหรับการจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อีกทั้งยังสามารถมองเห็นได้ชัดช่วยให้ติดตั้งป้ายและสร้างการรับรู้โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3.7 ข้อจำกัดของทำเล

ทำเลตั้งอยู่บนถนนสายหลักที่มีการสัญจรหนาแน่น เข้าถึงง่าย และเชื่อมต่อกับพื้นที่เศรษฐกิจและชุมชนโดยรอบ เหมาะสำหรับการจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อีกทั้งยังสามารถมองเห็นได้ชัดช่วยให้ติดตั้งป้ายและสร้างการรับรู้โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3.8 คู่แข่ง

ภาพที่ 3.9 แสดงภาพคู่แข่งในเทศบาลหาดใหญ่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.3.9 จุดแข็งของคู่แข่ง

คู่แข่งมีจุดแข็งด้านแบรนด์ที่ผู้บริโภคจดจำได้ดี และทำเลที่ตั้งในเมืองใหญ่ เช่น หาดใหญ่ ทำให้เข้าถึงลูกค้าได้ง่าย มีศักยภาพด้านจำนวนผู้ใช้บริการสูง และบางแบรนด์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วัตถุดิบอาหารสำหรับธุรกิจ หรือสินค้าสุขภาพเฉพาะกลุ่ม ซึ่งช่วยสร้างความแตกต่างและดึงดูดลูกค้าเฉพาะได้ดี

3.2.3.10 จุดอ่อนของคู่แข่ง

คู่แข่งส่วนใหญ่มีมุมมองเน้นเพียงบางด้าน เช่น การขายวัตถุดิบหรือร้านค้าปลีกเฉพาะทาง ทำให้ยังไม่สามารถตอบโจทย์ในลักษณะ “ศูนย์รวมครบวงจร” ที่รวมทั้งโภชนาการ พื้นที่กิจกรรม และ Plant Factory ไว้ในที่เดียวได้ ส่งผลให้โครงการของคุณมีศักยภาพในการพัฒนาเป็น one stop integrated center ที่แตกต่างและโดดเด่นมากกว่า

นอกจากนี้ ธุรกิจจำนวนมากยังตั้งอยู่ในเขตใจกลางเมืองหาดใหญ่เป็นหลัก ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ขยายตัวรอบนอกยังมีข้อจำกัด ขณะที่โครงการของคุณซึ่งตั้งอยู่บนถนนเพชรเกษม มีโอกาสเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้บริการในพื้นที่รอบนอกและพื้นที่กำลังเติบโตได้มากกว่า อีกทั้งคู่แข่งส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ และการเป็นต้นแบบด้านเกษตรเมืองอย่างชัดเจน จึงเป็นโอกาสสำคัญที่โครงการของคุณจะใช้จุดนี้สร้างความแตกต่าง และเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ใช้บริการได้อย่างยั่งยืน

3.2.3.11 สถานที่พยาบาล

จากการสำรวจพื้นที่พบว่าอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีความพร้อมด้านบริการสาธารณสุขและสถานพยาบาล ทั้งในภาครัฐและเอกชนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพิจารณาโครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพเนื่องจากสถานพยาบาลสามารถสนับสนุนการให้บริการด้านสุขภาพแก่ ผู้มาใช้บริการได้โดยตรง

โรงพยาบาลขนาดใหญ่ เช่น Bangkok Hospital Hat Yai และ Sikarin Hat Yai Hospital เป็นโรงพยาบาลเอกชนที่มีมาตรฐานสูง ให้บริการทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน พร้อมศูนย์ตรวจสุขภาพและบริการเฉพาะทาง ทำให้โซนรอบพื้นที่มีความสะดวกสบายสำหรับผู้ที่ต้องการบริการสุขภาพควบคู่ไปกับการเข้าถึงอาหารและโภชนาการที่เหมาะสม

คลินิกเฉพาะทางและคลินิกเวชกรรม กระจายอยู่ตามพื้นที่เมือง ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของโครงการ เนื่องจากผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงการปรึกษาเรื่องโภชนาการ สุขภาพ และการตรวจร่างกายเบื้องต้นได้สะดวก

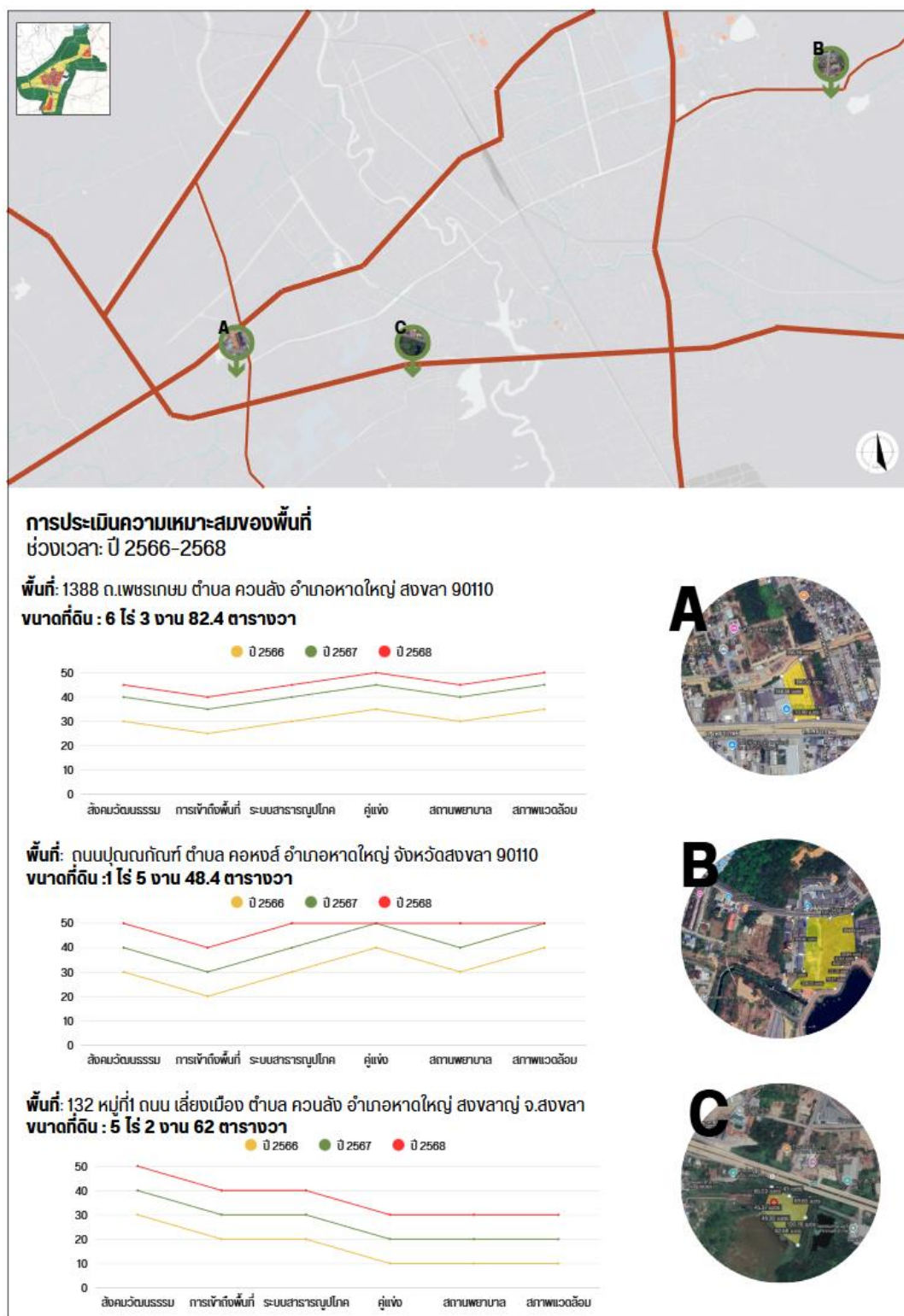
สถานพยาบาลใกล้พื้นที่โครงการ เป็นข้อได้เปรียบทางทำเล เพราะสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคและผู้ลงทุน ว่ามีความปลอดภัยและการสนับสนุนด้านสุขภาพที่ครบถ้วน

สรุป: การมีสถานพยาบาลที่เพียงพอและมาตรฐานสูงรอบพื้นที่โครงการ ช่วยสร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ และสนับสนุนแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพและโภชนาการอย่างยั่งยืน

3.2.3.12 เศรษฐกิจ

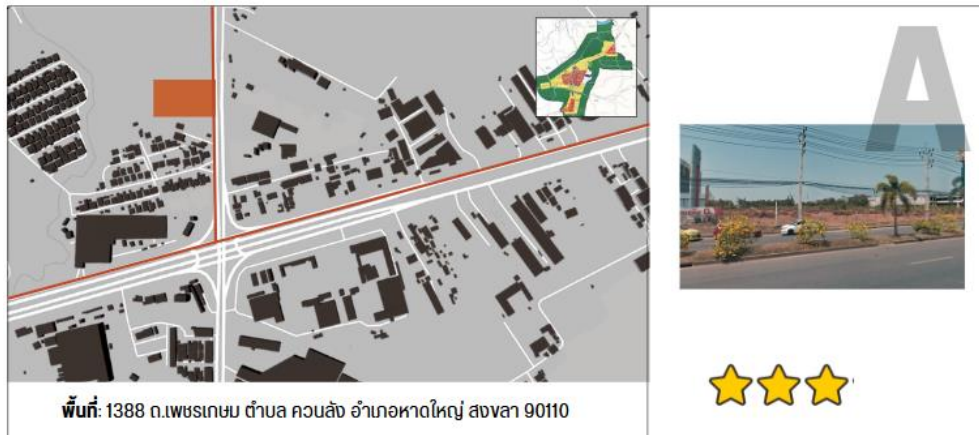
จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสุด สำหรับการจัดตั้งศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ คือ ภาคใต้ตอนล่าง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นทางเศรษฐกิจและนักท่องเที่ยวสูง มีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน และความสามารถในการเข้าถึงบริการ ส่งผลให้ศูนย์สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสุขภาพประชากรและนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2.4 เกณฑ์การเลือกพื้นที่และขนาดพื้นที่

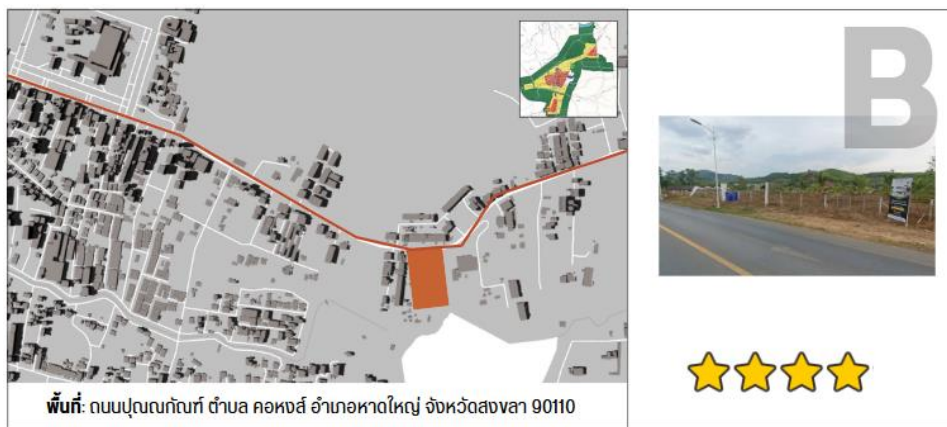
ภาพที่ 3.10 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.11 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.12 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.13 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ ที่ 3

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.5 วิเคราะห์สถานที่ตั้งโครงการ

สถานที่	6.99686780,100.51291135
เจ้าของที่ดิน	ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
เจ้าของโครงการ	กรมธนารักษ์
ขนาดที่ดิน	ภาคเอกชน (เช่าพื้นที่ภาครัฐ)
ราคาประเมินที่ดิน	1 ไร่ 5 งาน 48.4 ตารางวา
การใช้งานเดิม	7,500 บาทต่อตารางวา
ทิศเหนือ	พื้นที่ว่างเปล่า
ทิศใต้	ติดถนน และบ้านพักอาศัยถัดจากถนนติดภูเขาคองหงส์
ทิศตะวันออก	ติดอ่างกักเก็บน้ำแก้มลิงคลองเรียน
ทิศตะวันตก	ติดกับสมาคมยิงปืน นครหาดใหญ่
	ติดอาคารบ้านห้องแถว 2 ชั้น

ภาพที่ 3.14 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโดยรวมโครงการ 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.6 การวิเคราะห์ศักยภาพของทำเลที่ตั้ง

โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ ตั้งอยู่ในเขตชานเมือง ถนนปทุมณกัณฑ์ ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการคมนาคมที่สำคัญของภาคใต้ ส่งผลให้โครงการสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้งานได้หลากหลาย ทั้งประชาชนในพื้นที่ นักศึกษา และนักท่องเที่ยว อีกทั้งพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองขยายที่มีแนวโน้มการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาใกล้ เขาคองหงส์ มีความลาดเอียงเล็กน้อยและมีสภาพแวดล้อมที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและโภชนาการรวมถึงสามารถส่งเสริมกิจกรรมด้านเกษตรและการเรียนรู้ด้านอาหารได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาใกล้ เขาคองหงส์ โดยมีลักษณะเส้นชั้นความสูง (Contour) ที่มีระยะต่างระดับประมาณ 1 เมตรต่อช่วง ทำให้พื้นที่มีความลาดเอียงอย่างเป็นธรรมชาติ เอื้อต่อการออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับภูมิประเทศ ลดการตัดถมดิน และช่วยในการระบายน้ำตามธรรมชาติ อีกทั้งพื้นที่ไม่อยู่ในจุดเสี่ยงน้ำท่วมโดยตรง และมีแหล่งกักเก็บน้ำทางทิศใต้ของพื้นที่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านการบริหารจัดการน้ำและกิจกรรมทางการเกษตรภายในโครงการได้

ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ พื้นที่โดยรอบประกอบด้วยชุมชนที่มีอาชีพหลากหลาย ทั้งภาคบริการ การค้า และเกษตรกรรม ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมของโครงการ เช่น การจำหน่ายผลผลิตชุมชนและอาหารเพื่อสุขภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มและกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม แม้พื้นที่จะมีศักยภาพด้านการระบายน้ำจากลักษณะภูมิประเทศ แต่ยังคงต้องคำนึงถึงการออกแบบระบบระบายน้ำและการจัดการน้ำฝนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับปริมาณน้ำในช่วงฤดูฝนอย่างเหมาะสม

โดยสรุป ทำเลที่ตั้งของโครงการมีศักยภาพสูงทั้งด้านการเข้าถึง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการออกแบบเชิงนิเวศ รวมถึงการเชื่อมโยงกับชุมชน จึงเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพที่ครบวงจรและยั่งยืน.

ลักษณะทางกายภาพและการใช้ที่ดิน

ภาพที่ 3.15 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโดยรวมโครงการ 2

ที่มา : <https://landmaps.dol.go.th>

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปค่อนข้างราบ ไม่มีความลาดชันมากนัก เหมาะสมต่อการก่อสร้างอาคารและการจัดวางผังโครงการ ทั้งในด้านการใช้งานเชิงพาณิชย์และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน อีกทั้งยังสามารถรองรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านขอบเขตพื้นที่ ทิศเหนือของโครงการติดถนน และถัดออกไปเป็นพื้นที่ เขาคอหงส์ ซึ่งเป็นพื้นที่ธรรมชาติสำคัญของเมือง ช่วยเสริมบรรยากาศและทัศนียภาพให้กับโครงการ ทิศใต้ติดกับอ่างกักเก็บน้ำแก้มลิงคลองเรียน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำภายในโครงการได้ ทิศตะวันออกติดกับสมาคมยิงปืนนครหาดใหญ่ ขณะที่ทิศตะวันตกติดกับอาคารพาณิชย์ประเภทบ้านแถว 2 ชั้น

โดยภาพรวม พื้นที่ตั้งโครงการมีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตเมือง มีการเข้าถึงสะดวก ใกล้แหล่งธรรมชาติและแหล่งน้ำ รวมถึงมีบริบทโดยรอบที่หลากหลาย ทั้งพื้นที่ชุมชนและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาโครงการในอนาคต ทั้งด้านเศรษฐกิจ การบริการ และการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อชุมชนได้อย่างเหมาะสม

3.2.7 วิเคราะห์ขอบเขตและอาณาจักรติดต่อ

จากการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ใกล้เคียงเชื่อมต่อถนนสายหลักและพื้นที่เศรษฐกิจรอบเมือง ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสะดวก มีชุมชนและที่อยู่อาศัยกระจายรอบพื้นที่ จึงเข้าถึงลูกค้าและประชาชนในรอบนอกได้ง่าย อีกทั้งยังมีศักยภาพพัฒนาโครงการเกษตรเมือง (Urban Farming/Plant Factory) และกิจกรรมเพื่อสุขภาพ เนื่องจากมีพื้นที่ว่างและสภาพแวดล้อมเหมาะสม

ทิศเหนือ ติดถนนปทุมณกัณฑ์ และบ้านพักอาศัยถัดจากถนนติดภูเขาคอหงส์

ภาพที่ 3.16 แสดงภาพด้านหน้าโครงการ

ที่มา : Google Map (<https://maps.app.goo.gl/r55WjHcEj38CyEwq5>)

ทิศตะวันออก ติดกับสมาคมยิงปืน นครหาดใหญ่

ภาพที่ 3.17 แสดงภาพด้านข้างขวาโครงการ

ที่มา : Google Map (<https://maps.app.goo.gl/r55WjHcEj38CyEwq5>)

ทิศตะวันตก ติดอ่างกักเก็บน้ำแก้มลิงคลองเรียน

ภาพที่ 3.18 แสดงภาพด้านหลังโครงการ

ที่มา : Google Map (<https://maps.app.goo.gl/r55WjHcEj38CyEwq5>)

ทิศตก ติดอาคารบ้านห้องแถว 2 ชั้น

ภาพที่ 3.19 แสดงภาพด้านข้างซ้ายโครงการ

ที่มา : Google Map (<https://maps.app.goo.gl/r55WjHcEj38CyEwq5>)

3.2.8 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

จากการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมือง ถนนปูนฉาบลาดอย่างดี ตำบล คอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110 สามารถสรุปการวิเคราะห์ในรูปแบบ SWOT ได้ดังนี้

ภาพที่ 3.20 แสดงภาพ SWOT ANALYSIS : ทำเลที่ตั้งโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ในด้านจุดแข็ง (Strengths) พื้นที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองที่มีความสะดวกในการเข้าถึง สามารถรองรับผู้ใช้งานได้หลากหลาย อีกทั้งลักษณะพื้นที่เป็นแบบคอนทิวรัที่มีความลาดเอียงตามธรรมชาติ ซึ่งเอื้อต่อการออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับภูมิประเทศ ลดการปรับหน้าดิน และช่วยส่งเสริมระบบระบายน้ำตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้แหล่งธรรมชาติ เช่น เขาคอหงส์ และแหล่งน้ำ ทำให้มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในด้านจุดอ่อน (Weaknesses) พื้นที่มีขนาดค่อนข้างจำกัด จึงต้องมีการวางแผนใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงถนนทางเข้าอาจมีขนาดไม่ใหญ่เพียงพอสำหรับรองรับปริมาณการจราจรในช่วงเวลาเร่งด่วน อีกทั้งบริบทโดยรอบบางส่วน เช่น พื้นที่กิจกรรมเฉพาะ อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของโครงการ

ในด้านโอกาส (Opportunities) พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพและอาหารที่สามารถเชื่อมโยงกับชุมชนได้ โดยสามารถนำจุดเด่นด้านภูมิประเทศและแหล่งน้ำมาใช้ในการออกแบบภูมิทัศน์ รวมถึงรองรับแนวโน้มความต้องการด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นในเขตเมือง

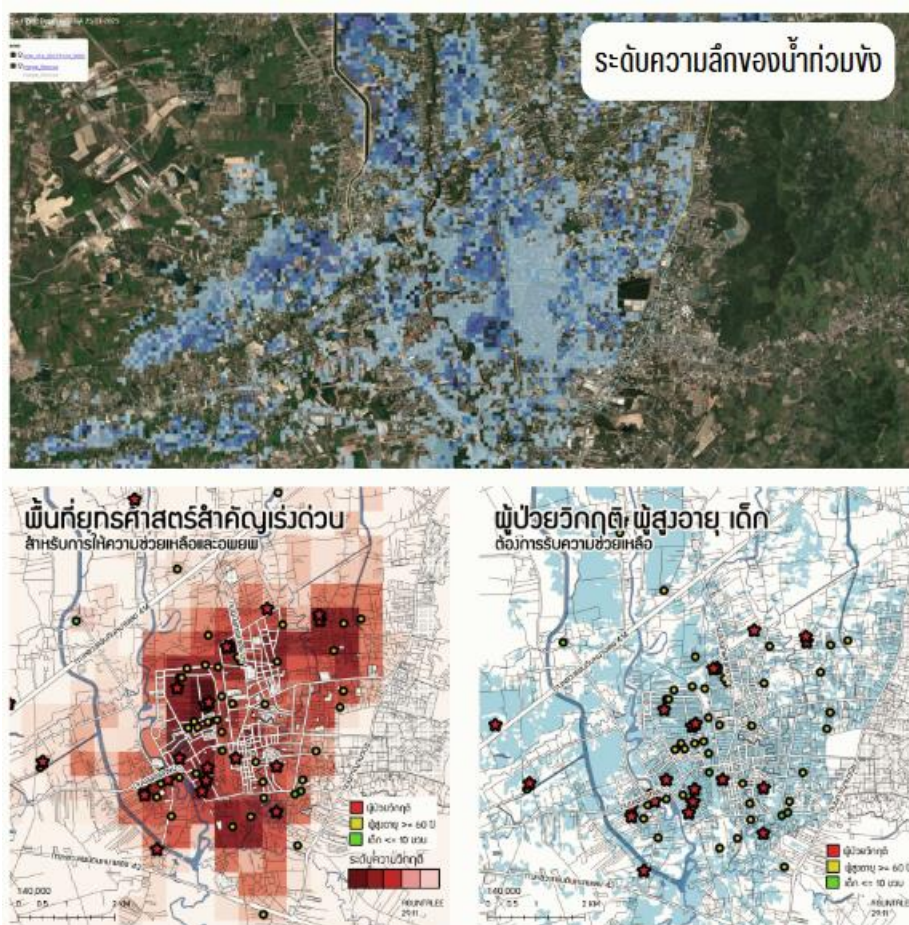
ในด้านอุปสรรคหรือความเสี่ยง (Threats) แม้ว่าพื้นที่จะมีการระบายน้ำตามธรรมชาติจากลักษณะคอนทัวร์ แต่ยังคงต้องคำนึงถึงปริมาณน้ำฝนในฤดูฝนและการจัดการระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านการแข่งขันกับโครงการเชิงพาณิชย์ในเขตเมือง และข้อจำกัดจากการใช้ที่ดินโดยรอบที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระยะยาว

ภาพที่ 3.21 แสดงภาพภูมิประเทศของอำเภอหาดใหญ่ ปี2568

ที่มา : ประมวลผลข้อมูลภูมิประเทศจาก Google Earth และข้อมูลระดับความสูง (Elevation Data) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการ (2567–2568)

จากการวิเคราะห์พบว่า แม้พื้นที่ใกล้เคียงอย่าง เขาคอหงส์ จะประสบปัญหาน้ำท่วมในปี 2568 แต่พื้นที่โครงการไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศแบบคอนทัวร์ที่มีความลาดเอียงเล็กน้อย ช่วยให้สามารถระบายน้ำได้ตามธรรมชาติ ประกอบกับไม่มีจุดลุ่มต่ำหรือสิ่งกีดขวางทางน้ำ

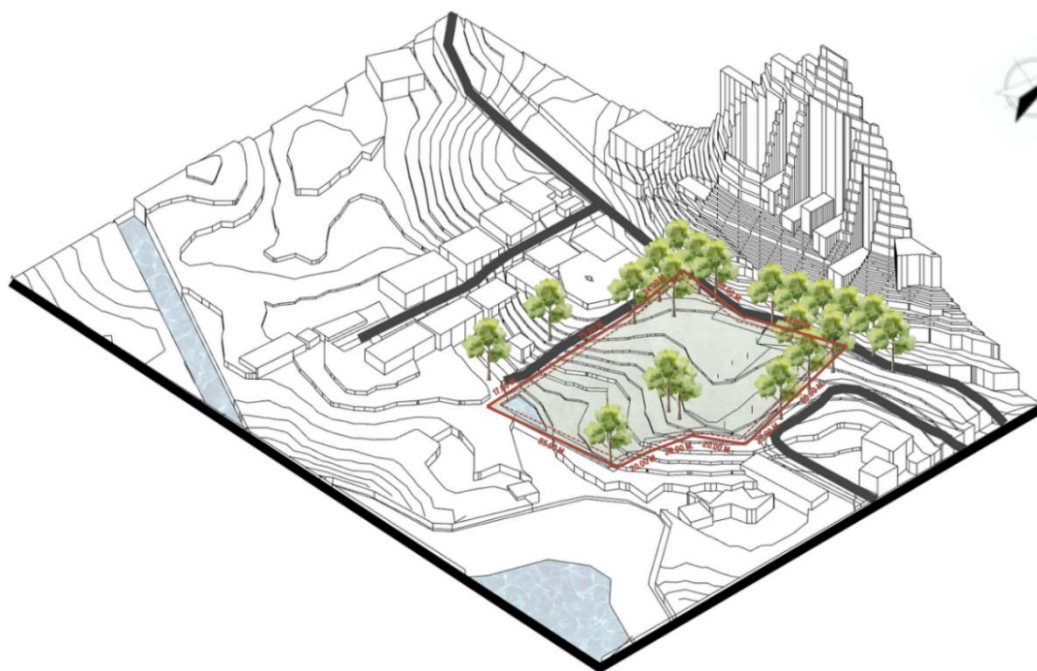
ภาพที่ 3.22 แสดงภาพระดับน้ำท่วม + แผนที่กลุ่มเปราะบาง ของอำเภอหาดใหญ่ ปี2568
ที่มา : GISTDA (2568), วิเคราะห์จากข้อมูลดาวเทียม Sentinel-1

แม้ว่าบริเวณเขาคอหงส์จะเกิดน้ำท่วมในปี 2568 เนื่องจากปริมาณน้ำฝนสูงและระบบระบายน้ำไม่สามารถรองรับได้ แต่พื้นที่โครงการกลับไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม สาเหตุสำคัญมาจากลักษณะภูมิประเทศที่ราบถึงลาดเอียงเล็กน้อย ทำให้น้ำฝนสามารถไหลระบายตามแนวลาดของพื้นดินได้อย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ ระยะชั้นคอนกรีตของพื้นที่ไม่ถี่มาก แสดงถึงการไม่มีจุดต่ำหรือแอ่งน้ำลึกที่ทำให้น้ำสะสม ระบบระบายน้ำเดิมของพื้นที่ยังคงทำงานได้ดี น้ำจากฝนสามารถไหลออกไปยังพื้นที่ต่ำรอบข้างอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีสิ่งกีดขวางทางน้ำจากการก่อสร้างหรือปิดกั้นทางน้ำด้วยปัจจัยเหล่านี้ ทำให้พื้นที่โครงการมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาโดยไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม จึงสามารถวางแผนออกแบบอาคารและภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศเดิม พร้อมทั้งรักษาการระบายน้ำตามธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การพัฒนาโครงการบนพื้นที่ดังกล่าวจึงควรคำนึงถึงการรักษาสมดุลของธรรมชาติเป็นสำคัญ โดยอาศัยลักษณะภูมิประเทศเดิมเป็นโครงสร้างหลักของการออกแบบ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำในระยะยาว อันจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการที่มีความเหมาะสม ยั่งยืน และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การวิเคราะห์ลักษณะทางธรณีวิทยาของต้นไม้

จากการสำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ พบว่าพื้นที่โดยรวมมีลักษณะของพรรณไม้ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ รวมถึงไม้พุ่มและพืชคลุมดิน ซึ่งมีบทบาทในการช่วยสร้างร่มเงา ลดอุณหภูมิ และเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ นอกจากนี้ยังช่วยในการดูดซับน้ำฝน ชะลอการไหลบ่าของน้ำ และลดการพังทลายของหน้าดิน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นคอนทัวร์

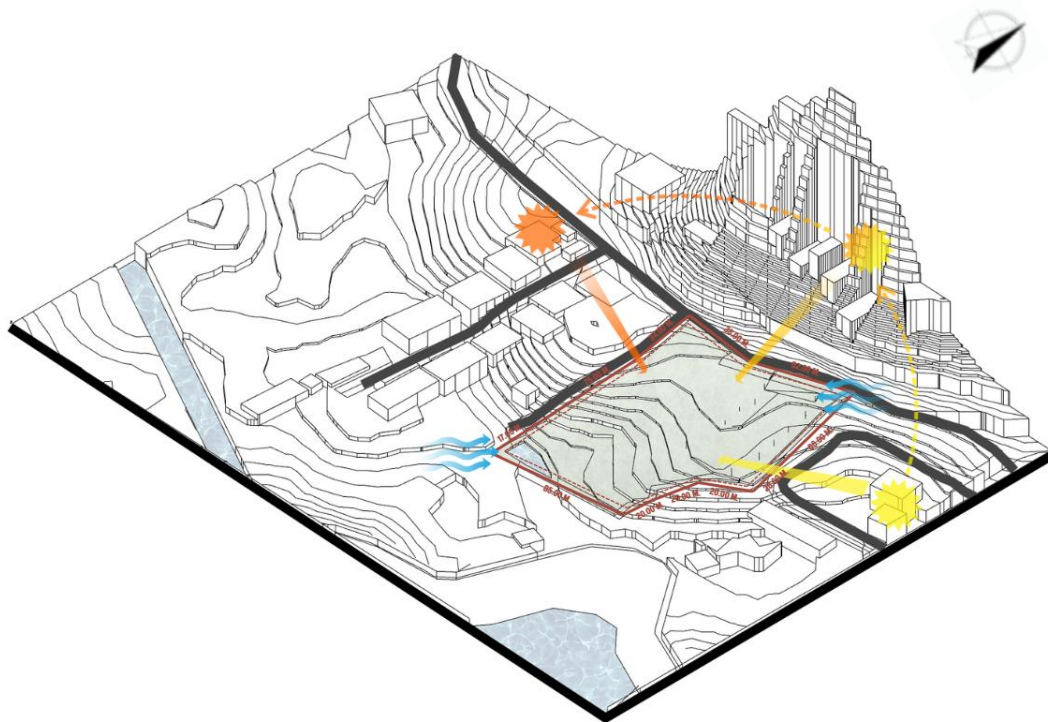

ภาพที่ 3.23 แสดงภาพพื้นที่ลักษณะทางธรณีวิทยาของต้นไม้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2. การวิเคราะห์แนวระดับและแนวต้นไม้เดิมของที่ตั้ง

จากการสำรวจพื้นที่ตั้งโครงการ พบว่าพื้นที่โดยรวมในส่วนของแนวต้นไม้เดิม พบว่ามีการกระจายตัวของพรรณไม้ตามแนวพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณขอบเขตพื้นที่และแนวลาดเอียง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยยึดเกาะหน้าดิน ลดการพังทลาย และสร้างร่มเงาให้กับพื้นที่ การอนุรักษ์ต้นไม้เดิมบางส่วนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการออกแบบ เพื่อคงไว้ซึ่งระบบนิเวศเดิม และเสริมสร้างคุณภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับการใช้งานของโครงการ ดังนั้น การออกแบบพื้นที่โครงการจึงสามารถกำหนดการจัดวางอาคาร ถนน ทางเดิน และพื้นที่สีเขียวใหม่ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ต้องมีการตัดไม้ใหญ่หรือเคลื่อนย้ายพันธุ์ไม้เดิมจำนวนมาก ทั้งนี้ พันธุ์ไม้ที่มีอยู่และยังสามารถนำมาปรับใช้หรือจัดวางใหม่ให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวภูมิทัศน์ (Landscape Design) เพื่อสร้างบรรยากาศธรรมชาติและคงเอกลักษณ์ของพื้นที่เดิมไว้บางส่วน

3. การวิเคราะห์ภูมิอากาศของที่ตั้ง

ภาพที่ 3.24 แสดงภาพภูมิอากาศของที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

จังหวัดสงขลามีลักษณะภูมิอากาศแบบ ร้อนชื้น (Tropical Climate) ตามอิทธิพลของลมมรสุมเขตร้อน โดยมีสภาพอากาศร้อนและมีความชื้นสูงตลอดทั้งปี อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26–34 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ 75–85

ฤดูกาลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงหลัก ได้แก่

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคมถึงมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีฝนตกชุก โดยเฉพาะช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกมากที่สุด
- ฤดูแล้ง อยู่ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ถึงเมษายน มีอากาศร้อนจัด แสงแดดแรง และมีปริมาณฝนค่อนข้างน้อย

ทิศทางลมหลักของพื้นที่จะพัดมาจาก ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงฤดูหนาว และ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงฤดูร้อน ซึ่งมีผลต่อการระบายอากาศและการวางทิศทางอาคาร

จากลักษณะภูมิอากาศดังกล่าว การออกแบบอาคารในพื้นที่จังหวัดสงขลาควรคำนึงถึงการระบายอากาศตามธรรมชาติ การบังแดด และการเลือกใช้วัสดุที่ช่วยลดความร้อนสะสม เช่น การใช้กันสาด ช่องลม ผนังโปร่ง และพื้นที่สีเขียวช่วยกรองแสงและลม ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพแวดล้อมภายในอาคารมีความสบายและประหยัดพลังงานมากที่สุด

แสงแดดในจังหวัดสงขลาจะตกกระทบพื้นที่ส่วนใหญ่จาก ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก โดยเฉพาะในช่วงบ่ายที่อุณหภูมิสูง ดังนั้น ในการออกแบบอาคารควรหลีกเลี่ยงการเปิดช่องกระจกหรือช่องแสงขนาดใหญ่ในทิศตะวันตก และควรใช้กันสาด แผงบังแดด (Sunshade / Louvers) หรือปลูกต้นไม้ช่วยบังแดดในทิศดังกล่าว เพื่อช่วยลดความร้อนและการใช้พลังงานในการปรับอากาศ

1. การวิเคราะห์ศักยภาพและมุมมองของที่ตั้ง

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเมืองที่มีศักยภาพสูงด้านการพัฒนา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม และการเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบ ส่งผลให้โครงการสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้งานได้อย่างหลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางกิจกรรมด้านสุขภาพและอาหารในด้านมุมมอง (View Analysis) พื้นที่ที่มีจุดเด่นจากการตั้งอยู่ใกล้ เขาคอหงส์ ซึ่งสามารถมองเห็นทัศนียภาพของภูเขาและพื้นที่สีเขียวโดยรอบ ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีและส่งเสริมคุณภาพของพื้นที่ใช้งาน โดยเฉพาะในโซนกิจกรรมกลางแจ้ง พื้นที่พักผ่อน และพื้นที่เรียนรู้ด้านสุขภาพ ในขณะที่มุมมองบางทิศทางของพื้นที่ เช่น ด้านที่ติดกับอาคารพาณิชย์หรือพื้นที่ใช้งานเฉพาะ อาจมีข้อจำกัดด้านทัศนียภาพ จึงควรมีการออกแบบภูมิทัศน์หรือการจัดวางอาคารเพื่อช่วยบดบังหรือปรับปรุงมุมมองให้เหมาะสม เช่น การใช้แนวต้นไม้ การจัดสวน หรือการวางผังขั้นอาคารเพื่อกรองมุมมองที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ ลักษณะพื้นที่แบบคอนทิวรัยยังสามารถนำมาใช้เป็นจุดเด่นในการออกแบบมุมมอง โดยการยกระดับพื้นที่หรือจัดวางอาคารตามแนวลาด เพื่อเปิดรับทัศนียภาพที่ดี และสร้างมิติของพื้นที่ให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้นโดยสรุป พื้นที่โครงการมีศักยภาพทั้งในด้านทำเลที่ตั้งและมุมมอง โดยสามารถใช้ประโยชน์จากทัศนียภาพธรรมชาติเป็นจุดเด่นในการออกแบบ และจัดการมุมมองที่ไม่เหมาะสมผ่านการวางผังและภูมิทัศน์ เพื่อยกระดับคุณภาพของโครงการในภาพรวม

2. การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบ-เสียเปรียบของที่ตั้ง

2.1 ทำเลศักยภาพสูงและเข้าถึงสะดวก

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ใกล้ถนนสายหลักของเมือง ทำให้สามารถเชื่อมต่อการเดินทางไปยังพื้นที่สำคัญได้สะดวก รองรับทั้งรถยนต์ส่วนบุคคลและการสัญจรของคนในพื้นที่

2.2 มีพื้นที่ราบและระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน
บริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องมี
ร้านค้าและกิจกรรมบริการหลากหลาย ส่งผลให้พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาโครงการที่
เกี่ยวข้องกับสุขภาพ อาหาร และกิจกรรมของชุมชน

2.3 มีศักยภาพทางทัศนียภาพ (Visual Potential)
พื้นที่มีลักษณะเป็นคอนทิวรัที่มีความลาดเอียงเล็กน้อย สามารถระบายน้ำได้ตาม
ธรรมชาติ อีกทั้งมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน และระบบระบายน้ำ
ซึ่งช่วยลดต้นทุนและความซับซ้อนในการพัฒนาโครงการ

2.4 อยู่ใกล้พื้นที่ชุมชนและสถาบันการศึกษา
พื้นที่สามารถมองเห็นได้ชัดจากเส้นทางสัญจรหลัก และอยู่ใกล้ เขาคองหงส์ ซึ่งช่วยเสริม
มุมมองทางธรรมชาติ ทำให้โครงการมีความโดดเด่น สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและ เป็นจุดสังเกต
ได้ง่าย

ข้อเสียเปรียบของพื้นที่ตั้งโครงการ

1.1 ขนาดพื้นที่จำกัด

พื้นที่โครงการมีขนาดไม่ใหญ่มาก ส่งผลให้การจัดวางฟังก์ชันใช้งานต้องมีการวางแผนอย่าง
รอบคอบ เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

1.2 ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงของถนน

แม้ว่าพื้นที่จะเชื่อมต่อกับถนนหลัก แต่ขนาดถนนหรือทางเข้า-ออกอาจไม่รองรับปริมาณ
การจราจรจำนวนมากในช่วงเวลาเร่งด่วน จึงอาจเกิดความแออัดและต้องมีการออกแบบระบบจราจร
ภายในเพิ่มเติม

1.3 ข้อจำกัดจากลักษณะภูมิประเทศแบบคอนทิวรั

แม้ว่าพื้นที่คอนทิวรัจะช่วยในการระบายน้ำ แต่ก็อาจเป็นข้อจำกัดในด้านการออกแบบและ
ก่อสร้าง เช่น การปรับระดับพื้นที่ การเข้าถึงบางจุด และต้นทุนในการก่อสร้างที่อาจเพิ่มขึ้น

3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร

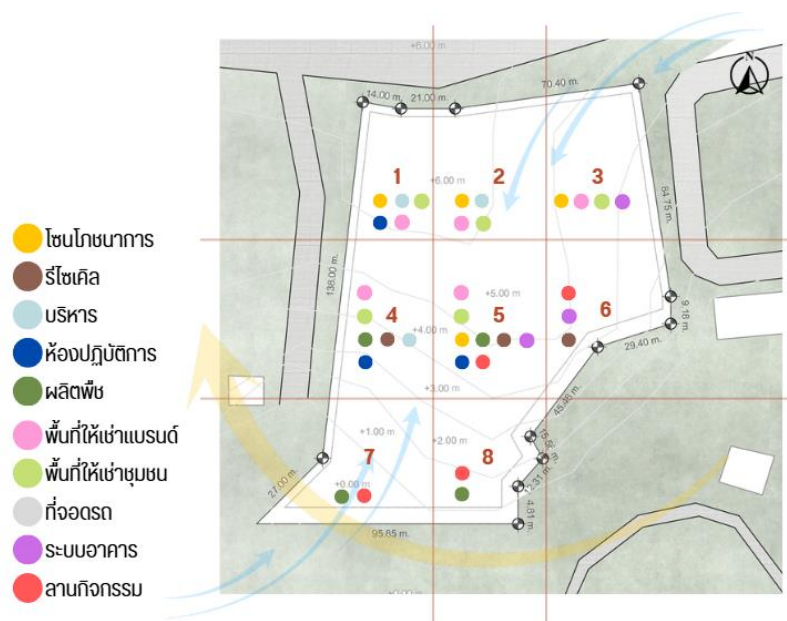
3.3.1 ผู้ใช้งานอาคารโครงการ

ผู้ใช้งานอาคารในบริบทจังหวัดสงขลา – อำเภอหาดใหญ่ สำหรับเขตอำเภอหาดใหญ่ โดยรวมมีการประมาณการณ์ประชากรอยู่ที่ราว 404,044 คน

เนื่องจากผู้ใช้งานมีความหลากหลาย ทั้งวัยทำงาน นักศึกษา ผู้สูงอายุ และนักท่องเที่ยว การออกแบบพื้นที่จึงต้องคำนึงถึง ความสะดวกในการเข้าถึงของทุกกลุ่ม (Universal Design), การแบ่งโซนใช้งานอย่างชัดเจน, และ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมสุขภาพ ด้วยแสงธรรมชาติ สีที่ผ่อนคลาย และวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

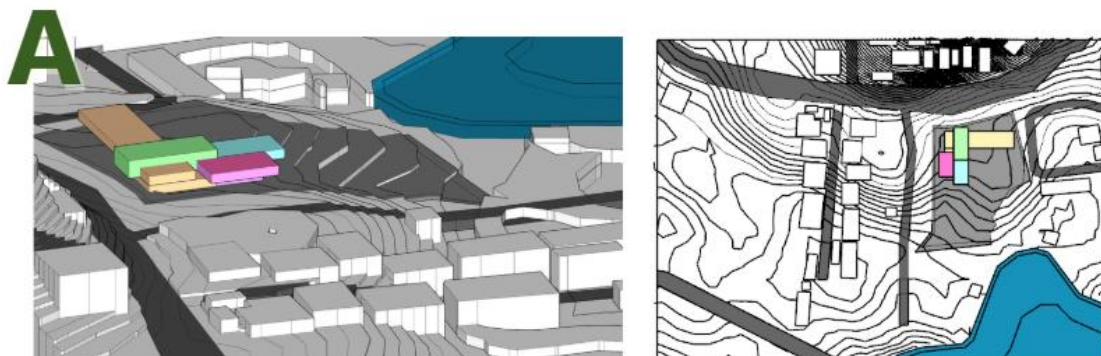

ภาพที่ 3.25 แสดงภาพ Matrix Diagram
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

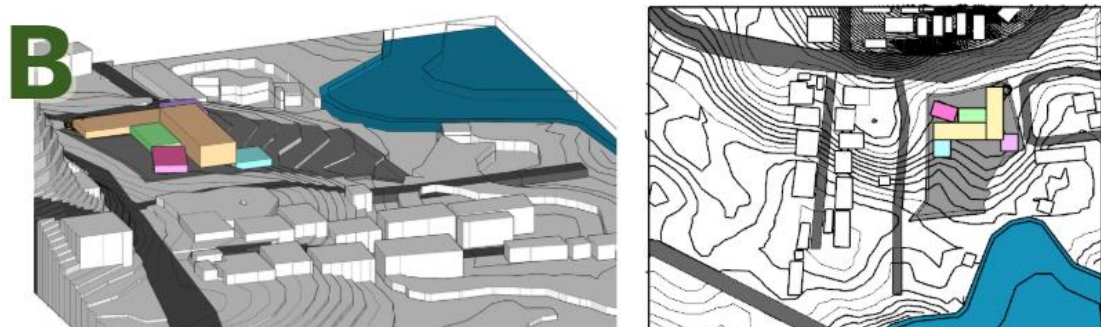

ภาพที่ 3.26 แสดงภาพการวิเคราะห์โซนนิ่งตามหลัก 9 ช่อง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

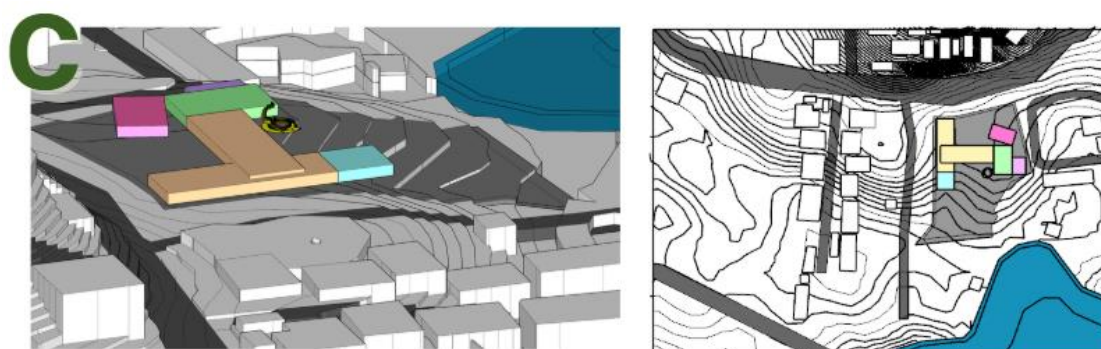
จากการวิเคราะห์พื้นที่โครงการในตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าแต่ละโซนมีศักยภาพและข้อจำกัดที่ต่างกัน โดยโซนที่ติดถนนหรือทางเข้าโครงการมีความเหมาะสมสำหรับกิจกรรมสาธารณะ เช่น พื้นที่ต้อนรับ ร้านค้า หรือพื้นที่บริการ เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่าย ขณะที่โซนภายในเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่ต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้น เช่น พื้นที่สุขภาพ การเรียนรู้ หรือพื้นที่พักผ่อน

ภาพที่ 3.27 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 01
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.28 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 02
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

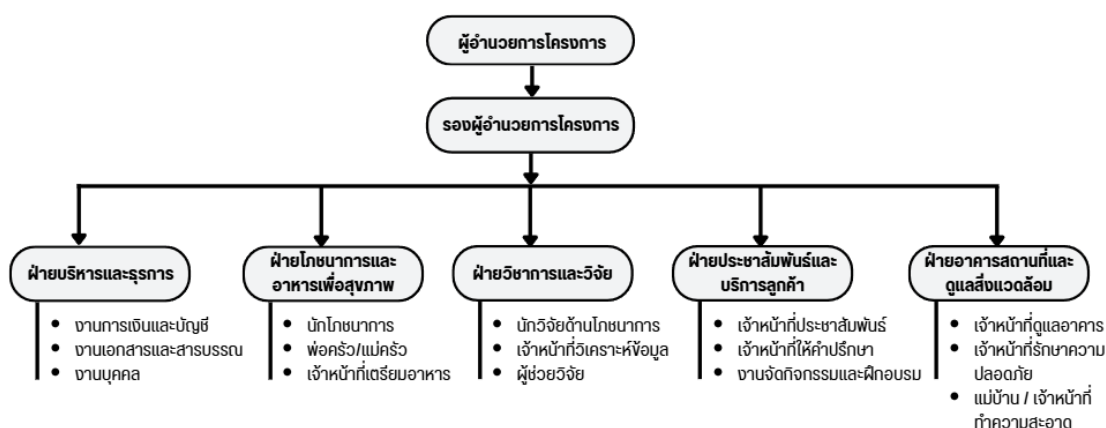

ภาพที่ 3.29 แสดงภาพโซนนิ่งในโครงการ แบบที่ 03
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

จากการศึกษาแนวทางการจัดวางผังโครงการ ได้มีการพัฒนาแนวคิดการออกแบบโชนนิ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ รูปแบบ A ที่เน้นกิจกรรมเชิงพาณิชย์และพื้นที่เปิดโล่งเพื่อรองรับการใช้งานของผู้คน รูปแบบ B ที่เน้นการเปิดรับมุมมองและทัศนียภาพของพื้นที่โดยรอบ และรูปแบบ C ที่เน้นการจัดพื้นที่ส่วนกลางเป็นศูนย์กลางของโครงการ และเชื่อมโยงฟังก์ชันการใช้งานต่างๆ เข้าด้วยกัน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่าแนวคิดรูปแบบ C มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากสามารถสร้างความสัมพันธ์ของพื้นที่และกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้งานร่วมกัน และสอดคล้องกับลักษณะโครงการที่เน้นด้านสุขภาพและการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้งานในกระบวนการพัฒนาแบบ ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบผังอย่างต่อเนื่องตามข้อจำกัดของพื้นที่และบริบทโดยรอบ ส่งผลให้รูปแบบสุดท้ายมีความแตกต่างจากแนวคิดเริ่มต้นในรายละเอียด แต่ยังคงรักษาแก่นแนวคิดหลักของรูปแบบ C คือการให้ความสำคัญกับ “พื้นที่ส่วนกลาง” เป็นศูนย์กลางของการใช้งาน และเชื่อมโยงฟังก์ชันต่าง ๆ ภายในโครงการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

3.3.2 เจ้าหน้าที่ภายในโครงการ

ภาพที่ 3.30 แสดงภาพผังโครงสร้างการบริหารงาน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.3.3 นักท่องเที่ยว/บุคคลภายนอก

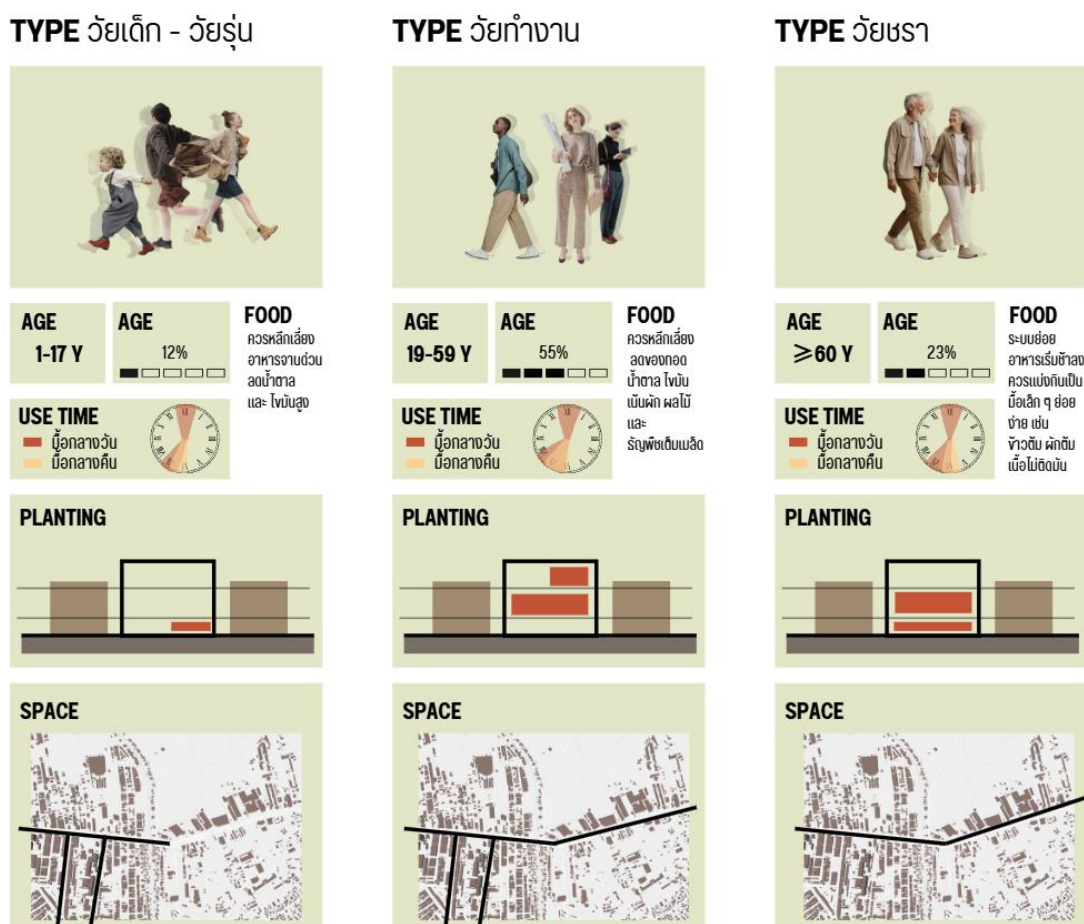
สำหรับโครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ พื้นที่โครงการจะรองรับผู้เข้ามาใช้บริการจากหลากหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรอง โดยสามารถแบ่งประเภทผู้เข้ามาใช้บริการเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

โดยจะแบ่งประเภทผู้เข้ามาใช้บริการเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) กลุ่มเป้าหมายหลัก (Main User)

กลุ่มนี้ประกอบด้วยบุคคลทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์ฯ โดยเน้นการรองรับผู้ใช้งานทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ จนถึงผู้สูงอายุ เพื่อให้บริการด้านอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม การจัดพื้นที่และกิจกรรมภายในโครงการจึงออกแบบให้ตอบสนองต่อความต้องการและความสะดวกสบายของผู้ใช้งานกลุ่มนี้อย่างเต็มที่

1.1 กลุ่มบุคคลทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการ แบ่งส่วนการใช้งานทุกช่วงวัย

ภาพที่ 3.31 แสดงภาพกลุ่มเป้าหมายหลักในโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

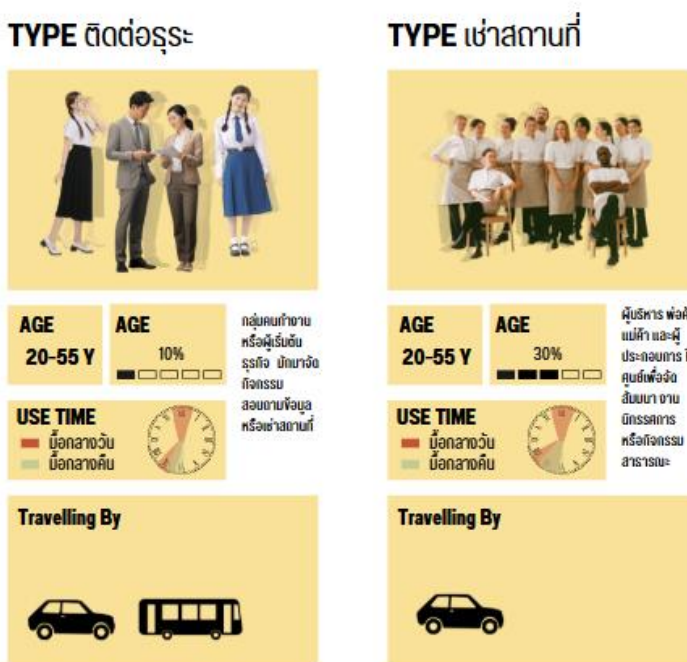
ผู้มาใช้บริการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพมีความหลากหลาย ทั้งในเรื่องรายได้และกำลังทรัพย์ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยสนใจโภชนาการพื้นฐานและอาหารเพื่อสุขภาพราคาถูกอย่างอมเย่า มักต้องการคำแนะนำเบื้องต้นในการดูแลสุขภาพประจำวัน ส่วนกลุ่มรายได้ปานกลางให้ความสำคัญกับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและเข้ามาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ สนใจคำแนะนำด้านโภชนาการและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกิน ขณะที่กลุ่มรายได้สูงมักมองหาบริการครบวงจร มีคุณภาพสูง สนใจ

อาหารเฉพาะกลุ่ม กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และคำปรึกษาเชิงลึก ศูนย์สามารถรองรับผู้ใช้ทุกกลุ่ม รายได้ โดยกลุ่มปานกลางถึงสูงเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มรายได้น้อย สามารถเข้าถึงบริการได้ผ่านโปรโมชั่นหรือกิจกรรมพิเศษ

2) กลุ่มเป้าหมายรอง (Sub User)

2.1 กลุ่มบุคคลที่มาติดต่อธุระ และสอบถามข้อมูลด้านต่างๆ

2.2 กลุ่มผู้ที่เข้าสถานที่จัดงาน และแสดงสินค้า

ภาพที่ 3.32 แสดงภาพกลุ่มเป้าหมายรองในโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

จำนวนประชากรที่มาใช้บริการ

- 1) เขตที่อยู่ในพื้นที่ที่มีอิทธิพลต่อโครงการ ในเขตอำเภอเมือง
เขตอำเภอเมือง มีประชากร 372,230 คน
คิด 30% จะได้ 111,669 คน
- 2) เขตที่อยู่อำเภอรอบนอกในจังหวัดสงขลา
เขตอำเภอรอบนอก มีประชากร 404,044 คน
คิด 30% จะได้ 121,213 คน
จะมีประชากรมาใช้พื้นที่
จะมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย 10 ปี คือ 2%

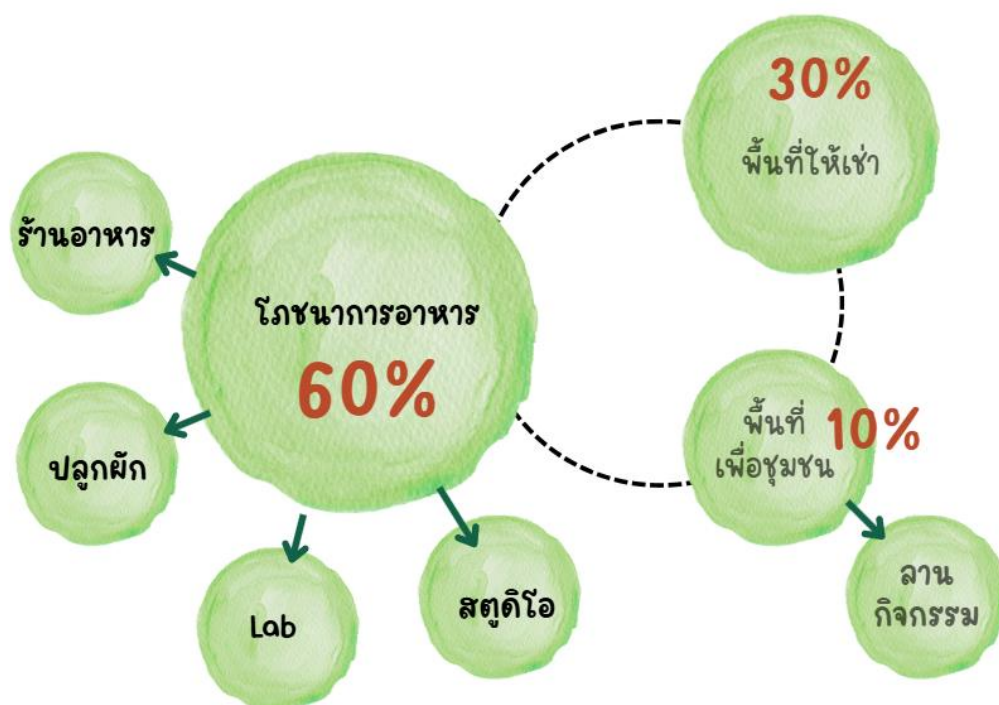
ดังนั้น จะมีประชากรมาใช้พื้นที่ ปี 2569 ประมาณ 133,334 คน

กลุ่มศูนย์โภชนาการ

ประชาชนในอำเภอเมืองมาใช้บริการเฉลี่ย 1 – 2 ครั้ง / เดือน	
ดังนั้นใน 1 เดือนจะมีคนมาใช้บริการ	167,504 ครั้ง/เดือน
ใน 1 วัน จะมีคนเข้ามาใช้บริการ	5,583 คน/วัน
คิด 50% ของผู้ที่มาใช้บริการศูนย์โภชนาการ	2,792 คน/วัน

3.4. การวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

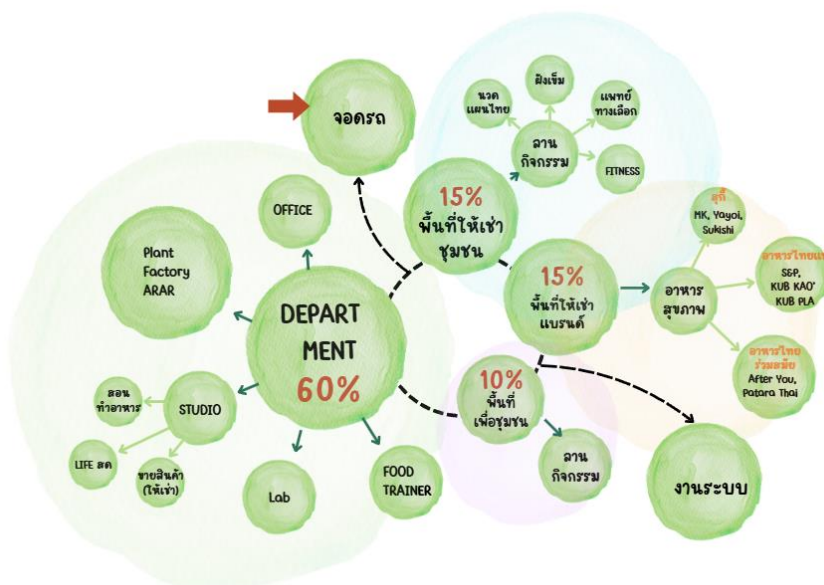
3.4.1 แบ่งส่วนการใช้งานหลักของโครงการ

ภาพที่ 3.33 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่ส่วนการใช้งานหลักของโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.2 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่

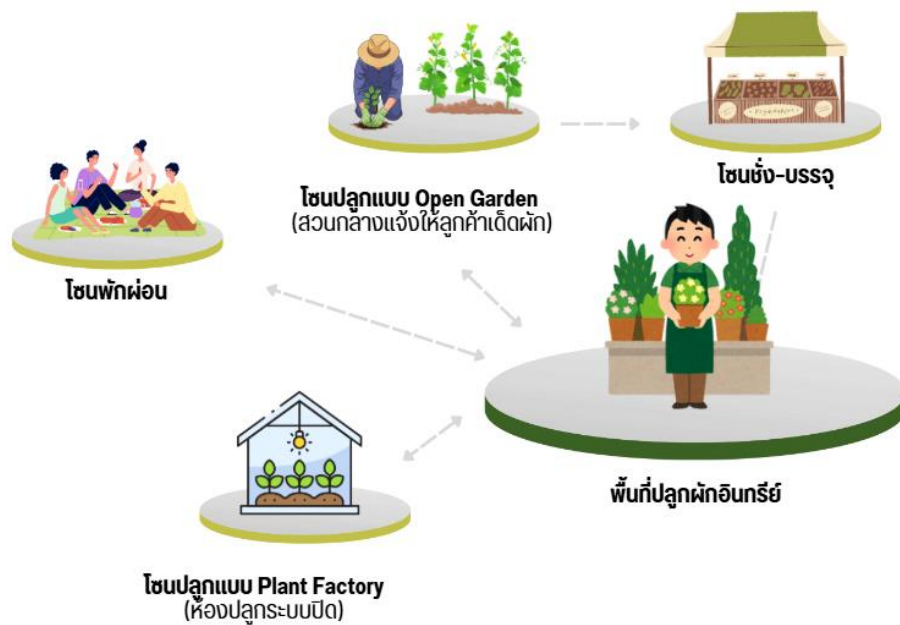

ภาพที่ 3.34 แสดงภาพแผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่โครงการทั้งหมด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.3 แผนผังความสัมพันธ์ของพื้นที่กับพฤติกรรม

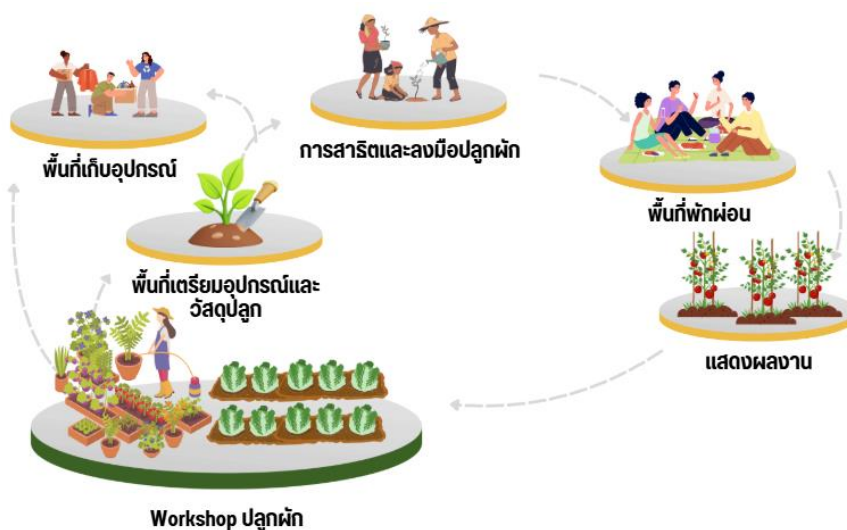
ภาพที่ 3.35 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซนโภชนาการอาหาร
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.36 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซน Plant Factory
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

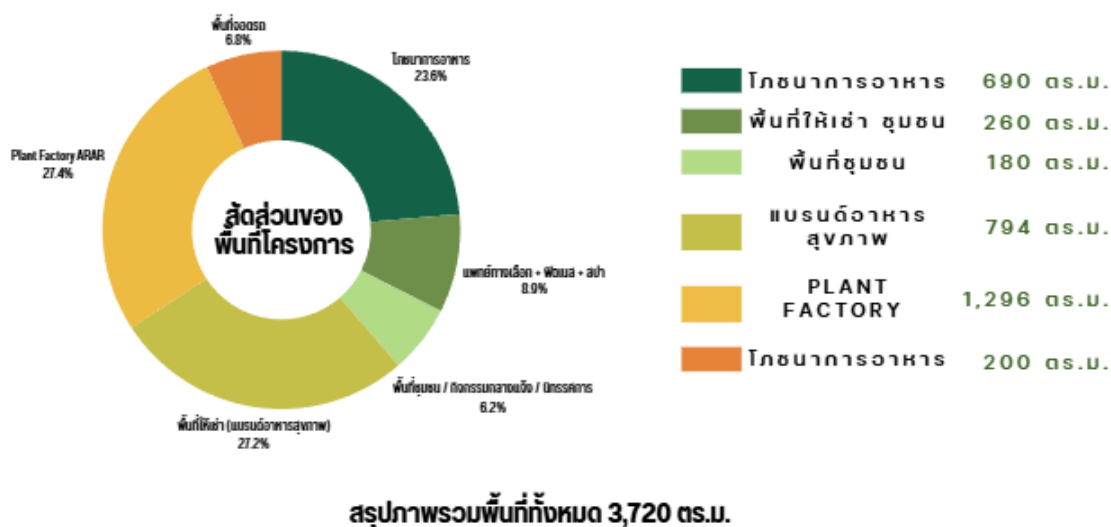
ภาพที่ 3.37 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซน สตูดิโอถ่ายทำอาหาร
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.38 แสดงภาพลำดับการเข้าถึงโซนปลูผัก
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.5 การวิเคราะห์ความต้องการของขนาดพื้นที่ใช้สอย

หัวใจของโครงการอยู่ที่โภชนาการอาหาร ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงทุกโซนเข้าด้วยกัน โซนนี้ประกอบด้วยร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ครั้วเชิงพาณิชย์ ครั้วทดลองและ Workshop สตูดิโอถ่ายทำอาหาร พื้นที่พักผ่อน/ซิม และพื้นที่ปลูผักอินทรีย์ การจัดสรรพื้นที่เช่นนี้ช่วยให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ Farm-to-Table อย่างแท้จริง ตั้งแต่การปลูผักใน Plant Factory ARAR การนำวัตถุดิบมาปรุงอาหาร จนถึงการลิ้มรสและเรียนรู้ด้านโภชนาการ

สรุปภาพรวมพื้นที่ทั้งหมด 3,720 ตร.ม.
ภาพที่ 3.39 แสดงภาพสัดส่วนพื้นที่โครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

โซนโภชนาการอาหารไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และสุขภาพ แต่ยังเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญระหว่าง กิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น ฟิตเนส สปา และโซนชุมชน/กิจกรรมกลางแจ้ง ทำให้ผู้เข้าชมสามารถรับประสบการณ์สุขภาพครบวงจร ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับพื้นที่ให้เข้าแบรนด์อาหารสุขภาพเพื่อสร้างความหลากหลายของอาหารและความร่วมมือเชิงพาณิชย์

การวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ใช้สอย

1) ส่วนโภชนาการอาหาร

ตารางที่ 1.4 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน โซนโภชนาการอาหาร

รายละเอียด โซน	จำนวน ผู้ใช้งาน (คน)	จำนวน ยูนิต	พื้นที่ใช้ งาน สุทธิ (ตร.ม.)	พื้นที่ ทางเดินใน โซน (ตร. ม.)	พื้นที่ รวม (ตร. ม.)	อ้างอิง
ร้านอาหารเพื่อ สุขภาพ (ที่นั่ง ลูกค้า)	50-60	1	200	30	230	มาตรฐานพื้นที่นั่ง
ครัวในร้าน + ครัวกลาง	10-15	2	150	20	170	มาตรฐานครัวเชิง พาณิชย์
ครัวทดลอง / Workshop	5-8	1	60	10	70	มาตรฐานครัวทดลอง / Workshop (Functional Design Guidelines)
สตูดิโอถ่าย ทำอาหาร	2-3	1	40	5	45	มาตรฐานสตูดิโอถ่าย ทำ
ร้านจำหน่าย สินค้าเพื่อ สุขภาพ	3-5	1	30	5	35	มาตรฐานพื้นที่ค้าปลีก
พื้นที่พักผ่อน / ชิม	10-15	1	90	15	105	มาตรฐานพื้นที่กิจกรรม และพักผ่อน
พื้นที่ปลูกผัก อินทรีย์	2-3	1	30	5	35	แนวทางการจัดสวน และพื้นที่ปลูกผัก (Landscape / Urban Farming Guidelines)
รวม					690 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2) ส่วน Plant Factory

ตารางที่ 1.5 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน Plant Factory

รายละเอียด โซน	จำนวน ผู้ใช้งาน (คน)	จำนวน ยูนิต	รายละเอียด	พื้นที่ โซน (ตร. ม.)	พื้นที่ ทางเดิน ภายใน โซน (ตร. ม.)	อ้างอิง
โซนต้อนรับ / แผนกขาย	10-15	1	จุดต้อนรับ ลูกค้าและ ชำระเงิน	100	20	Architectural Guidelines
โซนปลูกแบบ ระบบ Plant Factory	50-60	5	ห้องปลูก ระบบปิด	500	100	มาตรฐานการ จัดการพื้นที่ใช้งาน ในห้องปลูก
โซนปลูกแบบ Open Garden	20-25	1	สวนกลางแจ้ง ให้ลูกค้าเด็ด ผัก	300	60	แนวทางออกแบบ สวนและทางเดิน สาธารณะ
โซนซั้่ง-บรรจุ	8-10	2	พื้นที่ซั้่งและ บรรจุผัก	80	16	มาตรฐานการจัด พื้นที่อุตสาหกรรม และ Food Safety
โซนพักผ่อน / Workshop	10-15	1	พื้นที่จัด กิจกรรมและ เรียนรู้	100	20	มาตรฐานพื้นที่ กิจกรรมและการ เรียนรู้
ทางเดิน / สัญจรหลัก	—	1	ทางเดินเชื่อม ทุกโซน	120	120	กฎหมายอาคาร และมาตรฐานทาง หนีไฟ
รวม					1,296 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3) ส่วนพื้นที่ให้เช่าแบรนด์อาหารสุขภาพ

ตารางที่ 1.6 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้เช่าแบรนด์อาหารสุขภาพ

รายละเอียด โซน	จำนวน ยูนิต	พื้นที่โซน (ตร.ม.)	พื้นที่ทางเดิน ในโซน (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ใช้งาน (คน)	อ้างอิง
MK	1	120	15	40-50	มาตรฐานร้านอาหาร / F&B Guidelines
Yayoi	1	80	10	30-40	มาตรฐานร้านอาหารญี่ปุ่น / Interior Design
Sukishi	1	100	12	35-45	มาตรฐานร้านอาหาร เกาหลี / Functional Layout
S&P	1	70	8	20-30	มาตรฐานร้านอาหาร พร้อมทาน / Retail Design
KUB KAO'	1	90	10	30-40	มาตรฐานร้านอาหารไทย / Functional Layout
KUB PLA	1	90	10	30-40	มาตรฐานร้านอาหารไทย / Functional Layout
After You	1	60	7	15-20	มาตรฐานคาเฟ่ / Interior Design
Patara Thai	1	100	12	35-45	มาตรฐานร้านอาหารไทย / Functional Layout
รวม				794 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4) ส่วนพื้นที่ให้เข้าชมชน

ตารางที่ 1.7 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้เข้าชมชน

รายละเอียด โซน	จำนวน ผู้ใช้งาน (คน)	จำนวน ยูนิต	พื้นที่ใช้ งานสุทธิ (ตร.ม.)	พื้นที่ ทางเดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ รวม (ตร.ม.)	อ้างอิง
ห้องแพทย์ แผนไทย	2	1	50	10	60	Healthcare Design Guidelines
ห้องสมุนไพร / จ่ายยา	2-3	1	30	5	35	Pharmacy Functional Layout
ห้องนวดไทย / อโรมา	2	2	60	10	70	Wellness & Spa Design Guidelines
ฟิตเนส / โยคะ	8-10	1	60	10	70	Gym & Yoga Space Planning Guidelines
ห้องอาบน้ำ / เปลี่ยนเสื้อผ้า	3-4	1	20	5	25	Locker & Shower Room Guidelines
รวม					325 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5) ส่วนพื้นที่แก่ชุมชน

ตารางที่ 1.8 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน พื้นที่ให้แก่ชุมชน

รายละเอียด โซน	จำนวน ยูนิต	พื้นที่ใช้ งานสุทธิ (ตร.ม.)	พื้นที่ ทางเดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ รวม (ตร.ม.)	อ้างอิง
ลานกิจกรรม / เวที	1	50	10	60	มาตรฐานพื้นที่กิจกรรม / Community & Event Space Guidelines
ตลาดสุขภาพ	1	30	5	35	มาตรฐานตลาด / Healthy Market & Retail Layout Guidelines
สวนสมุนไพร	1	30	5	35	มาตรฐานสวนสาธารณะ / Herbal Garden & Landscape Design Guidelines
ลานพัก กลางแจ้ง	1	30	5	35	มาตรฐานพื้นที่พักผ่อนกลางแจ้ง / Outdoor Seating & Public Space Guidelines
จุดความรู้ / นิทรรศการ	1	10	5	15	มาตรฐานพื้นที่จัดนิทรรศการ / Exhibition & Educational Space Guidelines
รวม				195 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

6) ส่วนบริหารโครงการ

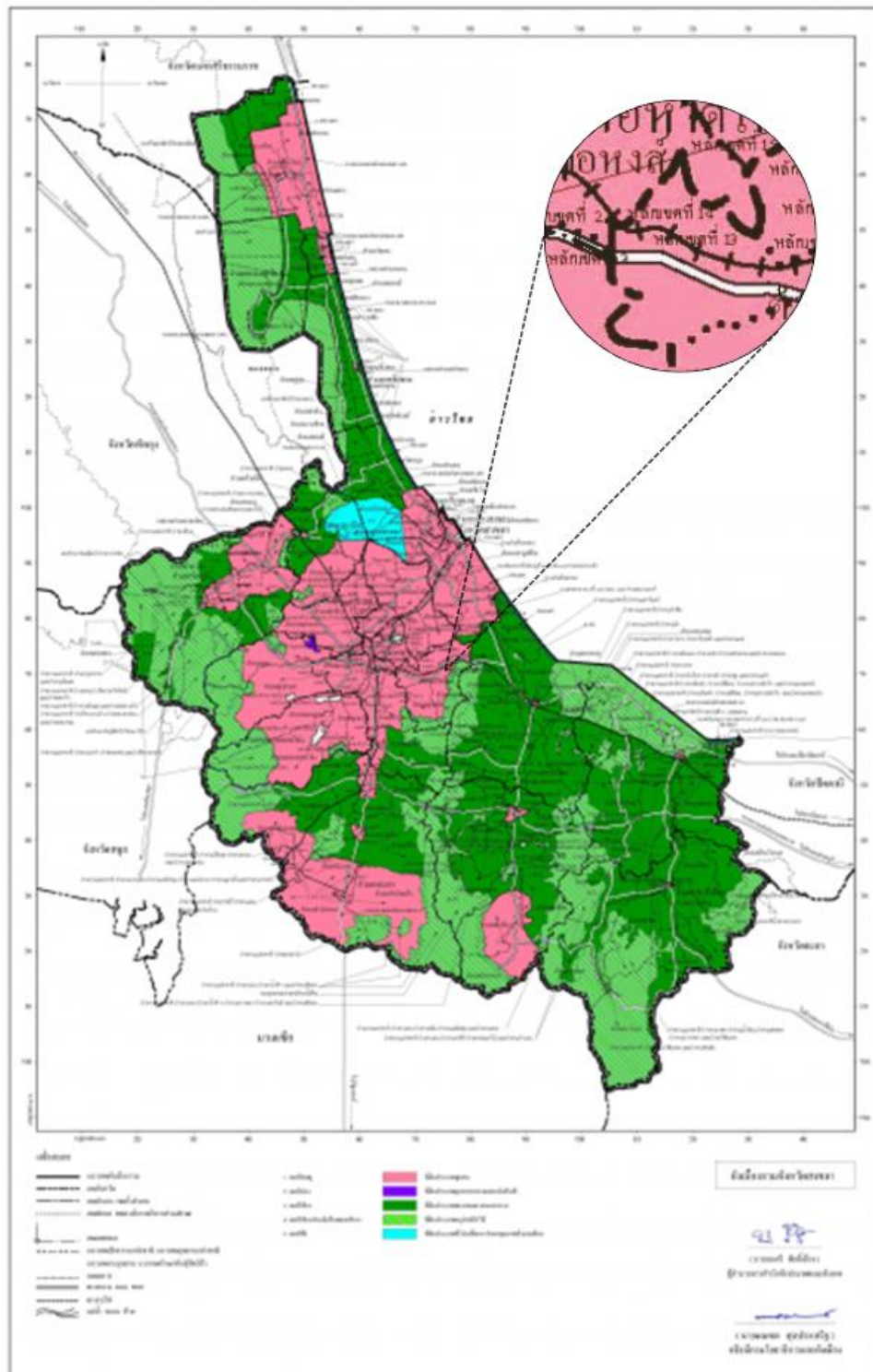
ตารางที่ 1.9 ตารางสรุปพื้นที่ส่วน บริหารโครงการ

รายละเอียด โซน	จำนวน ผู้ใช้งาน (คน)	จำนวน ยูนิต	พื้นที่ใช้ งาน สุทธิ (ตร.ม.)	พื้นที่ ทางเดิน (ตร.ม.)	พื้นที่ รวม (ตร.ม.)	อ้างอิง
ห้องผู้จัดการ โครงการ	1-2	1	30	5	35	มาตรฐานสำนักงาน / Office Design Guidelines
ห้องประชุม ขนาดเล็ก	6-8	1	40	5	45	มาตรฐานห้องประชุม / Office Functional Layout
ห้องประชุม ขนาดใหญ่	12-15	1	80	10	90	มาตรฐานห้องประชุม / Office Functional Layout
ห้องสำนักงาน เจ้าหน้าที่	3-4 ต่อ ยูนิต	3	25	5	30	มาตรฐานสำนักงาน / Office Design Guidelines
พื้นที่ สาธารณะ / lounge	10-15	1	50	10	60	มาตรฐานพื้นที่กิจกรรม สำนักงาน / Office Common Area Guidelines
ห้องเก็บ เอกสาร / Storage	—	1	20	3	23	มาตรฐานการจัดเก็บ เอกสาร / Office Storage Guidelines
รวม					283 ตร.ม.	

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.6. การวิเคราะห์ข้อกำหนดและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

3.6.1 ผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา

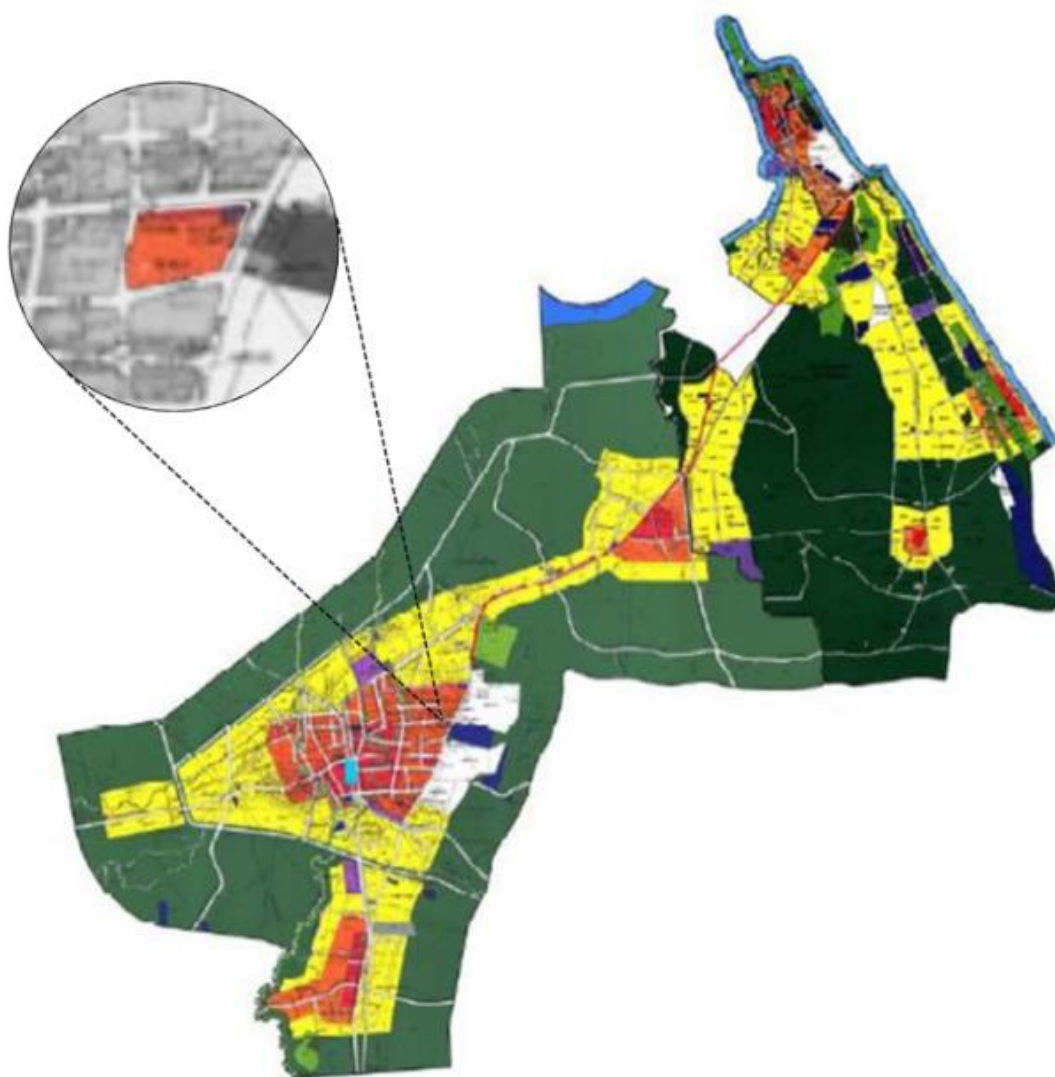

ภาพที่ 3.40 แสดงภาพผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา

ที่มา : https://www.yotasongkhla.go.th/news_cityplan/detail/4

3.6.2 ผังสีที่ตั้งโครงการ

พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยอยู่ในเขตผังเมืองรวมประเภทพื้นที่สีแดง ซึ่งกำหนดให้เป็นพื้นที่พาณิชยกรรม (Commercial Zone) ที่รองรับกิจกรรมด้านการค้า การบริการ และธุรกิจต่างๆ เป็นหลัก

ภาพที่ 3.41 แสดงภาพผังสีที่ตั้งโครงการ
ที่มา : <https://pantip.com/topic/43569320>

3.6.3 ข้อกำหนดที่ตั้งโครงการ

กฎหมายฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ. 2522
 ข้อ 4 “อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้
 โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการการเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือ
 การพาณิชย์กรรม

ภาพที่ 3.42 แสดงภาพที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ข้อ 41 ถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนน สาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร

ข้อ 42 อาคารที่ก่อสร้างหรือตัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำ โดยหากแหล่งน้ำมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ต้องร่นระยะไม่น้อยกว่า 6 เมตร เพื่อป้องกันการกัดเซาะทางน้ำและลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและน้ำท่วม

3.7. ภาพบรรยากาศโครงการ

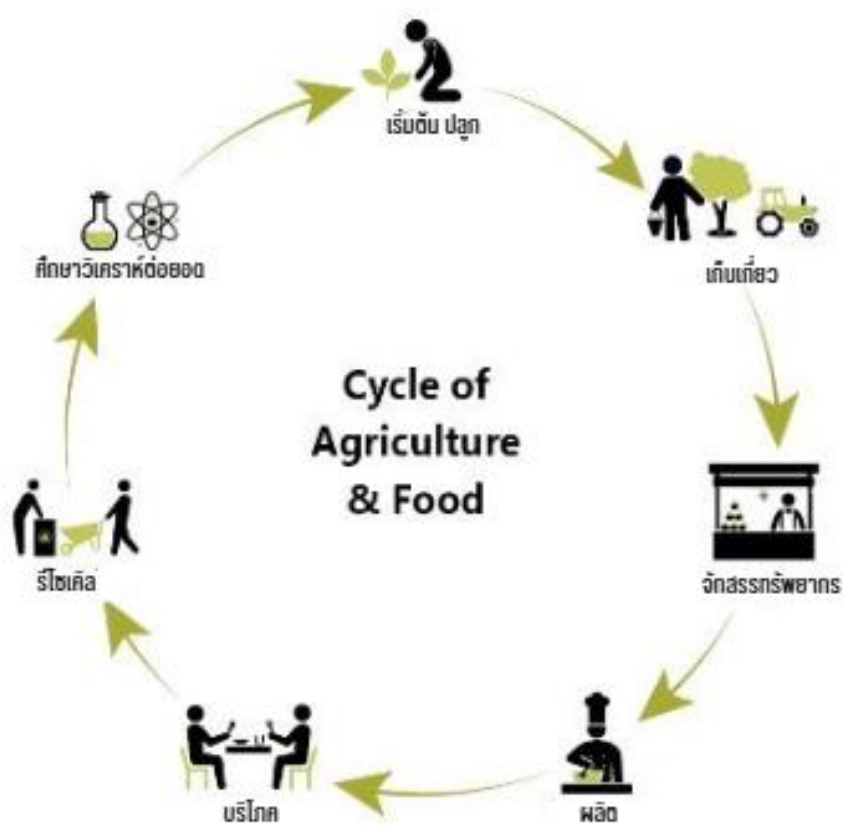
ภาพที่ 3.43 แสดงภาพบรรยากาศโครงการ
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ศูนย์กลางการใช้ชีวิตเพื่อสุขภาพที่รวม อาหารคลีนจากสวนสด, กิจกรรมฟิตเนสและดูแลสุขภาพ , และ สวนผักเพื่อการเรียนรู้ เข้าไว้ด้วยกันอย่างยั่งยืน ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้ ทดลองปลูกผัก และสัมผัสประสบการณ์ “จากสวนสู่จาน” ได้ครบทุกมิติ

บทที่ 4

แนวความคิดในการออกแบบ

แนวคิดเพื่อการออกแบบโครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ มุ่งเน้นการเชื่อมโยง “เกษตรกรรม อาหาร และสุขภาพ” เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผ่านการจัดพื้นที่ที่สะท้อนวัฏจักรการผลิตอาหารตั้งแต่การเพาะปลูก การแปรรูป จนถึงการบริโภคและการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ การออกแบบให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ควบคู่กับการใช้งานจริง เพื่อส่งเสริมความตระหนัkd้านโภชนาการและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ

ภาพที่ 4.1 แสดงภาพแนวคิดเพื่อการออกแบบโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

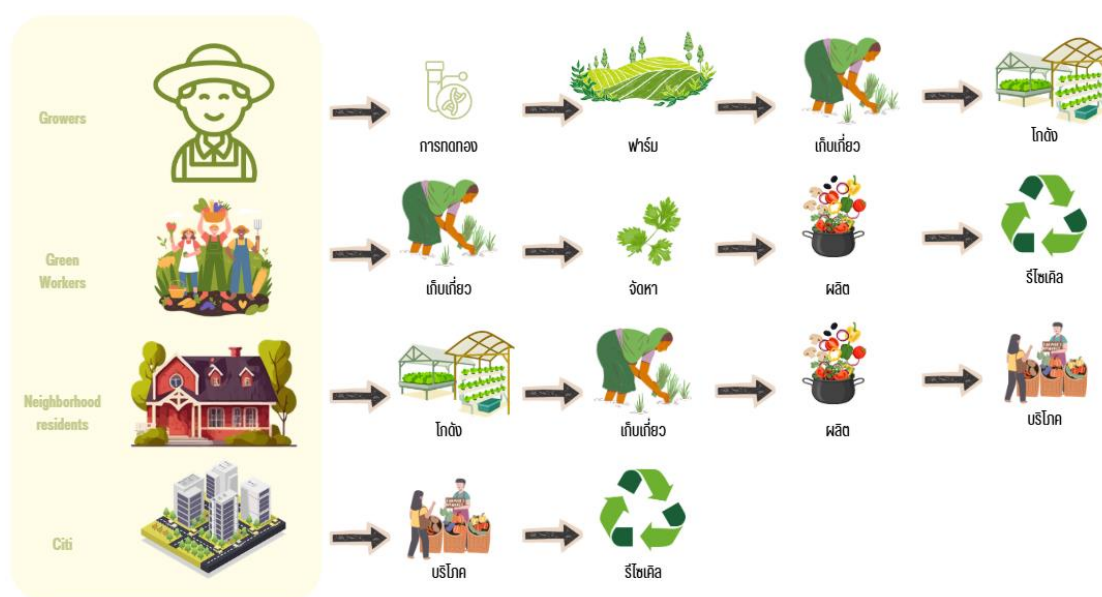
แนวคิดเพื่อการออกแบบโครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ มุ่งเน้นการเชื่อมโยง “เกษตรกรรม อาหาร และสุขภาพ” เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผ่านการจัดพื้นที่ที่สะท้อนวัฏจักรการผลิตอาหารตั้งแต่การเพาะปลูก การแปรรูป จนถึงการบริโภคและการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ การออกแบบให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ควบคู่กับการใช้งานจริง เพื่อส่งเสริมความตระหนัkd้านโภชนาการและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ

4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเพื่อการออกแบบ

วัฏจักรเกษตรกรรมและอาหารเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เริ่มตั้งแต่การเพาะปลูกพืชผัก โดยอาศัยหลักเกษตรที่เหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อพืชผักเจริญเติบโตและให้ผลผลิต จะเข้าสู่ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและปลอดภัยจากนั้นนำไปแปรรูปหรือปรุงอาหารตามหลักโภชนาการ เพื่อให้เกิดอาหารเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมต่อการบริโภค

ภายหลังการบริโภค เศษอาหารและของเสียจะถูกนำไปจัดการอย่างเหมาะสม โดยสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก หรือพลังงานชีวภาพ ซึ่งช่วยลดปริมาณของเสียและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัสดุที่ผ่านการแปรรูปเหล่านี้จะถูกหมุนเวียนกลับเข้าสู่กระบวนการเพาะปลูกอีกครั้ง ก่อให้เกิดระบบการผลิตแบบหมุนเวียน (Closed-loop System)

ภาพที่ 4.2 แสดงภาพวัฏจักรเกษตรกรรมและอาหาร
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

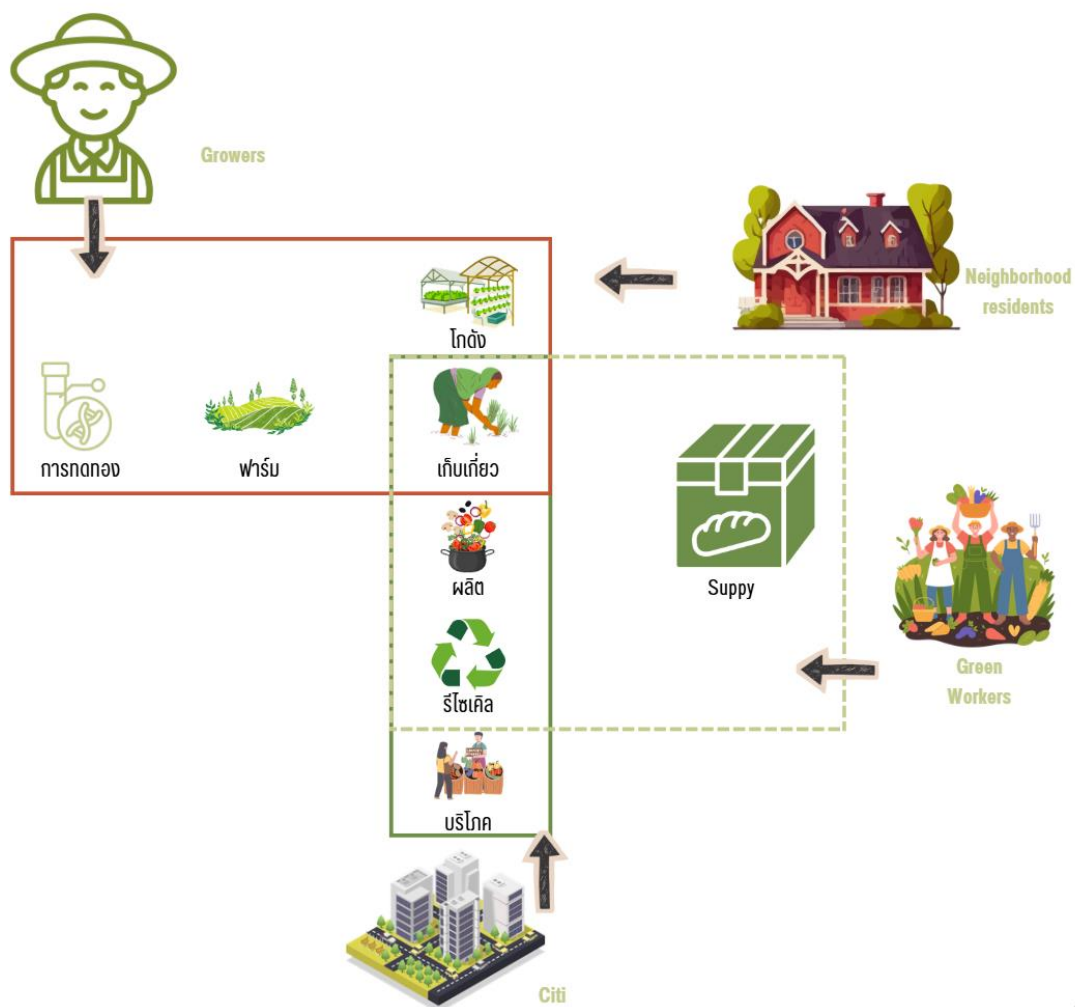
ดังนั้น วัฏจักรเกษตรกรรมและอาหารจึงเป็นระบบที่สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างการผลิต การบริโภค และการจัดการทรัพยากรอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่ความยั่งยืนและความมั่นคงทางอาหารในระยะยาวของชุมชน

4.1.2 กำหนดนิยามแนวคิดเพื่อการออกแบบ

กระบวนการผลิตของศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพเริ่มจากการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมตามหลักโภชนาการ โดยให้ความสำคัญกับผักและผลผลิตจากแหล่ง

ที่ได้มาตรฐานหรือการเพาะปลูกภายในโครงการ วัตถุประสงค์จะถูกตรวจสอบความสะอาดและคุณภาพ ก่อนเข้าสู่กระบวนการแปรรูป

จากนั้นจึงนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการเตรียมและปรุงอาหารภายใต้หลักสุขาภิบาลอาหาร และโภชนาการที่เหมาะสม เพื่อคงคุณค่าทางสารอาหารและความปลอดภัยในการบริโภค เมื่อผลิตเสร็จจะมีการจัดเก็บ บรรจุ และกระจายอาหารไปยังพื้นที่จำหน่ายหรือพื้นที่กิจกรรมภายในศูนย์ อย่างเป็น ระบบกระบวนการผลิต ดังกล่าวยังเชื่อมโยงกับการจัดการของเสียและเศษอาหาร โดยนำไปใช้ประโยชน์ต่อ เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์หรือการหมุนเวียนกลับสู่กระบวนการเพาะปลูก เพื่อสนับสนุนแนวคิดการผลิตอาหารอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

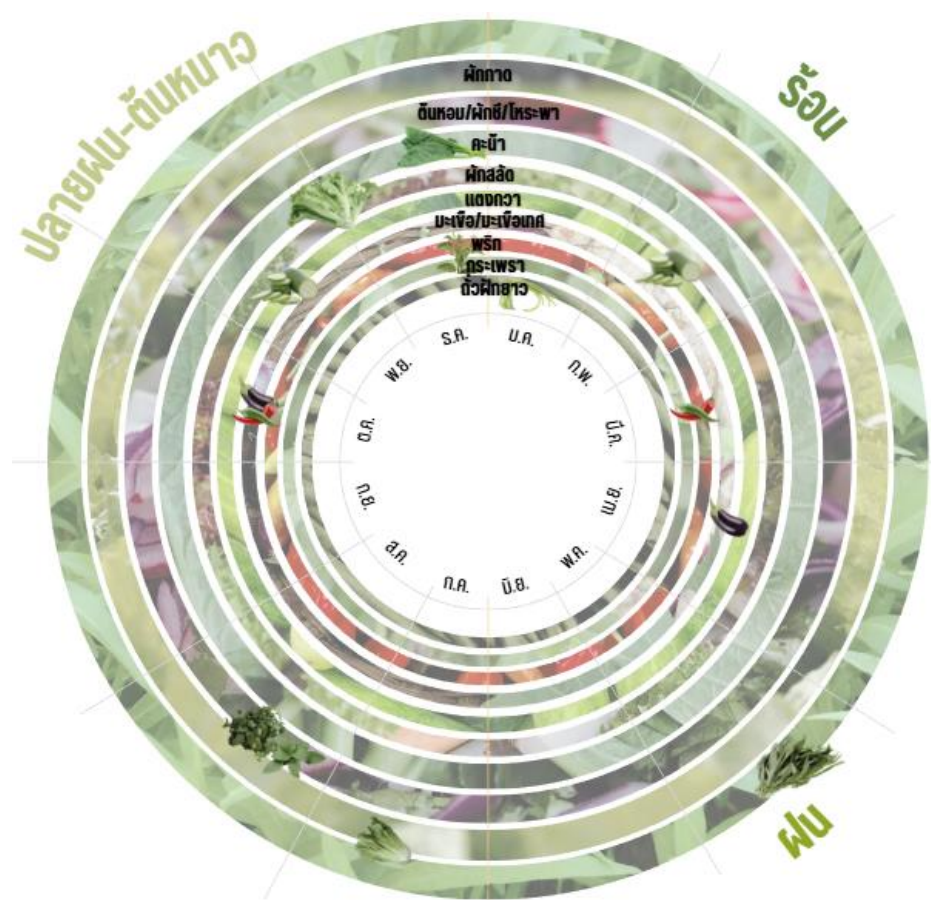

ภาพที่ 4.3 แสดงภาพกระบวนการผลิตของศูนย์โภชนาการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.1.3 กำหนดการจัดการพื้นที่เกษตรและสวน

จากการศึกษาข้อมูลภูมิอากาศ พบว่าพื้นที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ในช่วง 25–34 องศาเซลเซียส มีฤดูฝนยาวตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และมีปริมาณแสงแดดเพียงพอตลอดปี ซึ่งเป็นปัจจัย

สำคัญที่เอื้อต่อการเพาะปลูกพืชผักหลากหลายชนิด โดยเฉพาะพืชผักอายุสั้น ส่งผลให้สามารถวางแผนการผลิตแบบหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพการแบ่งฤดูกาลเพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่สามารถจำแนกออกเป็น 3 ช่วงหลัก ได้แก่ ฤดูร้อน (กุมภาพันธ์-เมษายน) ฤดูฝน (พฤษภาคม-กันยายน) และช่วงปลายฝน-ต้นหนาว (ตุลาคม-มกราคม) ซึ่งแต่ละช่วงมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชแตกต่างกัน โดยพืชที่ทนต่อความชื้นเหมาะสมกับฤดูฝน ขณะที่พืชที่ต้องการแสงแดดจัดเหมาะสมกับฤดูร้อน

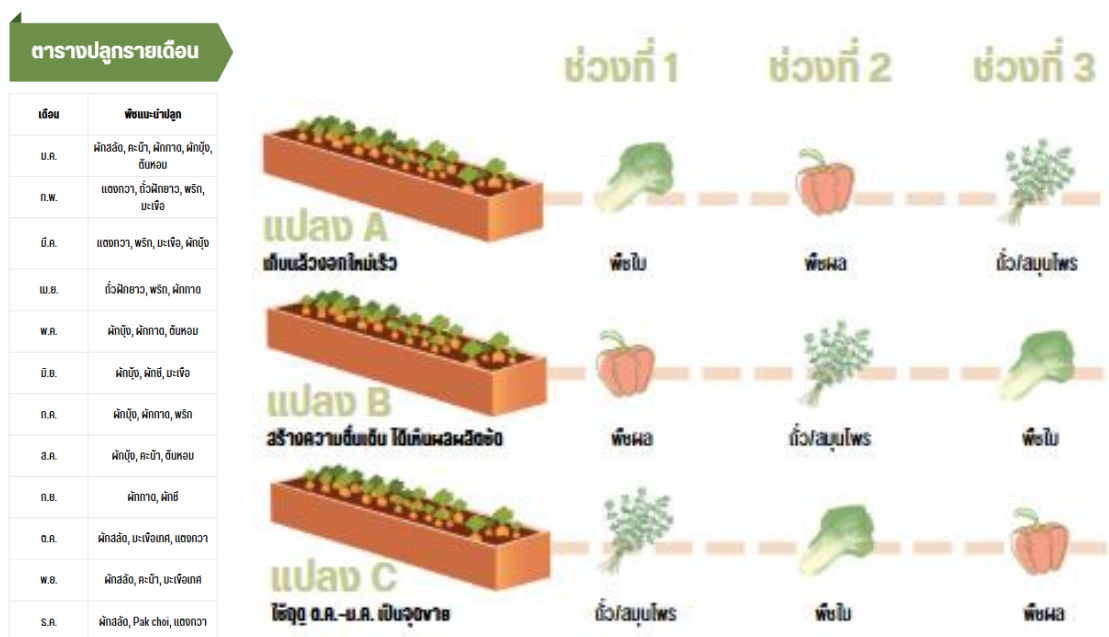

ภาพที่ 4.4 แสดงภาพแผนภาพวงกลมแสดงการกระจายชนิดพืชตามช่วงเวลาในรอบปี
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

แผนภาพวงกลมแสดงการกระจายชนิดพืชตามช่วงเวลาในรอบปีในลักษณะวงแหวนซ้อนกัน โดยแบ่งตามกลุ่มพืช ได้แก่ กลุ่มผักใบ กลุ่มพืชผล และกลุ่มพืชตระกูลถั่วและสมุนไพร การจัดเรียงดังกล่าวสะท้อนถึงการวางแผนการผลิตที่มีความต่อเนื่องและหลากหลาย ช่วยให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดปีและลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดพืชหลักของโครงการที่สามารถปลูกได้ตลอดปี ได้แก่ ผักบุ้ง คะน้า ผักกาด ผักชี และต้นหอม ซึ่งเป็นพืชที่มีระยะเวลาเก็บเกี่ยวสั้นประมาณ 25-45 วัน สามารถปลูกซ้ำได้หลายรอบ และมีความสามารถในการ

ปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ได้ดี จึงเหมาะสมสำหรับใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและผลผลิตของโครงการ

แนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตลอดทั้งปี โดยแบ่งองค์ประกอบหลักออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ตารางกำหนดชนิดพืชตามช่วงเวลาในแต่ละเดือน และ (2) การจัดการแปลงปลูกแบบหมุนเวียน (Crop Rotation)

ภาพที่ 4.5 แสดงภาพตารางปลูกรายเดือนและระบบหมุนเวียนแปลงปลูก
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ในส่วนของตารางรายเดือน (ด้านซ้าย) แสดงการคัดเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล โดยมีการปลูกพืชหลากหลายประเภท เช่น ผักใบ (ผักสลัด คะน้า ผักบุ้ง กรีนโอ๊ค ต้นหอม) พืชผล (แตงกวา พริก มะเขือ) และพืชตระกูลถั่ว/สมุนไพรร (ถั่วงอกยาว ผักชี) ซึ่งมีการสลับชนิดพืชในแต่ละเดือนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศและลดความเสี่ยงจากโรคพืชและแมลงศัตรูพืช

ในส่วนของการจัดแปลงปลูก (ด้านขวา) ได้ออกแบบเป็น 3 แปลงหลัก ได้แก่ แปลง A, แปลง B และแปลง C โดยกำหนดให้มีการหมุนเวียนกลุ่มพืชทุกช่วงระยะเวลา 3-4 เดือน เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้จำแนกกลุ่มพืชออกเป็น 3 ประเภทหลัก

- คือ
1. พืชผล เช่น แตงกวา มะเขือ พริก
 2. พืชผล เช่น แตงกวา มะเขือ พริก
 3. พืชตระกูลถั่ว/สมุนไพรร เช่น ถั่วงอกยาว ผักชี ต้นหอม

ลักษณะการหมุนเวียนในแต่ละแปลงมีการสลับตำแหน่งของกลุ่มพืชใน “ช่วงที่ 1-3” อย่างเป็นระบบ เช่น แปลง A เริ่มจากพืชใบ → พืชผล → ถั่ว/สมุนไพรร ขณะที่แปลง B และ C จะสลับลำดับแตกต่างกันไป เพื่อให้ในช่วงเวลาเดียวกันมีผลผลิตที่หลากหลาย และลดการใช้ธาตุอาหารซ้ำประเภทเดียวในดิน

โดยสรุป แนวทางดังกล่าวเป็นการบูรณาการการวางแผนเพาะปลูกรายเดือนร่วมกับการจัดการแปลงปลูกแบบหมุนเวียน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ลดปัญหาดินเสื่อมโทรม และสร้างความต่อเนื่องของผลผลิต เหมาะสำห้รนำไปประยุกต์ใช้ในโครงการเกษตรชุมชนหรือเกษตรเชิงพาณิชย์ขนาดย่อมในบริบทพื้นที่เขตร้อนชื้นของประเทศไทย

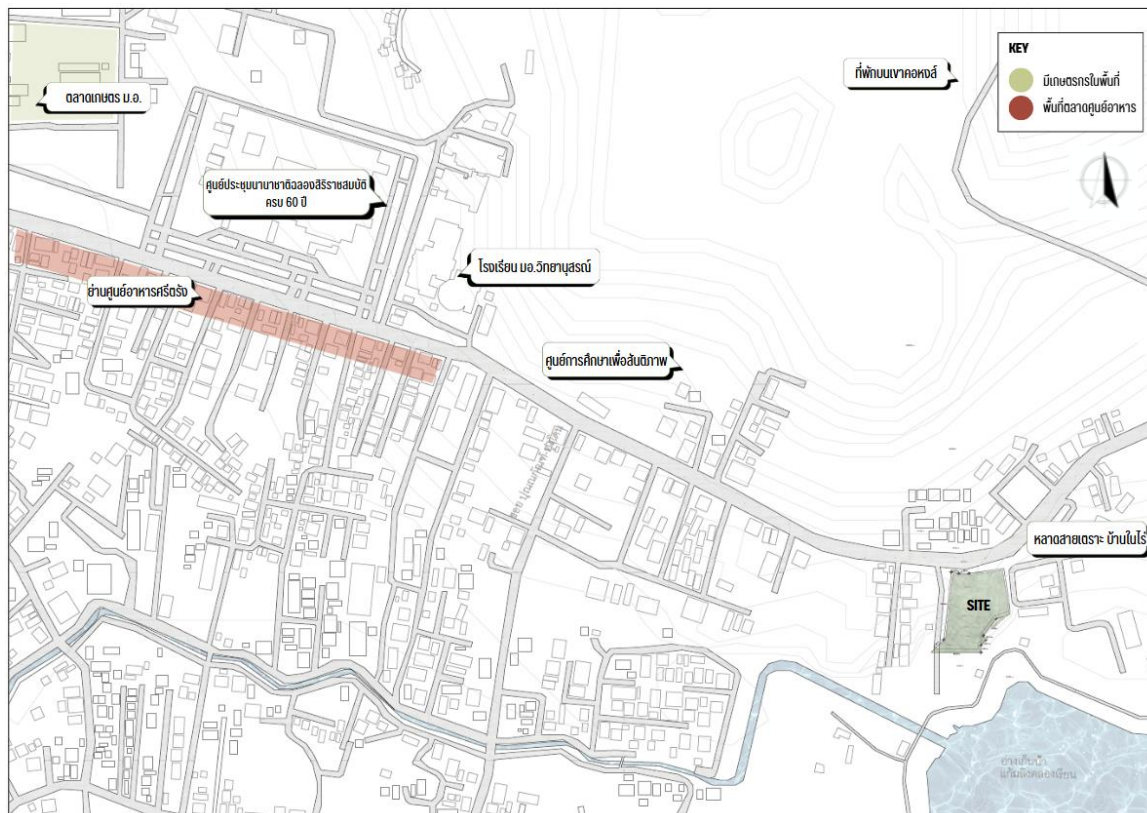

ภาพที่ 4.6 แสดงภาพโครงสร้างการกระจายรายได้ของโครงการในลักษณะเศรษฐกิจหมุนเวียน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพดังกล่าวแสดงโครงสร้างการกระจายรายได้และการแบ่งปันผลประโยชน์ของโครงการ โดยเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้งาน ผู้ประกอบการภายในโครงการ และชุมชนโดยรอบ ในลักษณะของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มุ่งสร้างคุณค่าร่วม (Shared Value)

โครงสร้างของระบบสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) พื้นที่สร้างมูลค่า ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการผลิตและบริการภายในโครงการ เช่น พื้นที่ปลูกพืชในอาคาร ศูนย์การค้า ร้านค้าออนไลน์ และการให้เช่าพื้นที่ปลูก (2) พื้นที่บริการและจำหน่าย ซึ่งทำหน้าที่แปรรูปและกระจายสินค้า รวมถึงกิจกรรมด้านสุขภาพและบริการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต และ (3) พื้นที่รับประโยชน์ของชุมชน ซึ่งเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนผ่านตลาดชุมชน การจ้างงาน และสหกรณ์ท้องถิ่น การไหลเวียนของรายได้ในระบบเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การจำหน่าย ไปจนถึงการบริโภค โดยเกิดการหมุนเวียนของมูลค่าภายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ช่วยลดการรั่วไหลของรายได้ออกนอกระบบ และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ

4.1.4 การค้นคว้าบริบทเพื่อการออกแบบ (Contextual research)

ภาพที่ 4.7 แสดงภาพสถานที่เอื้ออำนวยในพื้นที่จากการศึกษาบริบท (Site Opportunities)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

จากการสำรวจพื้นที่บริเวณพิกัด 6.996715,100.513128 ตำบลคลองส้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพด้านการพัฒนาอย่างหลากหลาย อันเนื่องมาจากลักษณะบริบทโดยรอบที่เป็นทั้งแหล่งการศึกษา แหล่งชุมชน และพื้นที่เชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะการมีอยู่ของพื้นที่เกษตรภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรและนวัตกรรมการปลูกพืชได้ อีกทั้งบริเวณฝั่งตรงข้ามมหาวิทยาลัยยังปรากฏการกระจุกตัวของตลาดและร้านค้าในลักษณะหนาแน่นตลอดแนวถนน ส่งผลให้พื้นที่มีความคึกคักทางเศรษฐกิจและมีผู้ใช้งานจำนวนมากตลอดทั้งวัน

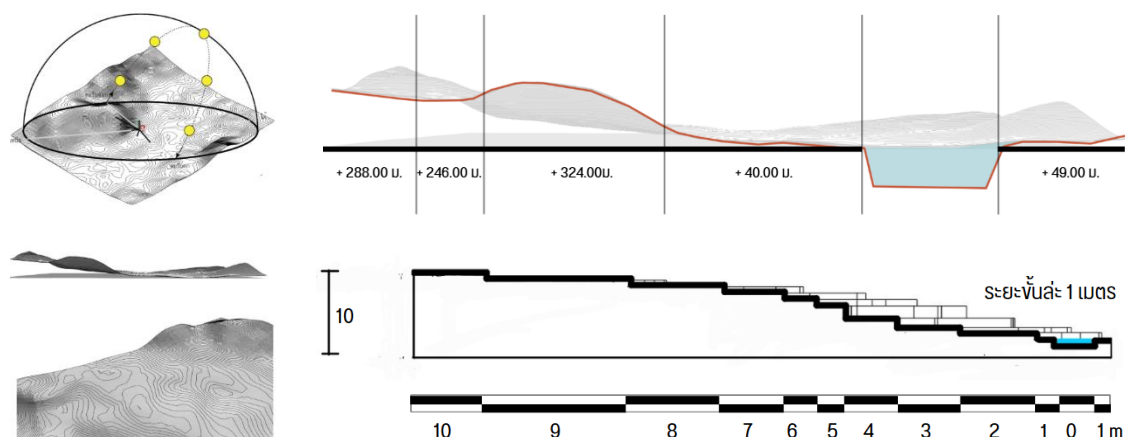
อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้งานและรูปแบบการใช้พื้นที่ พบว่าการกระจุกตัวของกิจกรรมเชิงพาณิชย์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาด้านการสัญจร โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วนที่มีทั้งยานพาหนะและคนเดินเท้าใช้งานพื้นที่ร่วมกันอย่างหนาแน่น นอกจากนี้ พื้นที่ที่ยังขาดแคลน

ภาพที่ 4.8 แสดงภาพการสัญจรในช่วงเวลาเร่งด่วน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น พื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อน พื้นที่ออกกำลังกาย และพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มผู้ใช้งานหลัก ได้แก่ นักศึกษาและประชาชนในชุมชนโดยรอบ

จากการศึกษาลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการบริเวณเดียวกัน พบว่าพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ดินค่อนข้างราบถึงลาดเอียงเล็กน้อย (Gentle Slope) โดยมีเส้นคอนทัวร์ที่ไม่ถี่มาก ระยะขั้นละ 1 เมตร แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับพื้นที่ที่ไม่รุนแรง ส่งผลให้พื้นที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาโครงการในลักษณะที่สามารถปรับใช้ภูมิประเทศเดิมได้โดยไม่ต้องปรับหน้าดินมาก

ภาพที่ 4.9 แสดงภาพลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ลักษณะความลาดเอียงของพื้นที่ดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับธรรมชาติ โดยสามารถจัดวางอาคารแบบไล่ระดับ (Terraced Design) เพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และช่วยให้เกิดการระบายน้ำตามธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์จากระดับความสูง-ต่ำของพื้นที่ยังสามารถนำมาสร้างมิติทางสถาปัตยกรรม เช่น การออกแบบพื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่กึ่งภายนอก (Semi-outdoor space) และพื้นที่กิจกรรมกลางแจ้งที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพื้นที่จะมีความลาดเอียงไม่มาก แต่ยังคงต้องคำนึงถึงการจัดการน้ำฝน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนของภาคใต้ ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนสูง การออกแบบจึงควรคำนึงถึงระบบระบายน้ำ การชะลอน้ำ และการป้องกันน้ำท่วมซึ่งในบางจุดของพื้นที่ควบคู่กันไป

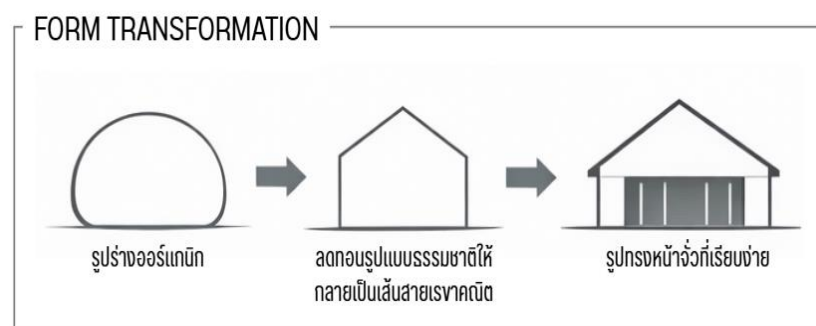
จากการวิเคราะห์บริบท ศักยภาพพื้นที่ และคอนทิวร์ พื้นที่โครงการจึงสามารถพัฒนาเป็น ศูนย์กลางที่บูรณาการด้านอาหาร การเกษตร และสุขภาพ (Food + Farm + Wellness) โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการเกษตรกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน ควบคู่ไปกับการจัดระเบียบพื้นที่เชิงพาณิชย์เพื่อลดความแออัด เพิ่มพื้นที่สาธารณะสำหรับการเรียนรู้ พักผ่อน และส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้งานอย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกัน

4.1.5 การสร้างแนวทางเพื่อการออกแบบ (Design concept)

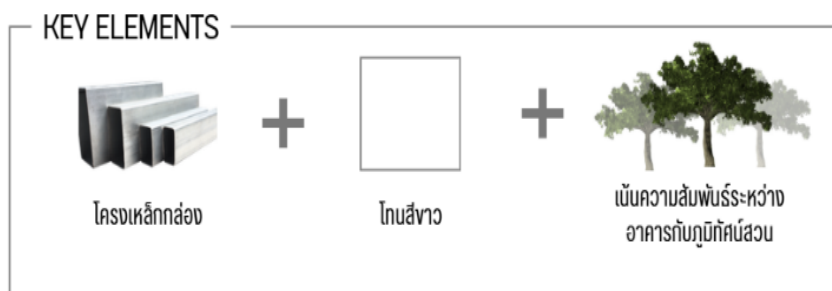
แนวคิดการออกแบบอาคารโดย แรงบันดาลใจจาก “ลูกหมา” ในสวนของภาคใต้ สะท้อนวิถีชีวิตของสวนเขตร้อน สามารถนำมาปรับให้เป็น สถาปัตยกรรมโมเดิร์นแบบเรียบง่าย (Modern Minimal) ที่ใช้ โครงเหล็กกล่อง และ โทนสีขาวตัดกับพืชสีเขียว

ภาพที่ 4.10 แสดงภาพลูกหมา ในสวนของภาคใต้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.11 แสดงภาพFrom Transformation
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.12 แสดงภาพ Key Elements
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

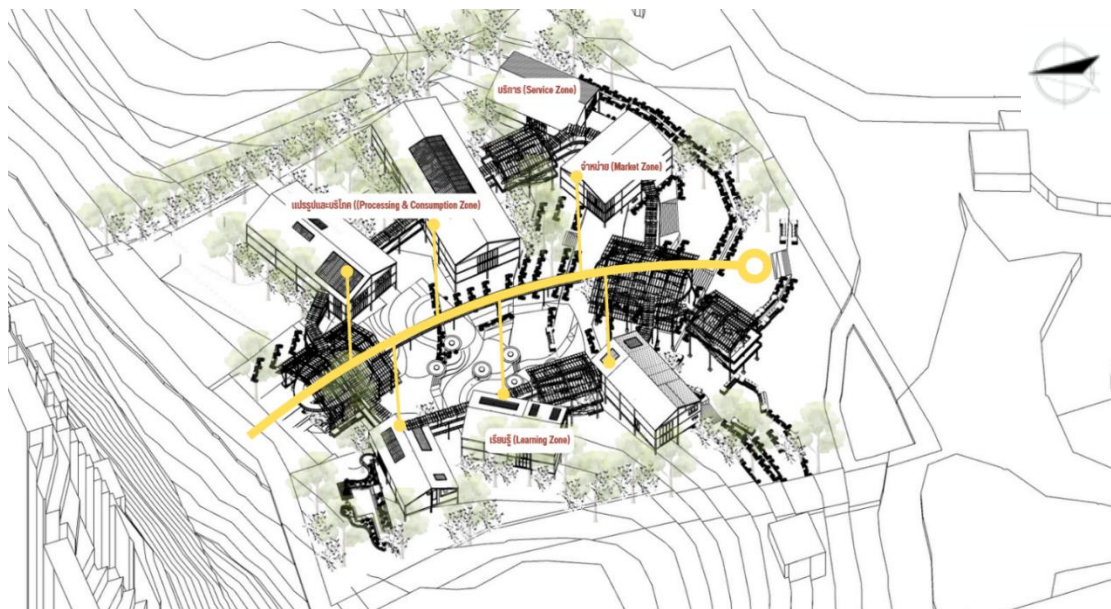
อาคารถูกออกแบบให้กลมกลืนกับบริบทสวนภาคใต้ โดยเน้นความเรียบง่าย โปร่ง และเชื่อมโยงกับธรรมชาติรอบพื้นที่ ทำให้อาคารมีภาพลักษณ์ โมเดิร์น สะอาดตา และโดดเด่นท่ามกลางพื้นที่สีเขียว

4.2 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

4.2.1 แนวคิดในการออกแบบการจัดกลุ่มพื้นที่การใช้งาน

การจัดกลุ่มพื้นที่ของโครงการพัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิด “การไหลของกิจกรรม (Flow of Activities)” โดยเรียงลำดับการใช้งานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำตามแนวคิด Food + Farm + Wellness เพื่อสร้างความต่อเนื่องของกระบวนการผลิต แปรรูป และบริโภคอาหารอย่างเป็นระบบ และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนพื้นที่ต้นน้ำคือพื้นที่การผลิต (Production Zone) สำหรับการเพาะปลูกและสาธิตทางการเกษตร ซึ่งกระจายตัวตั้งแต่บริเวณทางเข้าจนทั่วพื้นที่โครงการ ทั้งในรูปแบบแปลงปลูกภายนอกและพื้นที่ปลูกภายในอาคาร โดยทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งผลิตและแหล่งเรียนรู้ ถัดมาเป็นพื้นที่แปรรูปและเรียนรู้ (Processing & Learning Zone) ซึ่งรองรับกิจกรรมการเตรียมและปรุงอาหาร รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านโภชนาการและการเกษตร

ส่วนปลายน้ำคือพื้นที่จำหน่ายและบริโภค (Market & Consumption Zone) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของโครงการ ออกแบบให้เป็นพื้นที่เปิดที่มีความยืดหยุ่น สามารถรองรับการจัดนิทรรศการ ตลาดชุมชน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยเชื่อมต่อกับบริบทโดยรอบ รองรับร้านค้า ร้านอาหาร และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน

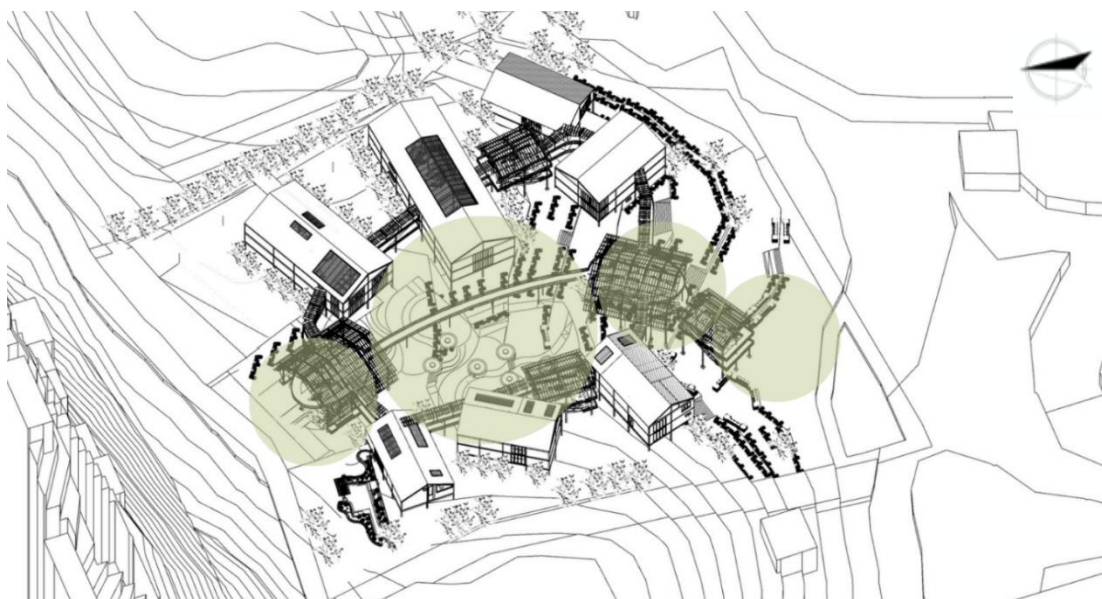

ภาพที่ 4.13 แสดงภาพการไหลของกิจกรรม (Flow of Activities)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

นอกจากนี้ โครงการยังประกอบด้วยพื้นที่สุขภาพและพักผ่อน (Wellness Zone) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสวนด้านหลังของโครงการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ใช้งานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ควบคู่กับพื้นที่บริการ (Service Zone) ที่ถูกแยกออกอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อรองรับระบบสนับสนุนและการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดกลุ่มพื้นที่ดังกล่าวจึงช่วยให้การใช้งานมีความเป็นระบบ เข้าใจง่าย และสะท้อนความเชื่อมโยงของวิถีกิจกรรมและอาหารได้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งสนับสนุนแนวความคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนของโครงการในภาพรวม

4.2.2 แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ตามปฏิสัมพันธ์

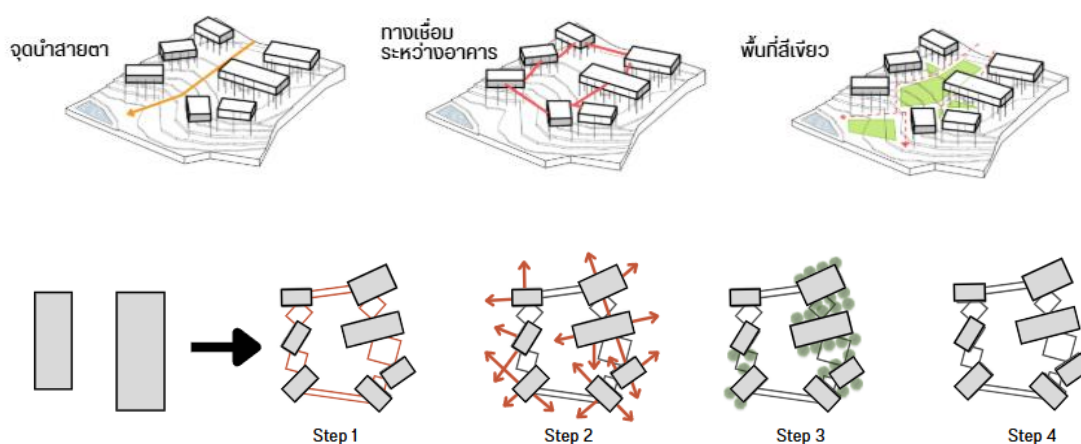
ภาพที่ 4.14 แสดงภาพปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้โครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

แนวคิดในการออกแบบพื้นที่ตามปฏิสัมพันธ์มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน ลานกิจกรรม และพื้นที่ภายในอาคาร เพื่อให้เกิดการใช้งานที่มีชีวิตชีวาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้คนภายในโครงการ โดยออกแบบให้พื้นที่แต่ละส่วนสามารถเชื่อมโยงถึงกันทั้งในเชิงกายภาพและเชิงกิจกรรม พื้นที่ที่ถูกจัดวางให้เกิดลำดับของการรับรู้และการใช้งาน (Spatial Experience) จากพื้นที่สาธารณะสู่พื้นที่เฉพาะกิจกรรม โดยใช้พื้นที่กึ่งภายนอก (Semi-outdoor Space) เป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพบปะ แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ระหว่างผู้ใช้งาน เช่น การเชื่อมโยงพื้นที่การผลิต พื้นที่เรียนรู้ และพื้นที่จำหน่าย ทำให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้และมีส่วนร่วมกับการบวนการต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การออกแบบยังคำนึงถึงความยืดหยุ่นของพื้นที่ (Flexible Space) เพื่อรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ตลาดชุมชน เวิร์กช็อป และกิจกรรมสุขภาพ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเกิดปฏิสัมพันธ์ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และชุมชน

4.2.3 แนวคิดในการออกแบบอาคารมุมมองของอาคาร

แนวคิดในการออกแบบอาคารด้านมุมมองมุ่งเน้นการเชื่อมโยงอาคารกับบริบทโดยรอบ ผ่านการออกแบบให้เกิดมุมมองทั้งจากภายนอกสู่ภายในและจากภายในสู่ภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยใช้องค์ประกอบที่โปร่ง เปิดรับสายตา และกำหนดแนวแกนมุมมอง เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้กิจกรรมและเชื่อมโยงกับพื้นที่สีเขียวและลานกิจกรรมได้อย่างชัดเจนแนวคิดดังกล่าวช่วยสร้างประสบการณ์การใช้งานที่มีมิติ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการมองเห็น และสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่นให้กับโครงการ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความรู้สึกเปิดโล่งและเชื่อมต่อกับธรรมชาติ ลดความแข็งทึบของอาคาร และสร้างบรรยากาศที่น่าใช้งานพร้อมทั้งกำหนดมุมมองสำคัญให้เกิดจุดดึงดูดสายตา (Visual Focus) เพื่อเสริม

เอกลักษณ์และความจดจำของพื้นที่ในภาพรวม

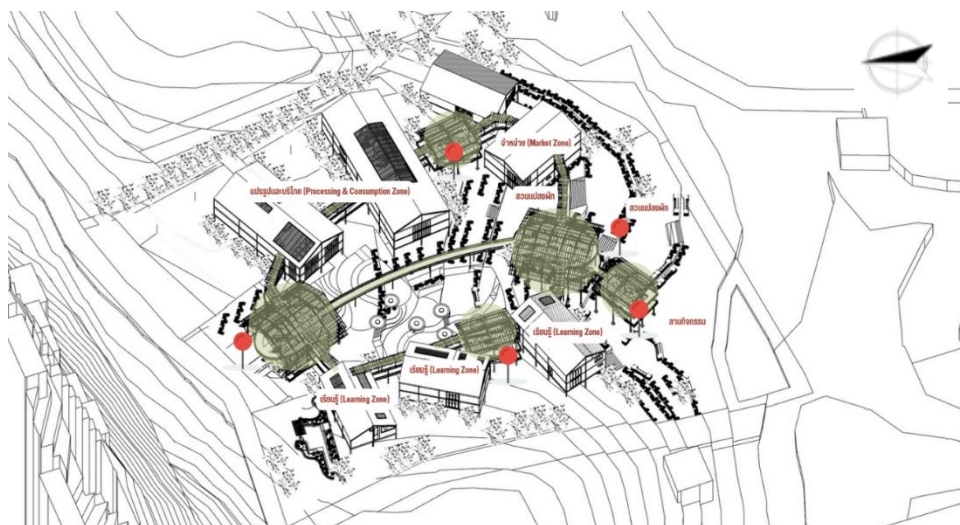
ภาพที่ 4.15 แสดงภาพการออกแบบอาคารมุมมองของอาคาร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.4 แนวคิดในการออกแบบการเข้าถึงอาคาร

อาคารภายในโครงการถูกออกแบบให้มีการเชื่อมต่อถึงกันด้วยระบบทางเดินยกระดับ (Skywalk) เพื่อสร้างความต่อเนื่องของการสัญจรระหว่างอาคารต่าง ๆ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงไปยังอาคารสำคัญและพื้นที่สวนพักผ่อนภายในโครงการ

การออกแบบดังกล่าวช่วยเพิ่มความสะดวกและปลอดภัยในการใช้งาน ลดการตัดผ่านของเส้นทางยานพาหนะ และยังส่งเสริมประสบการณ์การใช้งานที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้และเข้าถึงพื้นที่สีเขียวและกิจกรรมทางการออกแบบดังกล่าวช่วยเพิ่มความสะดวกและปลอดภัยในการใช้งาน ลดการตัดผ่านของเส้นทางยานพาหนะ และยังส่งเสริมประสบการณ์การใช้งานที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้และเข้าถึงพื้นที่สีเขียวและกิจกรรมทางการเกษตรได้อย่างใกล้ชิด

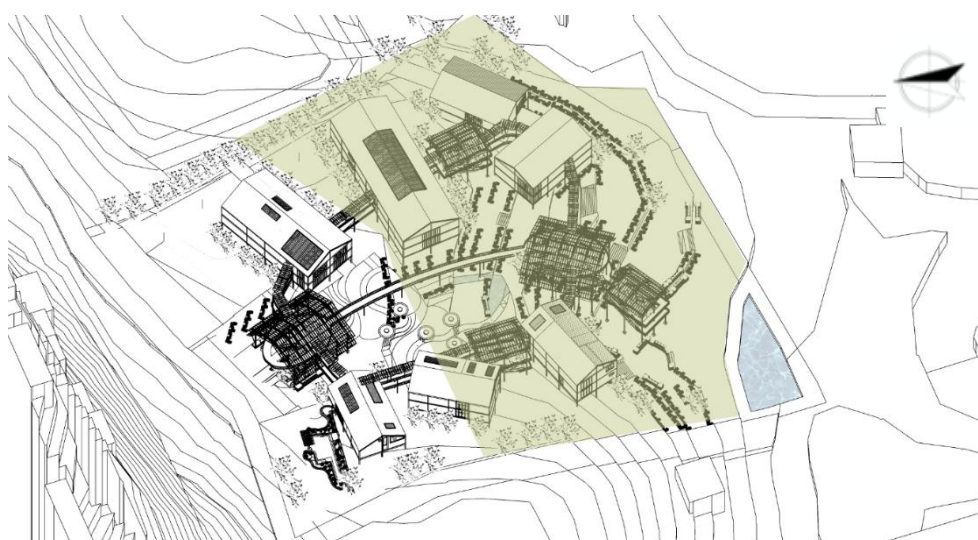

ภาพที่ 4.16 แสดงภาพแสดง ระบบทางเดินยกระดับ (Skywalk)

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

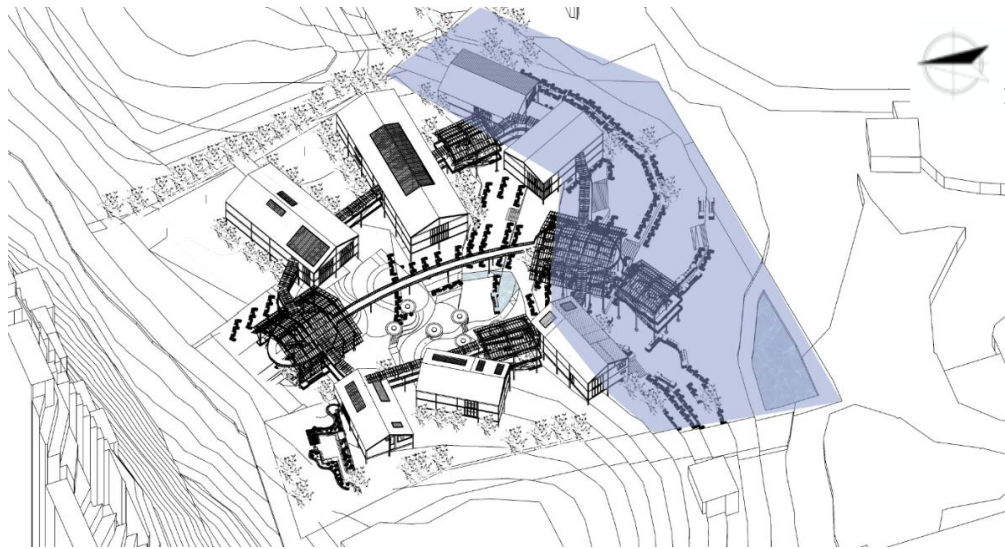
4.2.5 แนวคิดในการออกแบบปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

การวางโซนปลูกพืชแปลงผักไว้บริเวณด้านหลังของโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสภาพหน้าดินและระบบการไหลของน้ำตามธรรมชาติ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถรองรับและชะลอการไหลของน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ การจัดวางในตำแหน่งดังกล่าวยังช่วยลดความเสี่ยงจากการชะล้างหน้าดินและป้องกันการพังทลายของดิน อันเกิดจากปริมาณน้ำฝนที่สูงในพื้นที่ภาคใต้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกและการจัดการน้ำภายในโครงการอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 4.17 แสดงภาพระดับน้ำท่วมในโครงการ

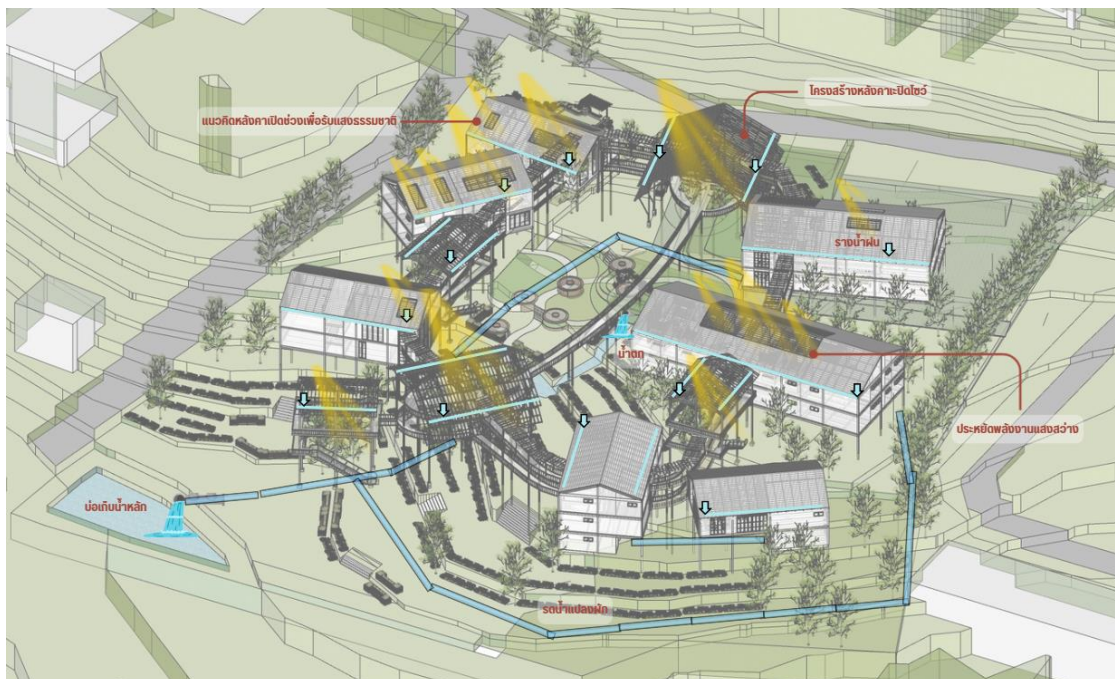
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.18 แสดงภาพระดับน้ำท่วมในโครงการ
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.6 แนวคิดการออกแบบเพื่อความยั่งยืน

โครงการมีการออกแบบระบบการไหลเวียนของน้ำตามระดับคอนทัวร์ของพื้นที่ โดยเริ่มจากการรวบรวมน้ำจากการใช้งานภายในอาคารและน้ำฝน ซึ่งถูกระบายลงสู่ระบบท่อใต้ดินเพื่อรวบรวมน้ำจากทุกอาคารเข้าสู่ระบบเดียวกัน

ภาพที่ 4.19 ระบบการไหลเวียนของน้ำตามระดับคอนทัวร์
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

น้ำที่ถูกรวบรวมจะถูกส่งผ่านกระบวนการบำบัดในจุดบำบัดน้ำ ก่อนลำเลียงไปตามแนวท่อที่สอดคล้องกับระดับความลาดชันของพื้นที่ จากนั้นน้ำจะถูกปล่อยสู่พื้นที่เปิดบริเวณกลางโครงการในลักษณะของบ่อน้ำและน้ำตกที่ไหลลดหลั่นตามแนวคอนทัวร์ ซึ่งทำหน้าที่ทั้งเป็นองค์ประกอบทางภูมิทัศน์และระบบชะลอน้ำ ระหว่างการไหลผ่าน น้ำจะถูกนำมาใช้ในการรดน้ำแปลงผักและต้นไม้ภายในโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ก่อนจะไหลต่อไปยังบ่อเก็บน้ำหลักที่ตั้งอยู่ในระดับต่ำสุดของพื้นที่

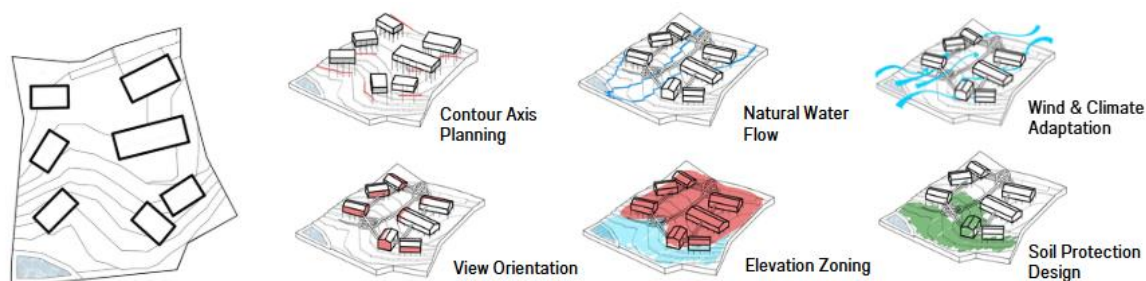
นอกจากนี้ โครงการยังนำแนวคิดการประหยัดพลังงานมาใช้ร่วมกับการออกแบบอาคาร โดยเปิดช่องหลังคาเป็นช่อง (Roof Opening) เพื่อให้สามารถรับแสงธรรมชาติได้โดยตรง และเผยให้เห็นโครงสร้างหลังคา ซึ่งช่วยลดการใช้พลังงานไฟฟ้าในการให้แสงสว่างภายในอาคาร และเสริมคุณค่าทางสถาปัตยกรรมผ่านการแสดงออกของโครงสร้างอย่างชัดเจน

โดยสรุป แนวทางดังกล่าวเป็นการบูรณาการระบบจัดการน้ำและการออกแบบอาคารที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม ช่วยลดการใช้พลังงาน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ และสนับสนุนความยั่งยืนของโครงการในระยะยาว

4.3 การพัฒนาของการออกแบบ

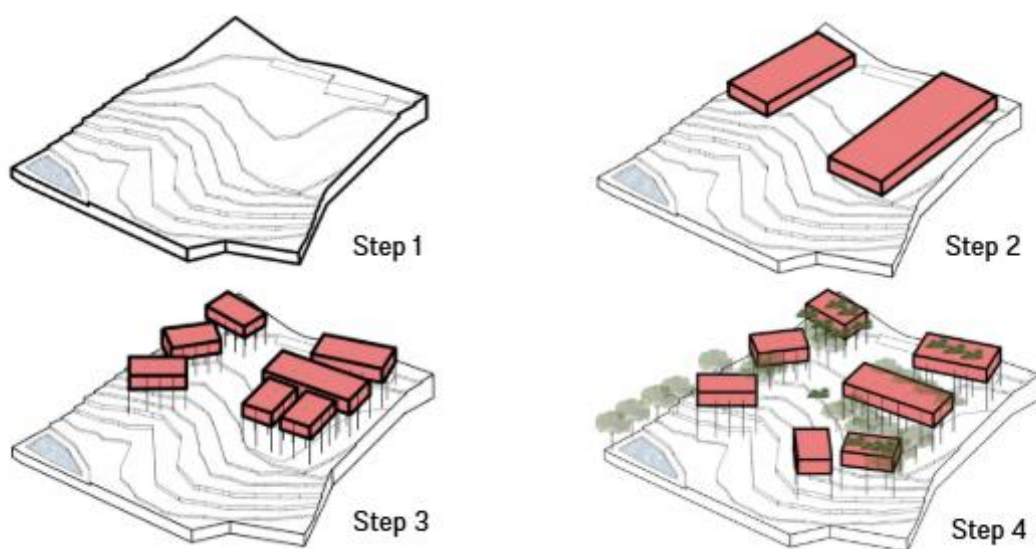
ภาพที่ 4.20 แสดงภาพรูปแบบการพัฒนาแบบครั้งที่ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 4.21 แสดงภาพการวิเคราะห์คอนทัวร์ (Contour Analysis)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบอาคารตามฟังก์ชันการใช้งาน การเชื่อมโยง และบริบทของพื้นที่ โดยจากเดิมที่เป็นอาคารขนาดใหญ่ 2 ก้อน ซึ่งไม่เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่คอนทัวร์ จึงพัฒนาเป็น แนวคิดการกระจายกลุ่มก้อนอาคาร (Cluster) ในรูปแบบที่ 2 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ลดการตัดดิน และเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงพื้นที่ใช้งานอย่างทั่วถึง

รูปแบบที่ 2 เริ่มพิจารณาแนวเส้นคอนทัวร์ของพื้นที่เป็นหลัก ควบคู่กับการแทรกตัวของพื้นที่ สีเขียวและต้นไม้เข้าสู่กลุ่มอาคาร ส่งผลให้การจัดวางมีความกระจายตัว ไม่แออัด เกิดความโปร่ง โล่ง และสอดคล้องกับภูมิประเทศมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4.22 แสดงภาพรูปแบบการพัฒนาแบบครั้งที่ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 5

ผลงานการออกแบบ

ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ ตั้งอยู่ที่เมือง ถนนปทุมพันธ์ ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นคอมมูนิตี้ที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบสุขภาพดี โดยเน้นการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกาย และการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จุดเด่นของโครงการคือการปลูกผักสดภายในพื้นที่โครงการเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสแนวคิด “จากสวนสู่จาน” และสามารถเลือกซื้อผักสด สมุนไพร และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพที่ปลูกในโครงการได้โดยตรง

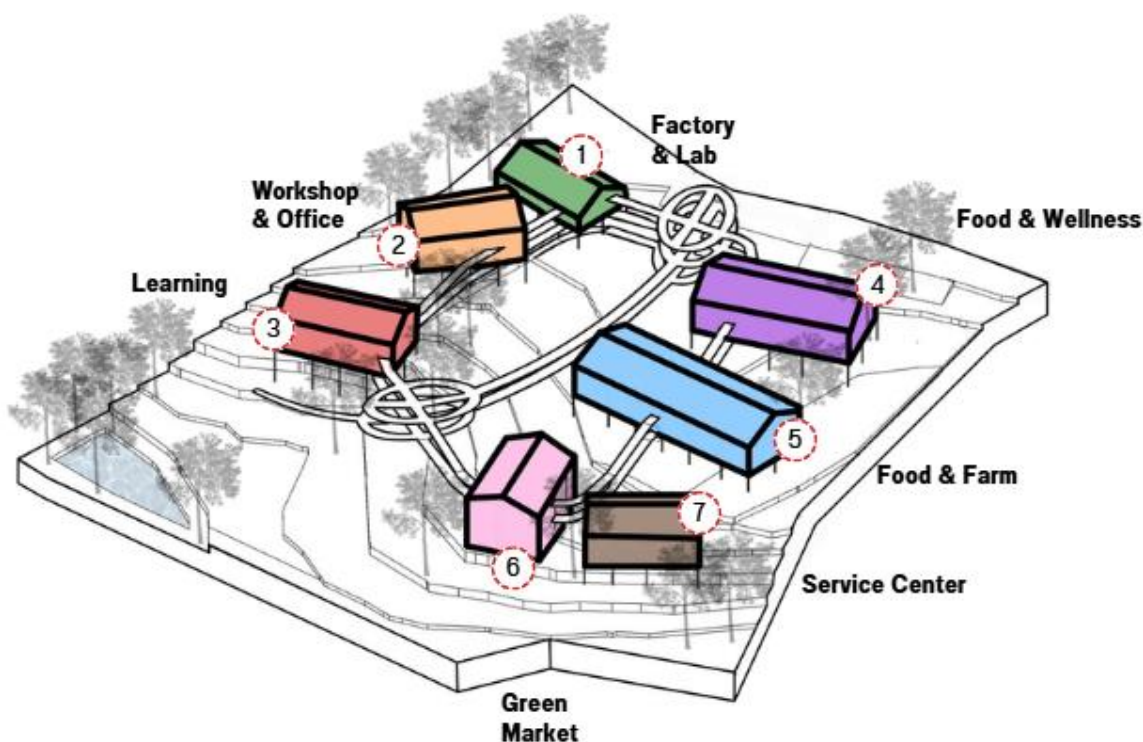

ภาพที่ 5.1 แสดงภาพ Aerial view perspective

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่ภายในโครงการถูกจัดเป็นหลายโซน ได้แก่ โซนอาหารคลีนและคาเฟ่สุขภาพที่เน้นเมนูจากวัตถุดิบสดใหม่ โซนฟิตเนสและเวิร์กชอปสุขภาพสำหรับกิจกรรมออกกำลังกายและการให้ความรู้ด้านโภชนาการ และโซนสวนเกษตรเพื่อการเรียนรู้ที่ผู้เข้าชมสามารถทดลองปลูกและดูแลผักด้วยตนเอง การจัดอาคารกระจายตัวตามคอนทัวร์ของพื้นที่ช่วยให้เข้าถึงแต่ละโซนได้สะดวก รักษาความโปร่งโล่งของภูมิทัศน์ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ โครงการยังมีตลาดเกษตรกรและกิจกรรมเสริม เช่น เวิร์กชอปทำอาหารคลีน การสาธิตการปลูกผัก และโปรแกรมสมาชิกสุขภาพ เพื่อส่งเสริมประสบการณ์และสร้างชุมชนที่สนใจด้านสุขภาพร่วมกัน โดยสรุปแล้ว ศูนย์นี้ไม่เพียงเป็นศูนย์อาหารหรือฟิตเนส แต่ยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และใช้ชีวิตเพื่อสุขภาพที่ผสมผสาน อาหาร สุขภาพ และเกษตร อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 5.2 แสดงภาพฟังก์ชันอาคารของโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอลำปาง จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยอาคารหลายฟังก์ชันเพื่อรองรับการเรียนรู้ การผลิตอาหารเพื่อสุขภาพ และกิจกรรมชุมชน ได้แก่ อาคารปลูกผักตัวอย่างและห้องแล็บสำหรับวิจัยเกษตรอินทรีย์ อาคารเวิร์กชอปสำหรับฝึกอบรมและสาธิต อาคารสมุดและการค้นคว้า อาคารแปรรูป ร้านอาหารชุมชน และตรวจสุขภาพ อาคารร้านอาหารชุมชนที่มีแปลงผักตัวอย่างภายในอาคาร ตลาดเกษตรกรเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากโครงการและชุมชน และอาคารเซอร์วิสสำหรับสนับสนุนระบบอาคาร การจัดการอาคารกระจายตัวตามคอนทัวร์พื้นที่ช่วยให้เข้าถึงแต่ละโซนได้สะดวก รักษาความโปร่งโล่ง และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

5.1 ผังบริเวณ

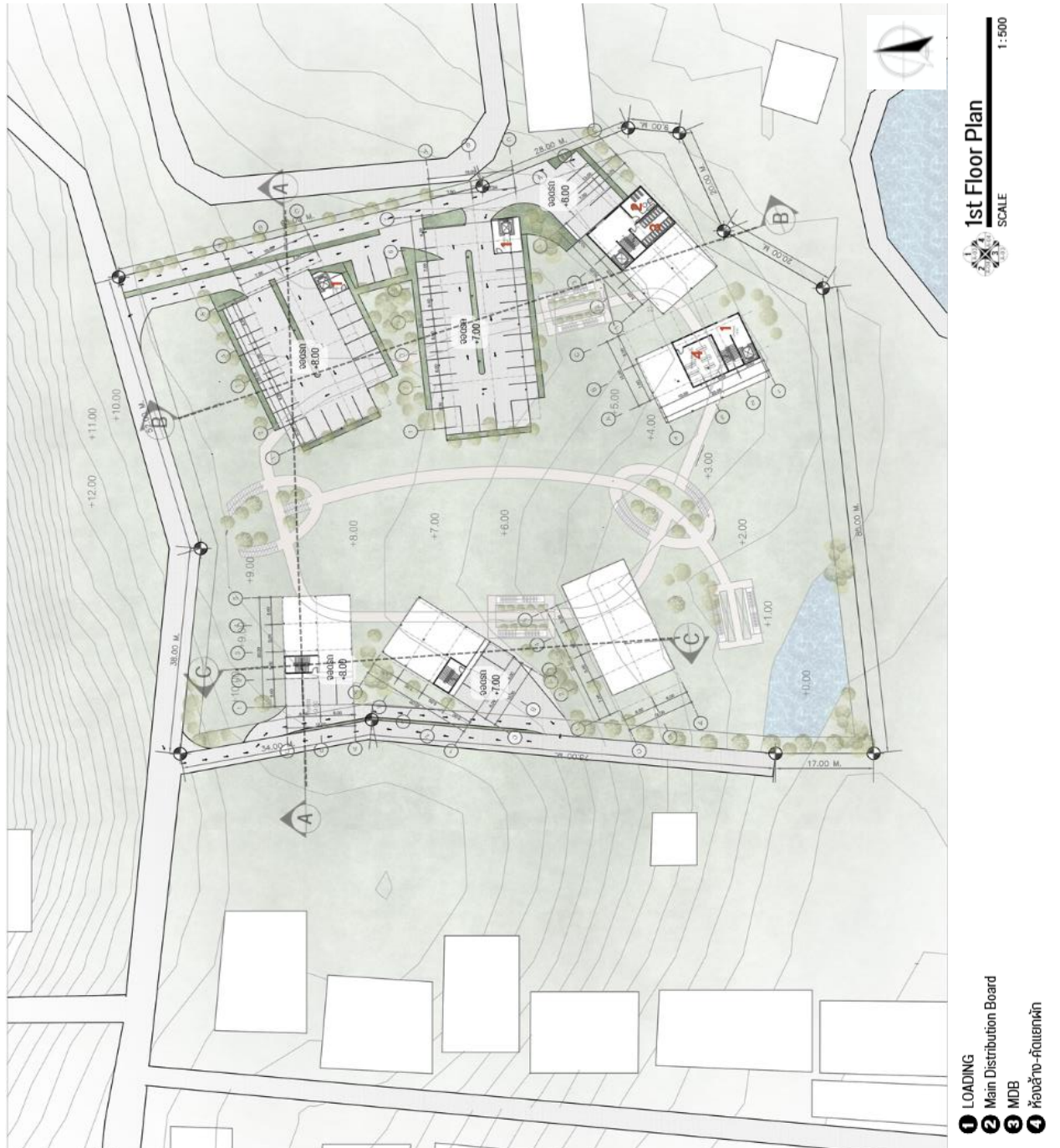

ภาพที่ 5.3 แสดงภาพผังบริเวณโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3 ผังพื้น

5.3.1 ผังพื้นชั้นที่ 1

ชั้นที่ 1 ออกแบบเป็นพื้นที่กึ่งเปิดสำหรับจอดรถใต้ถุนอาคาร โดยยกมวลอาคารขึ้นเพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่เดิม และปรับระดับพื้นด้วย Slab Slope และ Cut & Fill ให้สอดคล้องกับคอนทัวร์ ช่วยระบายน้ำได้ดีและคงความเป็นธรรมชาติของพื้นที่

ภาพที่ 5.5 แสดงภาพผังพื้นชั้นที่ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3 ผังพื้น

5.3.2 ผังพื้นชั้นที่ 2

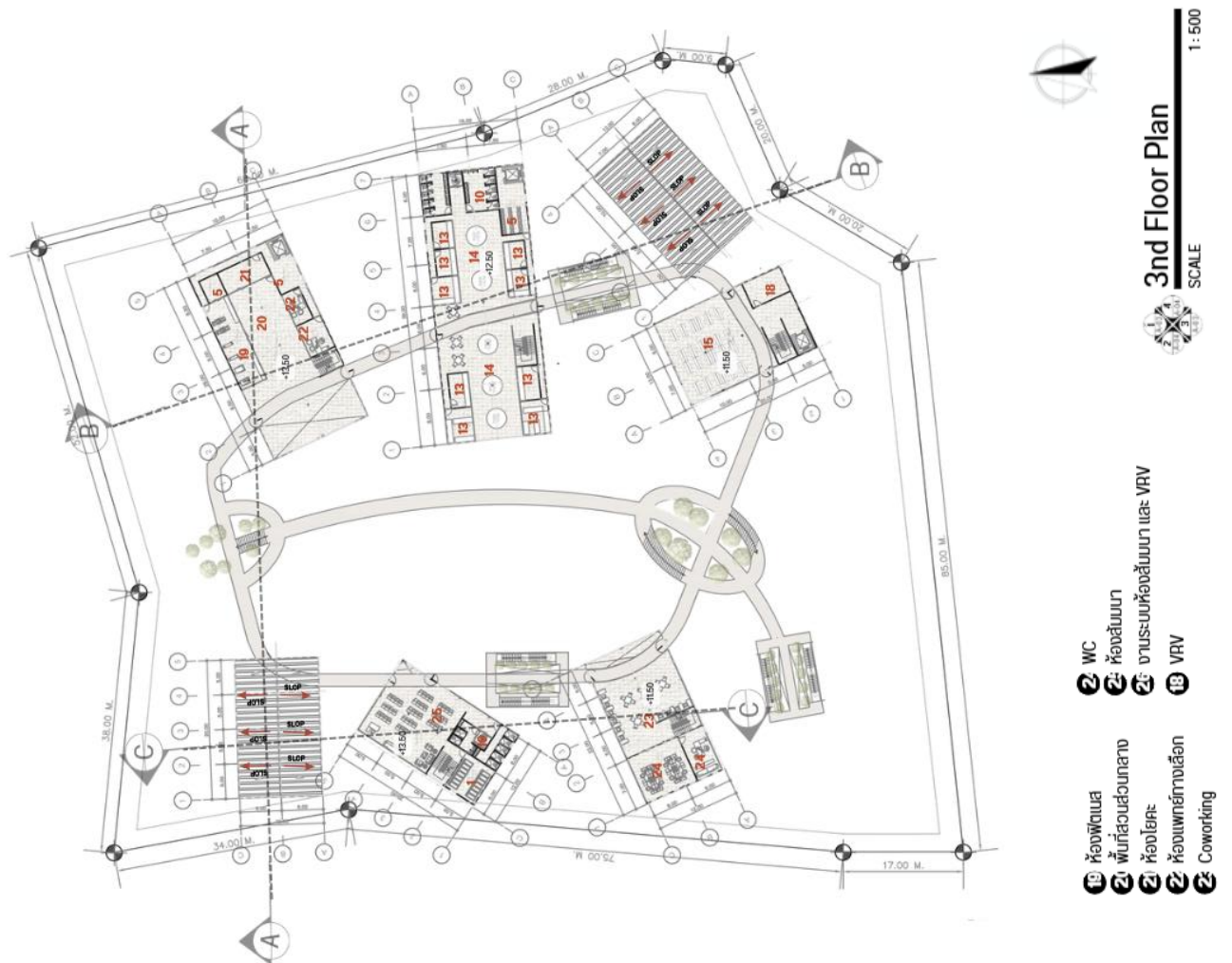

ภาพที่ 5.6 แสดงภาพผังพื้นชั้นที่ 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3 ผังพื้น

5.23.3 ผังพื้นชั้นที่ 3

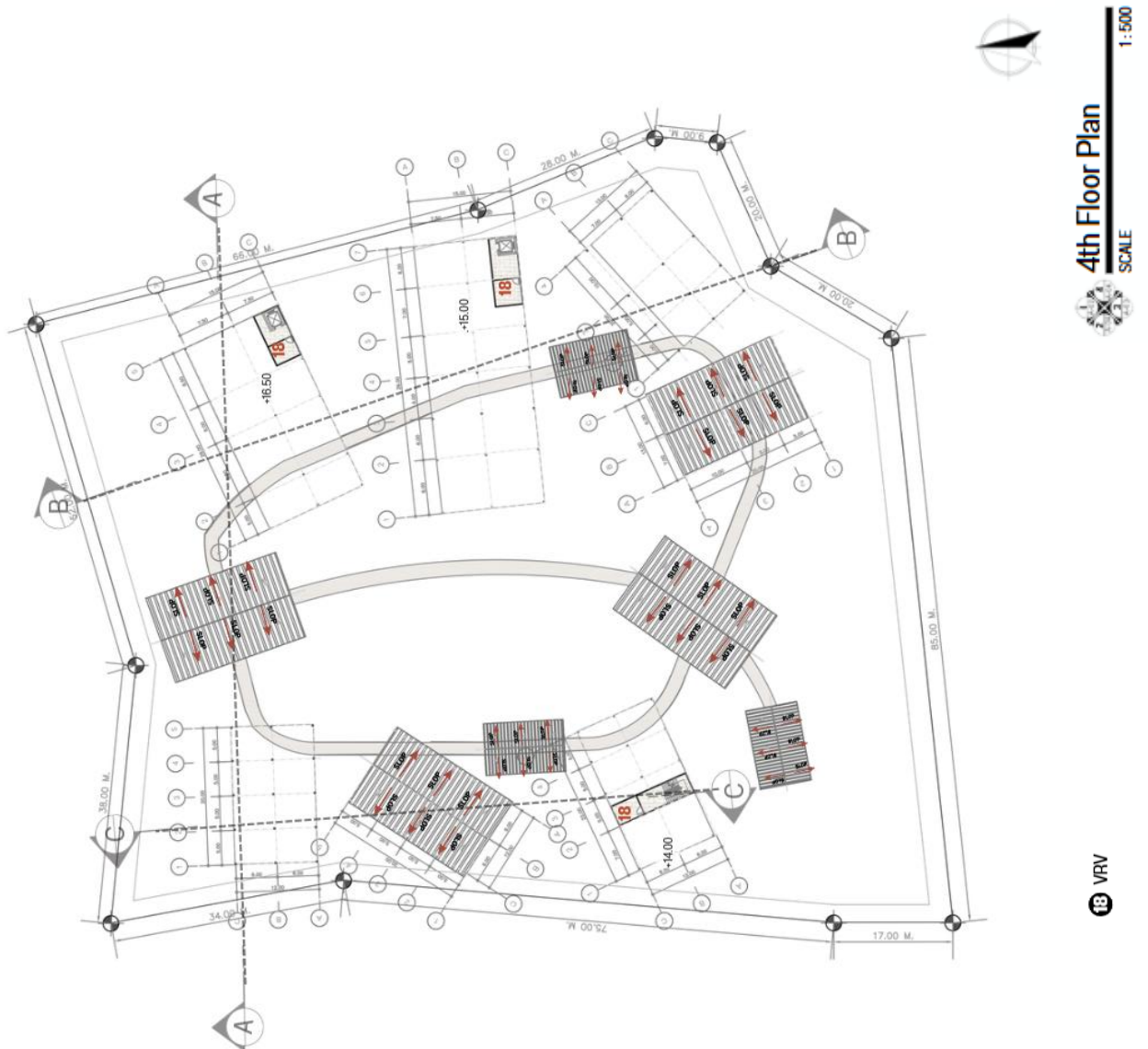

ภาพที่ 5.7 แสดงภาพผังพื้นชั้นที่ 3
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ชั้นที่ 3 ถูกออกแบบให้ทำหน้าที่เป็นชั้น 2 ของอาคาร โดยจัดวางอาคารเป็น 2 ก้อนหลักในลักษณะลดหลั่นระดับหลังคา (Stepped Roof) เพื่อให้สอดคล้องกับคอนทัวร์พื้นที่ ช่วยลดความแข็งของมวลอาคาร และสร้างมิติทางสถาปัตยกรรมที่โปร่งและกลมกลืนกับภูมิประเทศ

5.3 ผังพื้น

5.3.4 ผังพื้นชั้นที่ 4

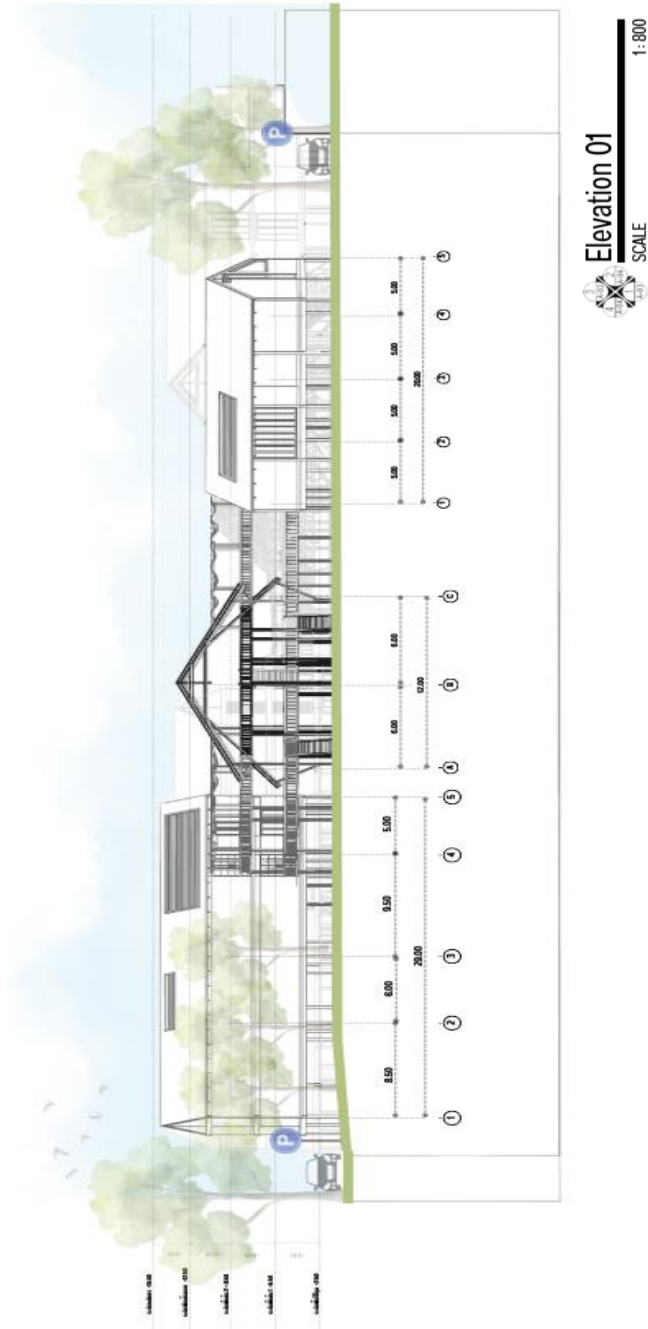
ภาพที่ 5.8 แสดงภาพผังพื้นชั้นที่ 4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ชั้นที่ 4 ประกอบด้วยอาคาร 3 ก้อนหลักสำหรับพื้นที่ขายโครงการ ก้อนที่แสดงห้องงานระบบ พร้อมบันไดเชื่อมต่อ อาคารพื้นที่ใช้งานถูกใช้เต็มศักยภาพและไม่เพียงพอสำหรับห้องเครื่องปรับอากาศ (VRV) จึงย้ายระบบไปไว้ในชั้นใต้หลังคา ขณะที่อาคารส่วนอื่นสิ้นสุดที่ระดับหลังคาเพื่อความเรียบร้อยของมวลอาคารและภาพรวมทางสถาปัตยกรรม

5.5 รูปด้าน

5.5.1 รูปด้าน 1

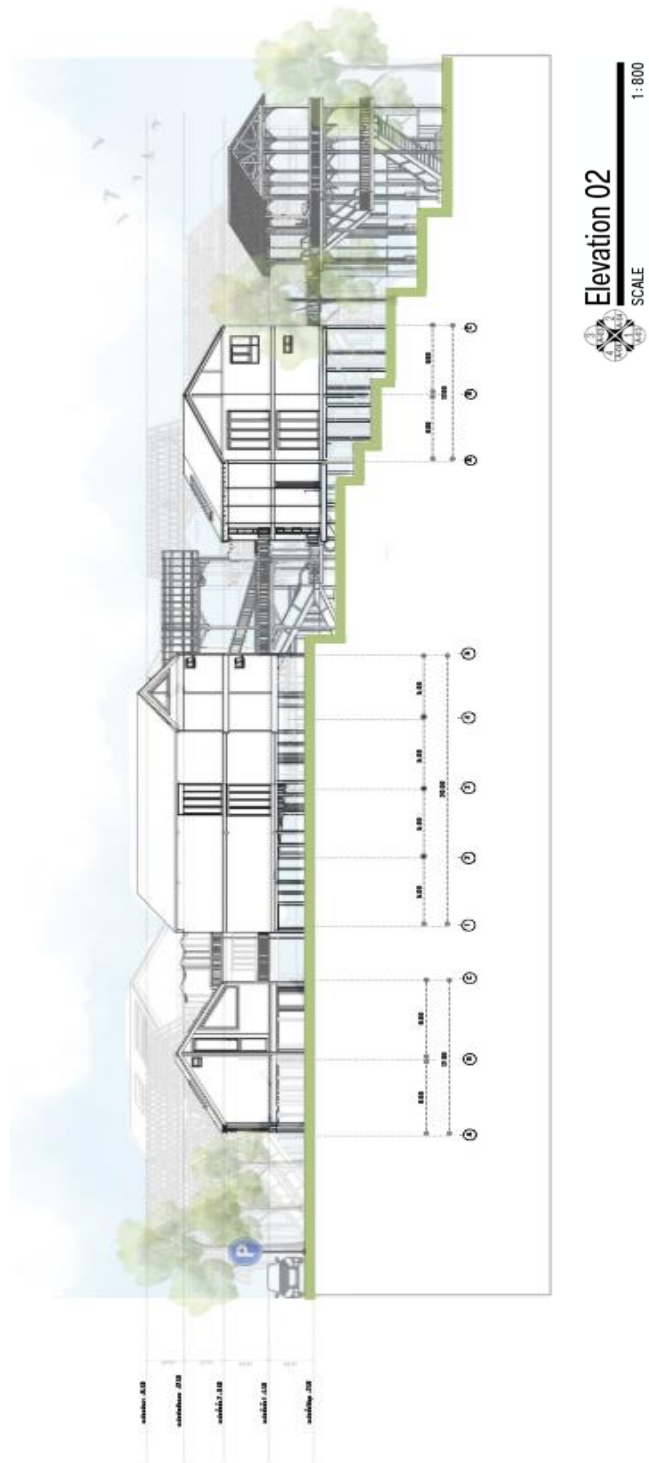
รูปด้านแสดงการลดหลั่นระดับหลังคา (Stepped Roof) ในรูปแบบโมเดิร์นด้วยวัสดุหลังคาแผ่นเรียบ โดยภาพรวมอาคารถูกจัดวางให้สอดคล้องกับระดับคอนทัวร์ที่ค่อยๆ ลดหลั่นลงมาอย่างเป็นธรรมชาติ

ภาพที่ 5.10 แสดงภาพรูปด้านที่ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.5 รูปด้าน

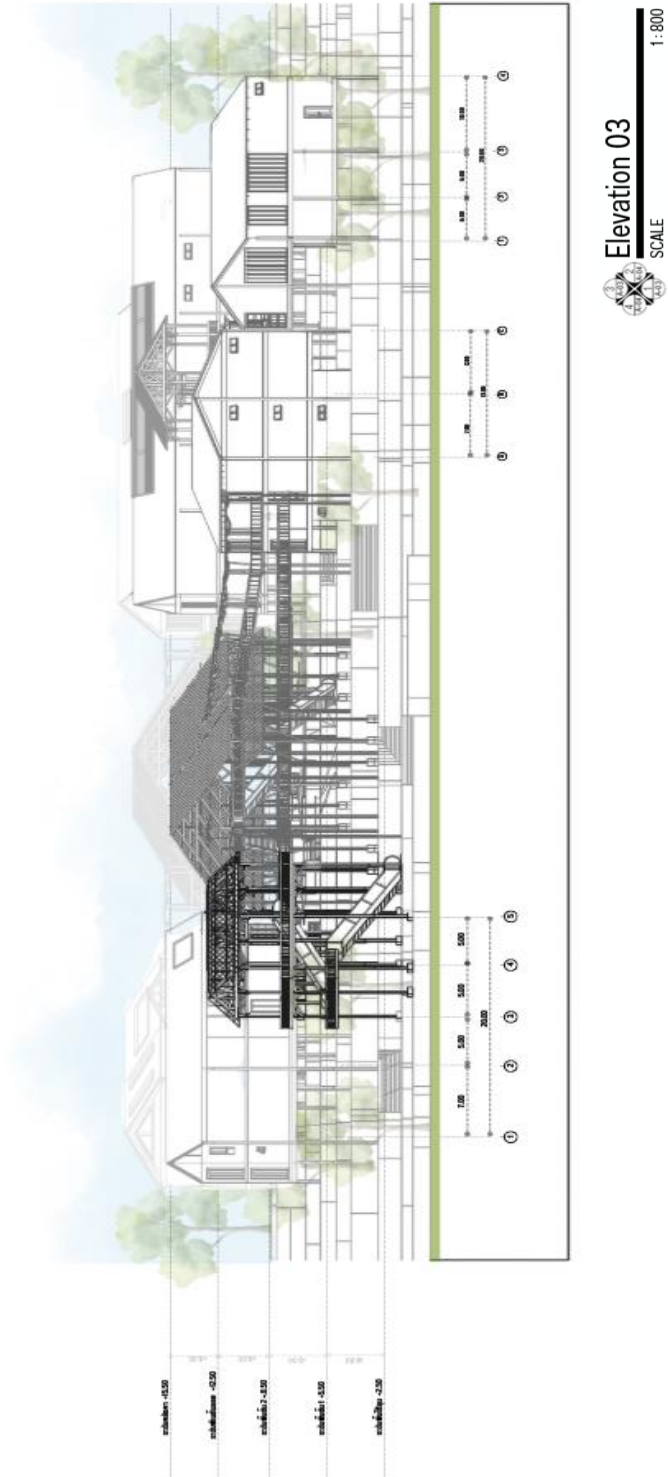
5.5.2 รูปด้าน 2

ภาพที่ 5.11 แสดงภาพรูปด้านที่ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.5 รูปด้าน

5.5.3 รูปด้าน 3

ภาพที่ 5.12 แสดงภาพรูปด้านที่ 3
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.5 รูปด้าน

5.5.4 รูปด้าน 4

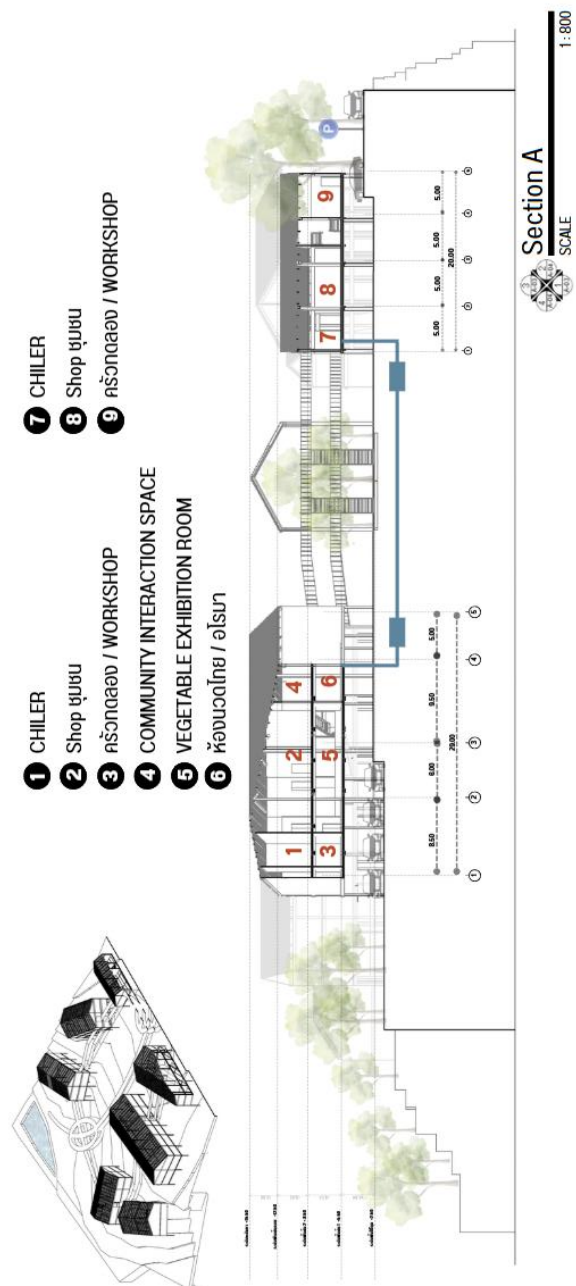

ภาพที่ 5.13 แสดงภาพรูปด้านที่ 4
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.6 รูปตัด

5.6.1 รูปตัด A

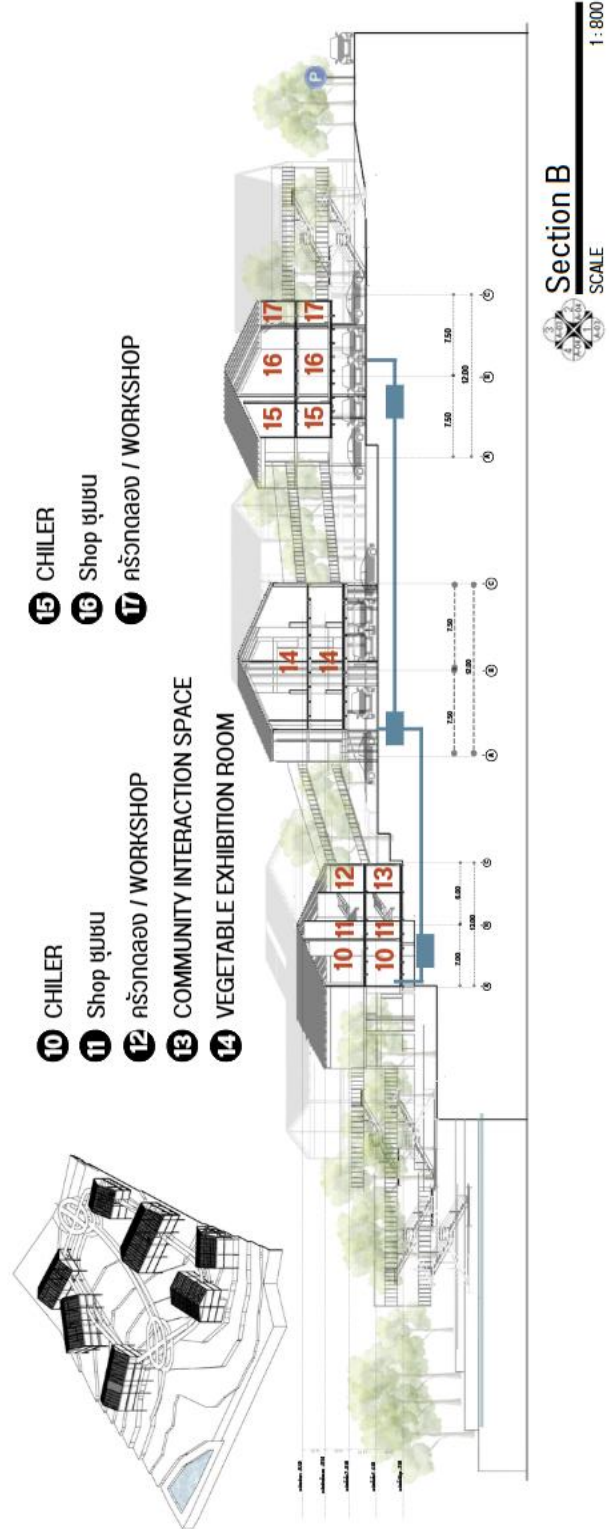
รูปตัดแสดงระบบหมุนเวียนน้ำ (เส้นสีน้ำเงิน) โดยนำน้ำใช้แล้วจากอาคารไหลตามคอนทิวร์จากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำ ลงสู่บ่อเก็บน้ำด้านล่างของโครงการ เพื่อกักเก็บ บำบัด และนำกลับมาใช้ใหม่อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 5.14 แสดงภาพรูปตัด A
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.6 รูปตัด

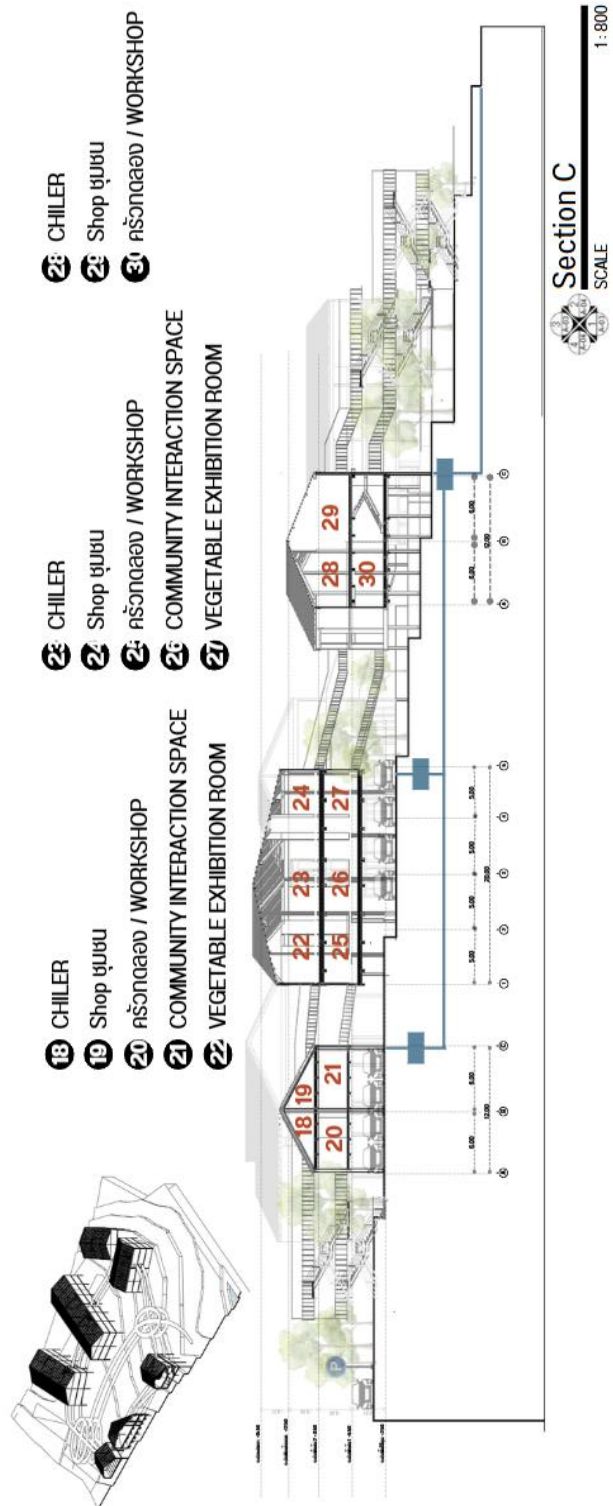
5.6.2 รูปตัด B

ภาพที่ 5.15 แสดงภาพรูปตัด B
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.6 รูปตัด

5.6.3 รูปตัด C

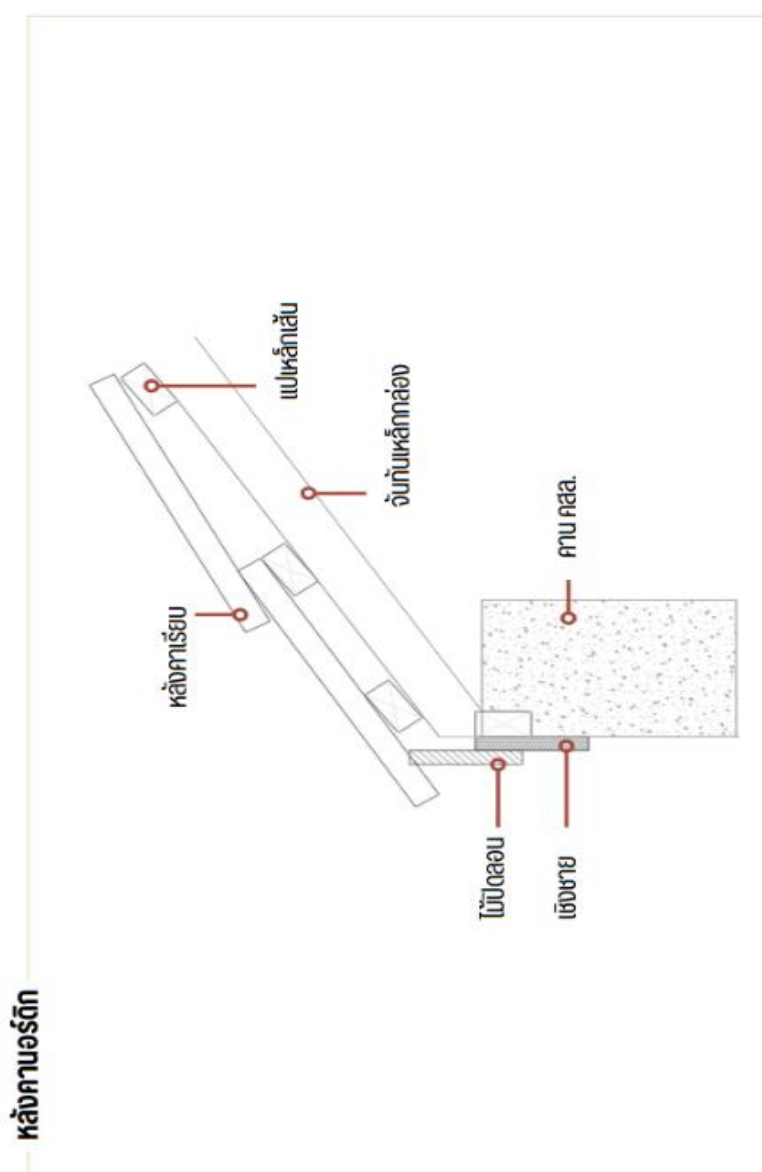

ภาพที่ 5.16 แสดงภาพรูปตัด C
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.7 แบบขยาย DETAILS

5.7.1 DETAILS หลังคานอร์ดิก

ภาพดังกล่าวแสดงรายละเอียดโครงสร้างหลังคาแบบหลังคานอร์ดิก โดยใช้แปเหล็กเส้นและจันทันเหล็กกล่องรองรับวัสดุหลังคาน้ำหนักเบา และถ่ายน้ำหนักลงสู่คานคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) จุดเชื่อมต่อใช้เพลทเหล็กและไม้ปิดลอนเพื่อเพิ่มความแข็งแรงและความเรียบร้อยของงานก่อสร้าง แสดงถึงระบบโครงสร้างผสมระหว่างเหล็กและคอนกรีตที่มีความมั่นคง ก่อสร้างง่าย และเหมาะกับอาคารขนาดเล็กถึงขนาดกลาง

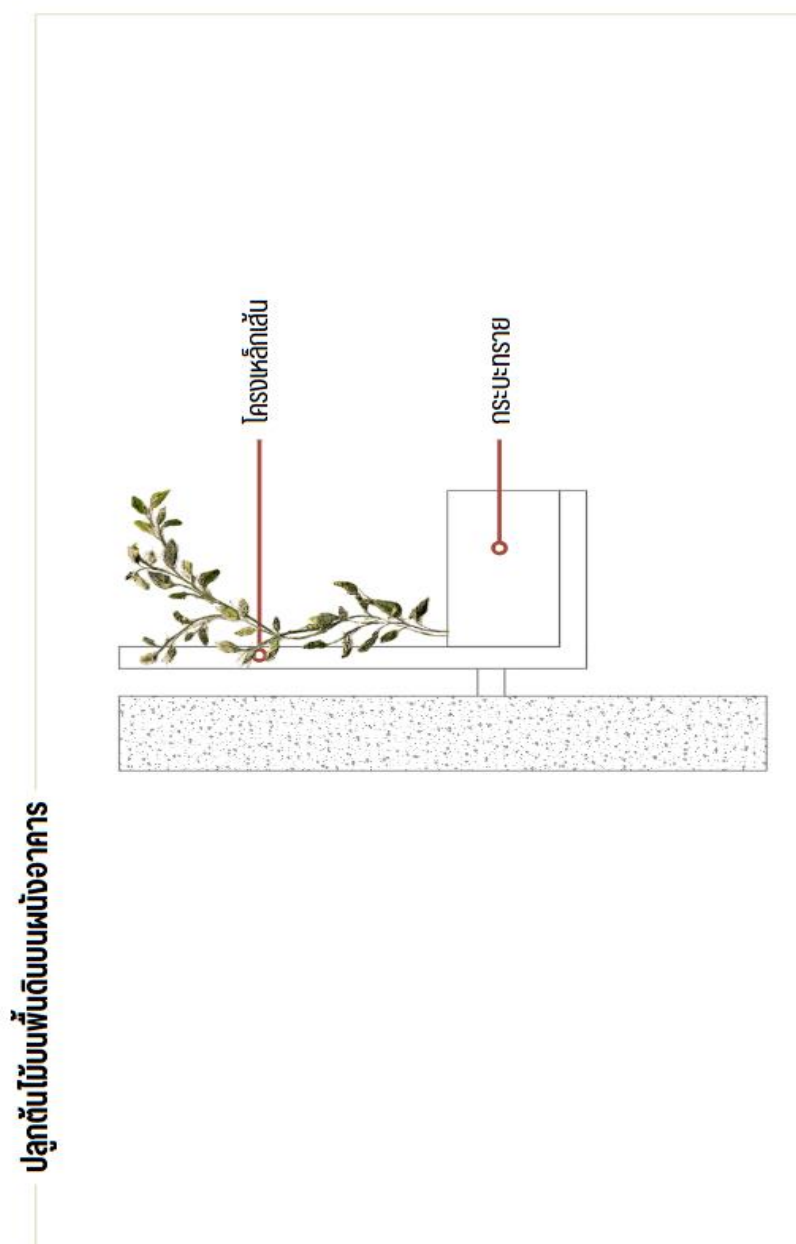
ภาพที่ 5.17 แสดงภาพตัดเทลหลังคานอร์ดิก

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.7 แบบขยาย DETAILS

5.7.2 DETAILS ปลุกต้นไม้บนพื้นดินบนผนังอาคาร

ภาพดังกล่าวแสดงรายละเอียดการปลุกต้นไม้โดยใช้โครงเหล็กเป็นโครงสร้างสำหรับให้ต้นไม้เลื้อย และทำหน้าที่รองรับกระบะทรงด้านล่างที่ใช้ปลูกพืช ช่วยจัดระเบียบการเจริญเติบโตของต้นไม้ให้เป็นแนว และเพิ่มความแข็งแรงในการรองรับน้ำหนักดินและพืช ทำให้เหมาะกับการปลูกบนผนังหรือพื้นที่จำกัดพร้อมทั้งช่วยเพิ่มความสวยงามและความเป็นระเบียบให้กับอาคาร

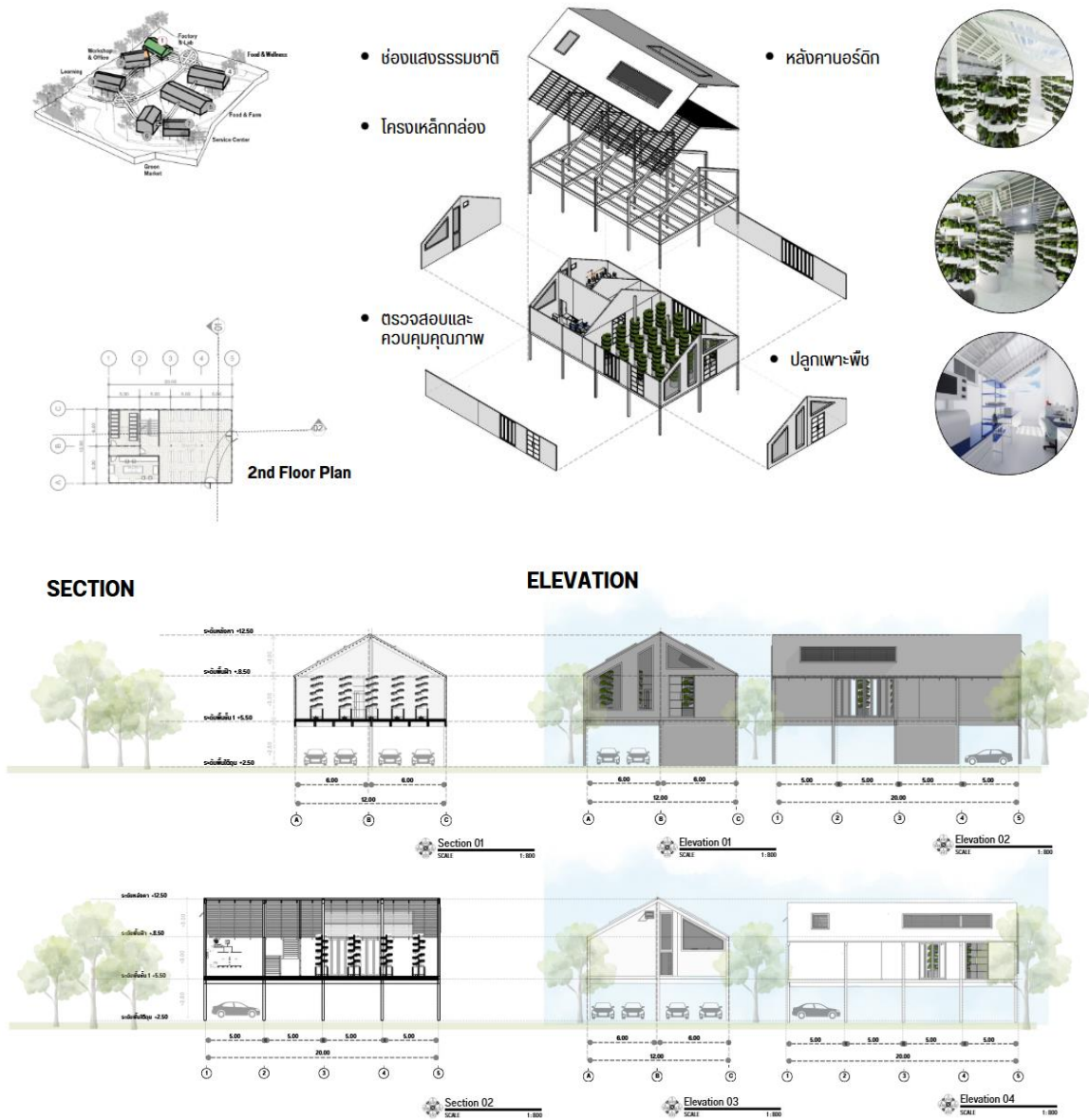

ภาพที่ 5.18 แสดงภาพตีเทลหลังคานอร์ดิก

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.1 ขยายอาคาร FACTORY& LAB

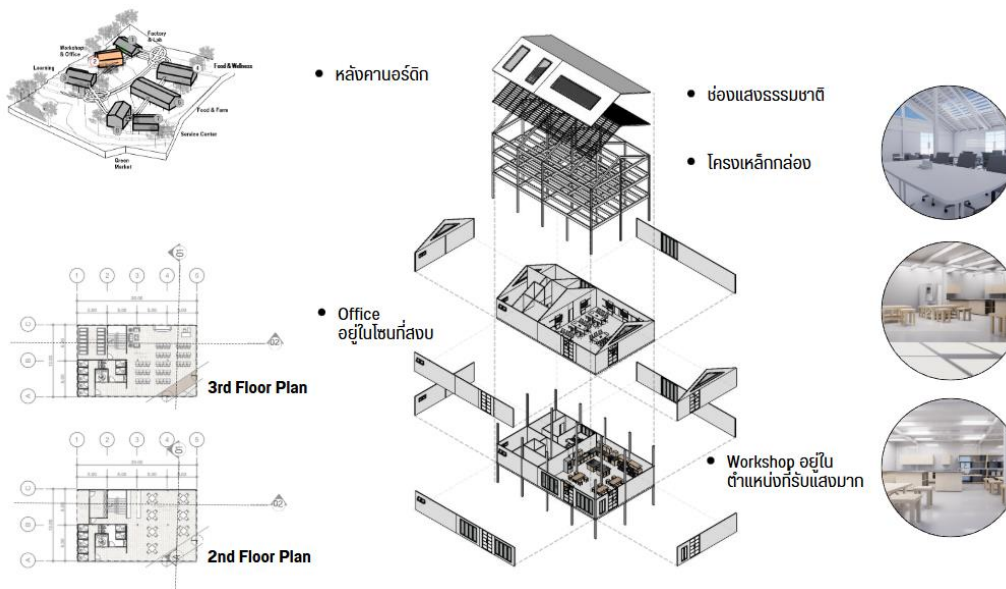

ภาพที่ 5.19 แสดงภาพขยายอาคาร FACTORY & LAB
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

FACTORY & LAB เป็นพื้นที่ที่รวมกระบวนการ การผลิตพืชและการตรวจสอบคุณภาพ ไว้ในอาคารเดียวกัน โดยใช้ระบบควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น แสง อุณหภูมิ ความชื้น และสารอาหาร เพื่อให้พืชเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตที่มีมาตรฐาน

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.2 ขยายอาคาร WORKSHOP & OFFICE

SECTION

ELEVATION

ภาพที่ 5.20 แสดงภาพขยายอาคาร WORKSHOP & OFFICE

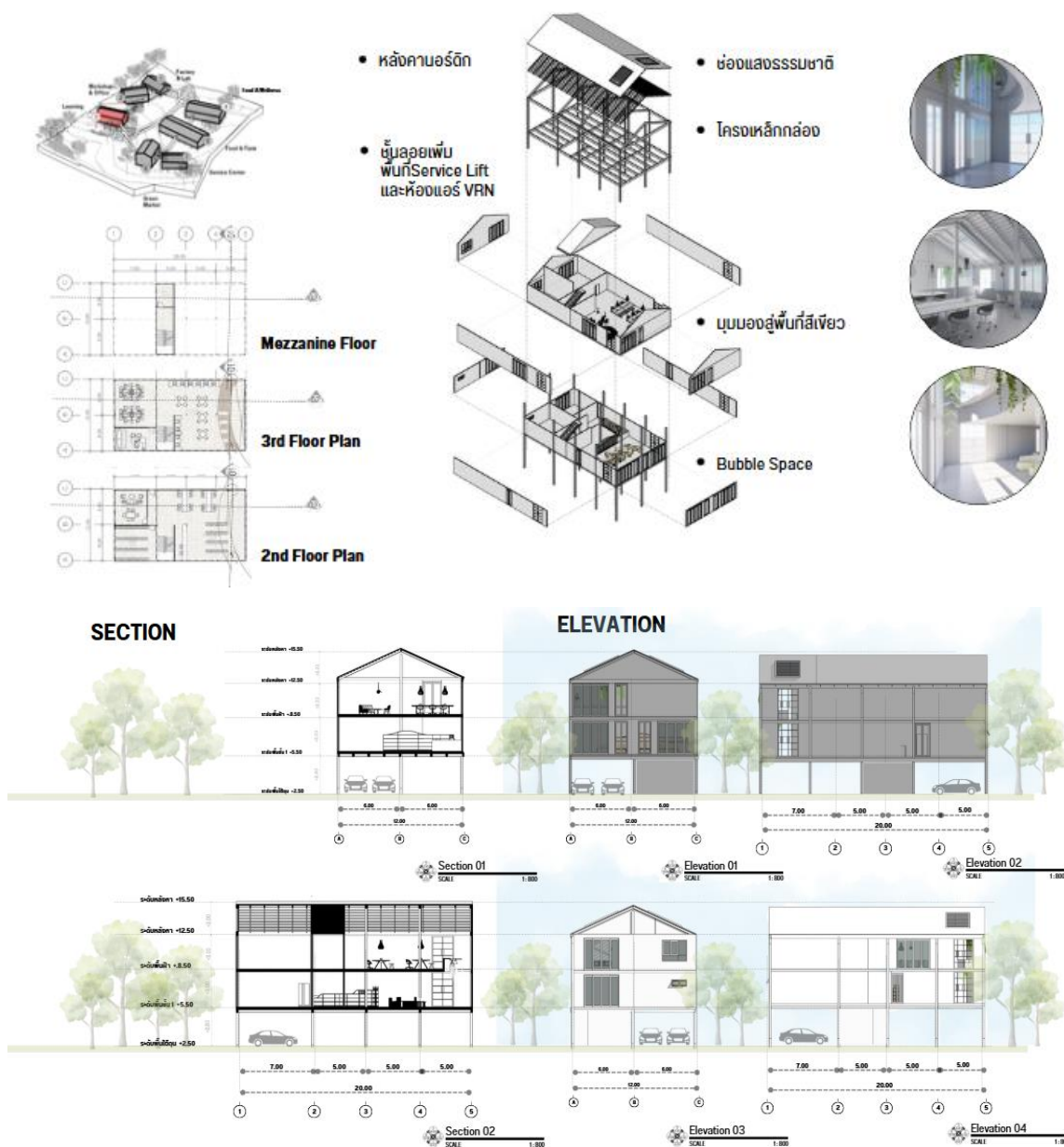
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่ Workshop ถูกจัดวางในตำแหน่งที่สามารถรับแสงธรรมชาติได้มาก เพื่อให้เหมาะกับกิจกรรมการทดลอง การสาธิต หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชและการแปรรูป ซึ่งต้องการพื้นที่ที่สว่าง โปร่ง และมีบรรยากาศที่กระตุ้นการทำกิจกรรมร่วมกัน

ส่วนพื้นที่ Office ถูกจัดวางในโซนที่มีความสงบและเป็นส่วนตัวมากกว่า เพื่อให้เหมาะกับการทำงานด้านการบริหาร การวางแผน และการประสานงานของโครงการ โดยเน้นสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้เกิดสมาธิและประสิทธิภาพในการทำงาน

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.3 ขยายอาคาร LEARNING

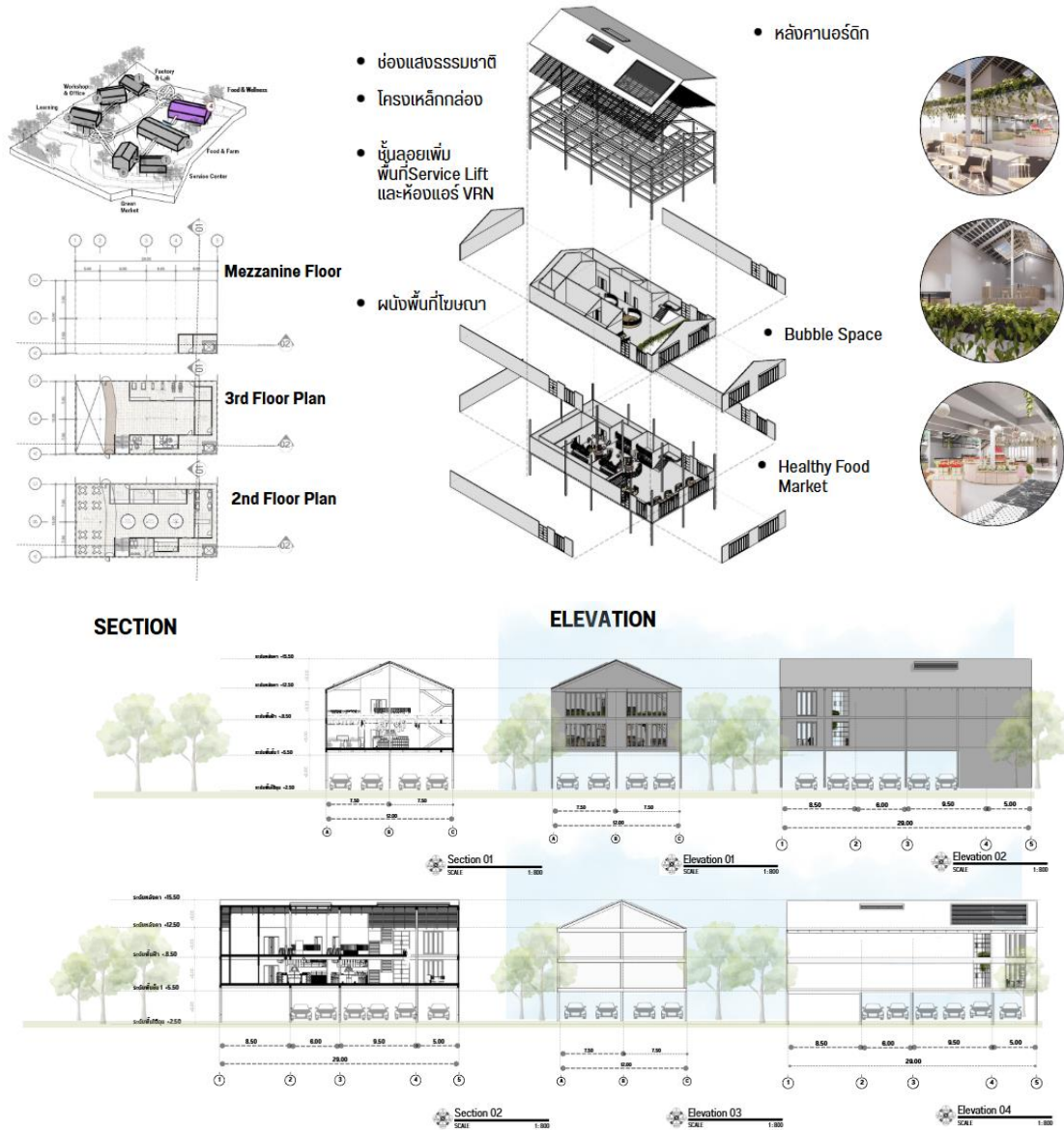

ภาพที่ 5.21 แสดงภาพขยายอาคาร LEARNING
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่การเรียนรู้ประกอบด้วย ห้องสมุดไพรและห้องสัมมนา สำหรับการศึกษา ทดลอง และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพืช สมุนไพร และสุขภาพ โดยออกแบบให้เป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ใช้งาน

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.4 ขยายอาคาร FOOD & WELLNESS

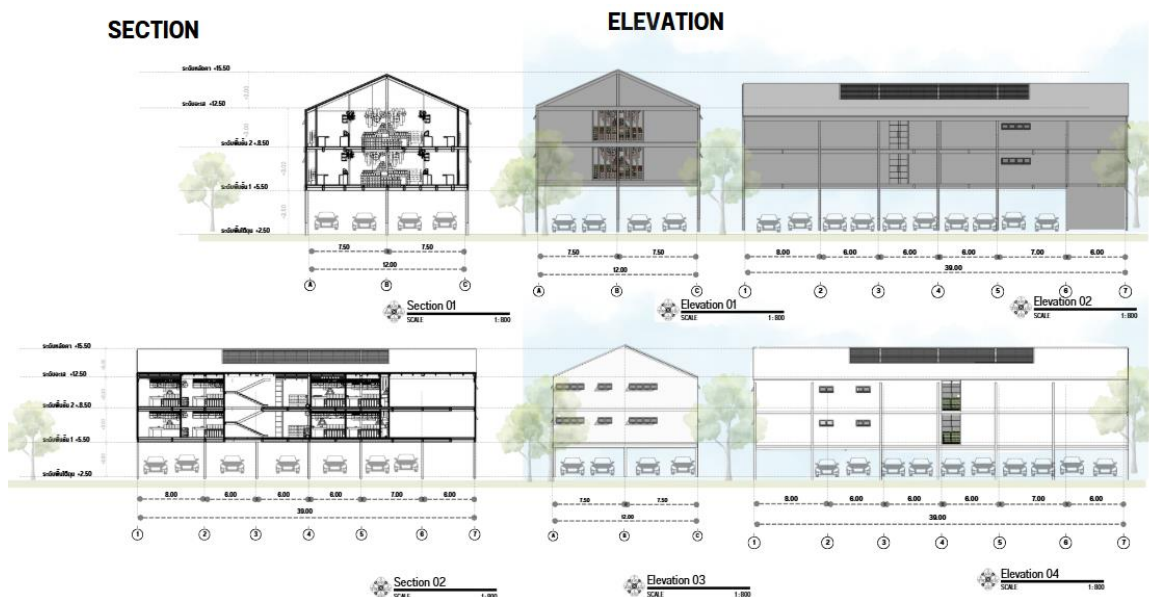
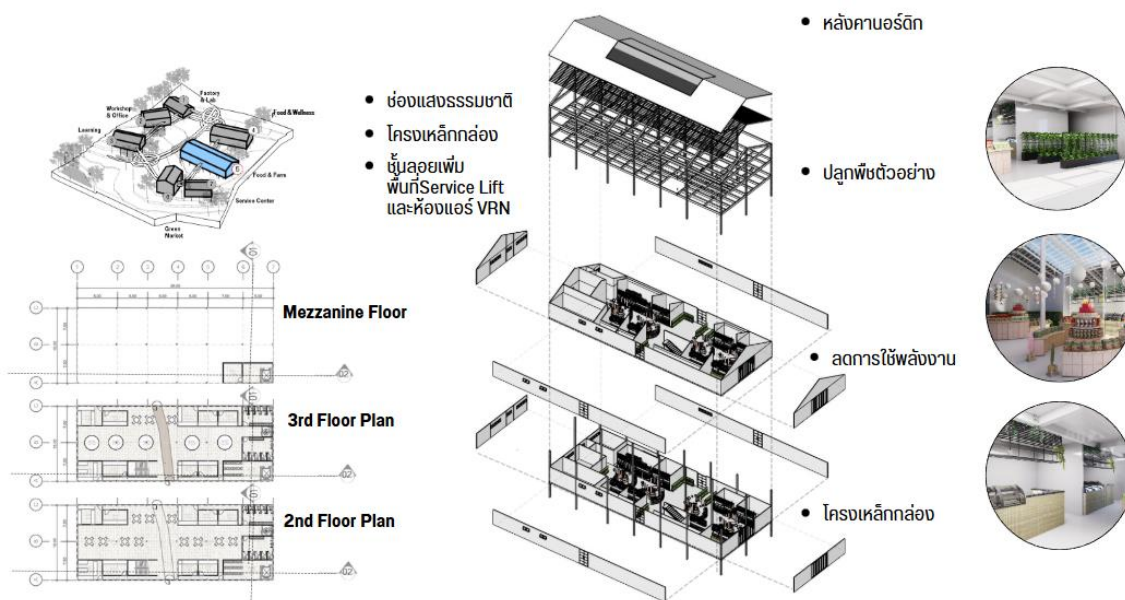
ภาพที่ 5.22 แสดงภาพขยายอาคาร FOOD & WELLNESS

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่สำหรับดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ประกอบด้วย ร้านอาหารสุขภาพ ร้านค้า โยคะ แพทย์ทางเลือก และฟิตเนส โดยใช้วัตถุดิบพืชผักและสมุนไพร จากชุมชนและพื้นที่โครงการ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.5 ขยายอาคาร FOOD & FARM

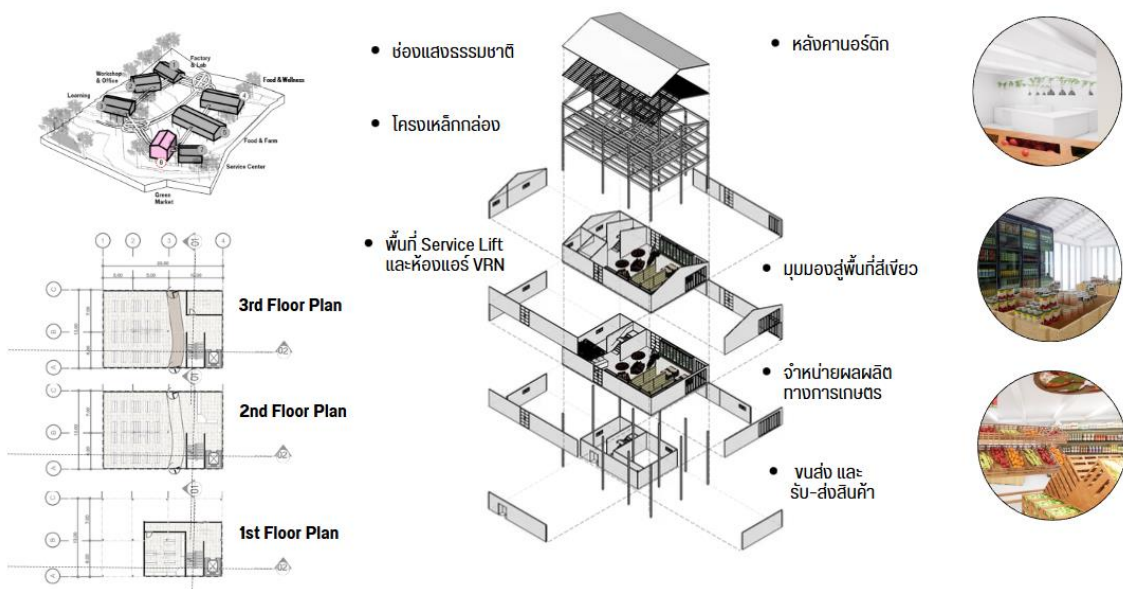
ภาพที่ 5.23 แสดงภาพขยายอาคาร FOOD & FARM

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่แสดงและปลูก พืชตัวอย่างแบบแนวตั้งในกระถางภายในอาคาร เพื่อสาธิตการปลูกพืชในพื้นที่จำกัด เชื่อมโยงการเรียนรู้กับการผลิตอาหาร และมีพื้นที่ ซ่อปลินค้าผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.6 ขยายอาคาร GREEN MARKET

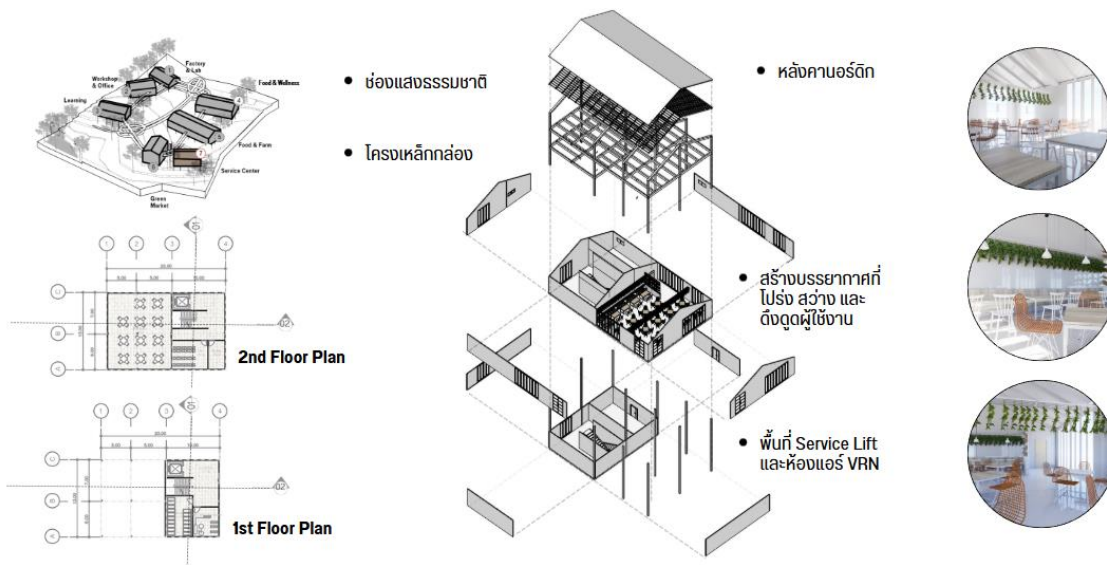

ภาพที่ 5.24 แสดงภาพขยายอาคาร GREEN MARKET
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่ตลาดสีเขียวสำหรับ จำหน่ายผัก ผลผลิต และผลิตภัณฑ์จากชุมชนและจากโครงการ เน้นอาหารปลอดภัยและสินค้าเกษตรสุขภาพ เชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง

5.8 แบบขยายอาคาร

5.8.7 ขยายอาคาร SERVICE CENTER

ภาพที่ 5.25 แสดงภาพขยายอาคาร SERVICE CENTER

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่บริการและระบบอาคาร โดย ชั้น 1 เป็นโซนเซอร์วิสและระบบอาคาร เช่น ห้องเครื่อง ระบบไฟฟ้า และพื้นที่จัดการงานบริการต่าง ๆ ของโครงการ ส่วน ชั้น 2 เป็นพื้นที่นั่งเล่นและพักผ่อนสำหรับผู้ใช้งาน สามารถใช้เป็นจุดพักรอหรือมองเห็นบรรยากาศโดยรอบของโครงการได้

5.9 ทักษะนียภาพ

5.9.1 ภาพทัศนียภาพภายนอก 1

ภาพที่ 5.26 แสดงภาพบรรยากาศทางเข้าด้านหน้าของโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.2 ภาพทัศนียภาพภายนอก 2

ภาพที่ 5.27 แสดงภาพบรรยากาศการจัดตลาดเต็นท์สำหรับขายสินค้า
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.3 ภาพทัศนียภาพภายนอก 3

ภาพที่ 5.28 แสดงภาพบรรยากาศการจัดตลาดเดินท์และนิทรรศการ
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.4 ภาพทัศนียภาพภายนอก 4

ภาพที่ 5.29 แสดงภาพกิจกรรมการปลูกผักและการเดินชมสวน
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.5 ภาพทัศนียภาพภายใน 1

ภาพที่ 5.30 แสดงภาพการปลูกพืชแนวตั้ง (Vertical Farming)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.6 ภาพทัศนียภาพภายใน 2

ภาพที่ 5.31 แสดงภาพห้องแลปทดลองควบคุมคุณภาพ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.7 ภาพทัศนียภาพภายใน 3

ภาพที่ 5.32 แสดงภาพห้องสัมมนา พื้นที่สำหรับการประชุม อบรม และแลกเปลี่ยนความรู้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.8 ภาพทัศนียภาพภายใน 4

ภาพที่ 5.33 แสดงภาพห้องเวิร์คช็อป พื้นที่สำหรับการฝึกปฏิบัติและกิจกรรมเรียนรู้
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.9 ภาพทัศนียภาพภายใน 5

ภาพที่ 5.34 แสดงภาพห้องสมุดชุมชน พื้นที่เรียนรู้และพักผ่อนสำหรับทุกคนในชุมชน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.10 ภาพทัศนียภาพภายใน 6

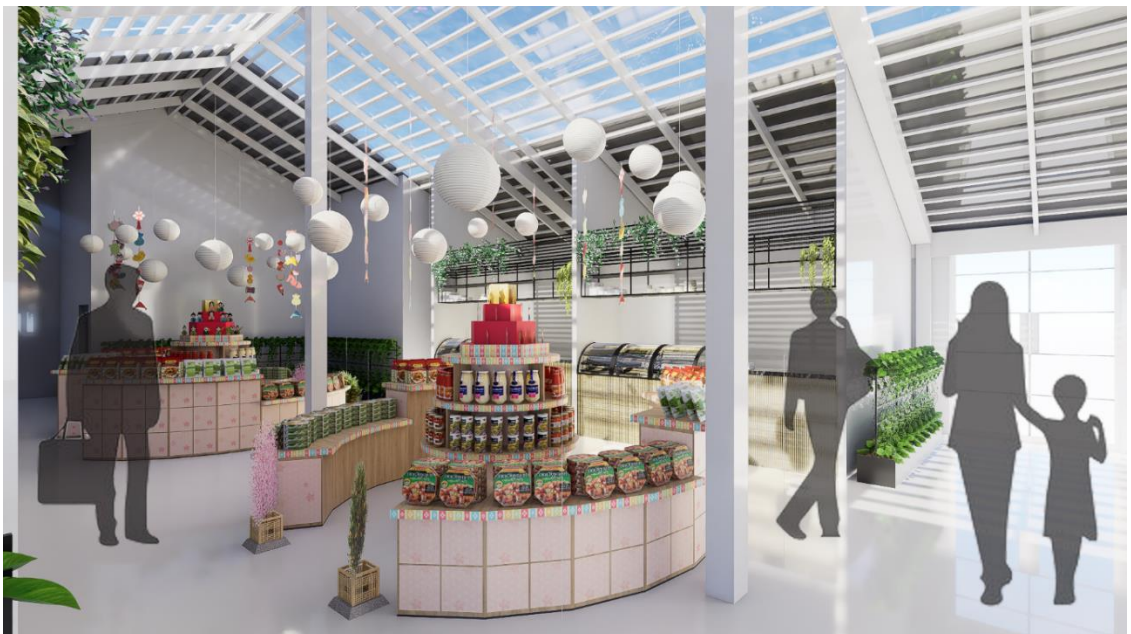
ภาพที่ 5.35 แสดงภาพพื้นที่ซื้อป้านค้าชุมชนและพื้นที่นั่งพัก
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.11 ภาพทัศนียภาพภายใน 7

ภาพที่ 5.36 แสดงภาพพื้นที่สำหรับการดูแลสุขภาพและผ่อนคลาย
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.12 ภาพทัศนียภาพภายใน 8

ภาพที่ 5.37 แสดงภาพพื้นที่ซื้อปรรานค้าชุมชนและแบรนด์ต่างๆ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.13 ภาพทัศนียภาพภายใน 9

ภาพที่ 5.38 แสดงภาพแปลงสาธิตสำหรับการเรียนรู้ ภายในอาคาร
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.14 ภาพทัศนียภาพภายใน 10

ภาพที่ 5.39 แสดงภาพพื้นที่ขายผลผลิตเกษตรกรทั้งในโครงการและชุมชน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ในบริบทของสังคมเมืองปัจจุบันที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบและการแข่งขันสูง ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากละเลยการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่พึ่งพาอาหารสำเร็จรูปหรืออาหารจานด่วน ซึ่งมักขาดคุณค่าทางโภชนาการและนำไปสู่ปัญหาสุขภาพ เช่น โรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และโรคหัวใจ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงความไม่สมดุลระหว่างวิถีชีวิตและสุขภาพของคนเมือง อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาได้เกิดกระแสการตื่นตัวด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคลและสังคม ส่งผลให้ผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการเลือกรับประทานอาหารที่ปลอดภัย อาหารออร์แกนิก และอาหารเพื่อสุขภาพ ควบคู่ไปกับการมองหาพื้นที่ที่สามารถสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพได้อย่างครบวงจร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การศึกษา และการคมนาคมของภาคใต้ จึงมีศักยภาพในการพัฒนา “ศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ” เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และรองรับความต้องการของสังคมเมืองยุคใหม่

โครงการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Hub) โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมของบริการด้านอาหารสุขภาพ การให้ความรู้ และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพไว้ในพื้นที่เดียวกันในลักษณะการให้บริการแบบบูรณาการ (Integrated Service) ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการของผู้ใช้งาน การศึกษานี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการวิเคราะห์และออกแบบ ได้แก่ ทฤษฎีการจัดบริการแบบบูรณาการ แนวคิดการเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม หลักการระดับการให้บริการ (Levels of Service) ทฤษฎีการเข้าถึงบริการ (Accessibility) ตลอดจนหลักการด้านความยั่งยืนและประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนมีบทบาทในการกำหนดรูปแบบพื้นที่และการใช้งานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้ นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงกับแนวคิดด้านพฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) และการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน ทฤษฎีการจัดบริการแบบบูรณาการ (Integrated Service Theory)

ในด้านกายภาพ โครงการตั้งอยู่บริเวณตำบลคลองหอยโข่ง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงทั้งในด้านการเข้าถึงและความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาเมือง โดยเฉพาะการได้รับการประกาศให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (UNESCO City of Gastronomy) และนโยบายการพัฒนาเมืองในแนวทาง “Paradise City” ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของโครงการให้สอดคล้องกับการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และการพัฒนาเมืองเชิงคุณภาพ นโยบายดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาหาร การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการสร้างพื้นที่สาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชน โครงการจึงทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงพื้นที่ที่สนับสนุนนโยบายดังกล่าวผ่านการบูรณาการกิจกรรมด้าน

โภชนาการ เกษตรกรรม และการเรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่กลางที่สามารถรองรับผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่ม ทั้งนักท่องเที่ยว นักศึกษา คนในชุมชน และเกษตรกร อันนำไปสู่การเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีขนาดพื้นที่โครงการรวมประมาณ 3,270 ตารางเมตร การวางผังโครงการให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อสภาพภูมิประเทศแบบคอนทิวร์ ผ่านการจัดวางกลุ่มอาคารในลักษณะกระจายตัว เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการใช้งาน ลดความหนาแน่น และส่งเสริมการไหลเวียนของอากาศตามธรรมชาติ ฟังก์ชันหลักของโครงการประกอบด้วย อาคารปลูกผักและห้องปฏิบัติการ อาคารเวิร์กช็อป อาคารสมุดและการค้นคว้า อาคารแปรรูปและร้านอาหารชุมชน พื้นที่ตลาดเกษตรกร และอาคารสนับสนุนระบบต่าง ๆ การจัดวางดังกล่าวช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก และเอื้อต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้งานในระดับชุมชน

การออกแบบเพื่อความยั่งยืน โครงการมุ่งเน้นการบูรณาการแนวคิดการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการออกแบบเชิงระบบ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์พื้นที่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรองรับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะปัญหาน้ำหลากในช่วงฤดูฝนของภาคใต้ ผ่านการพัฒนาระบบการจัดการน้ำตามระดับคอนทิวร์ของพื้นที่ ซึ่งเริ่มจากการรวบรวมน้ำฝนและน้ำใช้แล้วเข้าสู่กระบวนการบำบัด ก่อนนำกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่สีเขียวและกิจกรรมทางการเกษตร ควบคู่กับการออกแบบภูมิทัศน์ในลักษณะบ่อน้ำและน้ำตกเพื่อชะลอการไหลของน้ำและเพิ่มคุณค่าทางทัศนียภาพ ขณะเดียวกันได้กำหนดโซนปลูกพืชและแปลงเกษตรไว้บริเวณด้านหลังของโครงการให้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่รองรับน้ำ (Retention Area) ช่วยลดความรุนแรงของการไหลบ่าผิวดิน ควบคุมทิศทางการไหลของน้ำ และลดความเสี่ยงจากการชะล้างหน้าดินและการพังทลายของดิน อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับระบบหมุนเวียนน้ำในลักษณะระบบปิด (Closed-loop System) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำ ในด้านพลังงาน มีการออกแบบช่องเปิดหลังคาเพื่อรับแสงธรรมชาติ ลดการใช้พลังงานไฟฟ้า และส่งเสริมการระบายอากาศตามธรรมชาติ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Smart Farming เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดความเสี่ยงจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก โดยโครงการได้รับการพัฒนาในลักษณะต้นแบบที่สามารถต่อยอดในบริบทเมืองอื่นได้ ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ (Sense of Place) อันนำไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว และสะท้อนบทบาทของโครงการในฐานะต้นแบบของการพัฒนาพื้นที่เมืองที่บูรณาการมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโครงการ พบว่ายังมีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะการศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน (User Needs) และพฤติกรรมการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การออกแบบสามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทจริงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการในด้านเศรษฐศาสตร์ (Feasibility Study) รวมถึงการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการในระยะยาวอย่างชัดเจน เพื่อสนับสนุนให้โครงการสามารถนำไปสู่การดำเนินงานได้จริง และมีความมั่นคงทั้งในเชิงเศรษฐกิจและการใช้งานอย่างต่อเนื่อง

มีข้อเสนอแนะเรื่องความยั่งยืน คือ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและประยุกต์ใช้ระบบการจัดการทรัพยากรอย่างครบวงจร อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบหมุนเวียนน้ำ การใช้พลังงานทดแทน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Smart Farming ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน โดยเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและสะท้อนข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะข้อมูลจากผู้ใช้งานจริง ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสม ยืดหยุ่น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้โครงการสามารถดำเนินไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาว

นอกจากนี้ สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาและพัฒนาโครงการในลักษณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจบริบทของพื้นที่ทั้งในด้านกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้การออกแบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมจริง อีกทั้งควรคำนึงถึงการบูรณาการองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรม การวางผังเมือง และเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ รวมถึงการศึกษากกรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่กระบวนการออกแบบจนถึงการใช้งานจริง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

บรรณานุกรม

1. หมวดหนังสือ (Books)

กรมอนามัย. (2562). แนวทางการออกแบบสถานที่เพื่อส่งเสริมสุขภาพตามหลักสุขาภิบาล.

กรุงเทพฯ: สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2563). คู่มือออกแบบพื้นที่สร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สสส

.Alonso, W. (1964). Location and land use. Cambridge: Harvard University Press.

Christaller, W. (1933). Central places in Southern Germany. Germany: Jena: Fischer.

Gehl, J. (2010). Cities for people. Washington, DC: Island Press.

Hoyt, H. (1939). The structure and growth of residential neighborhoods. Washington, DC: Federal Housing Administration.

Marshall, A. (1890). Principles of economics. London: Macmillan and Co.

Reilly, W. J. (1931). The law of retail gravitation. New York: Knickerbocker Press.

2. หมวดงานวิจัยและบทความวิชาการ (Research & Academic Articles)

กระทรวงมหาดไทย (2543) กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 107 ง

กรมที่ดิน (2568) ข้อมูลแผนที่รูปแปลงที่ดิน (Mapland Parcel) ระบบบัญชีข้อมูลกลางภาครัฐ (GD Catalog) สืบค้นจาก <https://gdcatalog.go.th/dataset/gdpublish-mapland-parcel>

กรมโยธาธิการและผังเมือง (2561) ข้อกำหนดผังเมืองรวมเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ปรับปรุงครั้งที่ 4) สืบค้นจาก <https://www.dpt.go.th/>

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย [TCI] (2567) ฐานข้อมูลวารสารวิชาการไทย สืบค้นจาก

<https://tci-thailand.org/> เครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย [ThaiLIS] (2568) ฐานข้อมูล

วิทยานิพนธ์ไทย (Thai Digital Collection) สืบค้นจาก <https://tdc.thailis.or.th/>

พิชิตาล พันธุ์วัฒนา. (ม.ป.ป.). พฤติกรรมการบริโภคอาหารของคนเมืองวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). สืบค้นจาก <https://www.example-researchsite.or.th>

ราชกิจจานุเบกษา (2522) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 สืบค้นจาก <https://www.dpt.go.th>

ราชกิจจานุเบกษา (2543) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 เล่ม 117 ตอนที่ 9 ง (7 กุมภาพันธ์ 2543) สถาปนิกสภา สืบค้นจาก <https://www.act.or.th/>

3. หมวดกฎหมายและข้อกำหนด (Laws & Regulations)

กระทรวงมหาดไทย. (2543). กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 107 ง.
กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2561). ข้อกำหนดผังเมืองรวมเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ปรับปรุงครั้งที่ 4). สืบค้นจาก <https://www.dpt.go.th/>
ราชกิจจานุเบกษา (2522) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 สืบค้นจาก <https://www.dpt.go.th> ราชกิจจานุเบกษา (2543) พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 เล่ม 117 ตอนที่ 9 ง (7 กุมภาพันธ์ 2543) สืบค้นจาก <https://www.act.or.th/>
สภาสถาปนิก (2558) ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สืบค้นจาก <https://www.act.or.th/> สภาสถาปนิก (2559)
ข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม สืบค้นจาก <https://www.act.or.th/>

4. หมวดเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ (Websites & Online Media)

กิมยงนิวส์ [Gimyong News] (2562) ชีวาสุข ศูนย์กิจกรรมสุขภาพแนวใหม่ของหาดใหญ่ สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568 จาก <https://news.gimyong.com/article/5555> หาดใหญ่โฟกัส [Hatyaifocus] (2567) ตลาดสุขภาพปลอดสารเทศบาลหาดใหญ่ เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.hatyaifocus.com/news-detail/22010>
อักขราวิสุทธิ์ [Akaravisut] (2568) ระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการออนไลน์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย สืบค้นจาก <http://www.akaravisut.com/>
Consumersouth.org. (2566). แนะนำร้านอาหารสุขภาพในพื้นที่หาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568, จาก <https://consumersouth.org/paper/1737>
Gimyong News. (2562). ชีวาสุข ศูนย์กิจกรรมสุขภาพแนวใหม่ของหาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568, จาก <https://news.gimyong.com/article/5555>
Hatyaifocus. (2567). ตลาดสุขภาพปลอดสารเทศบาลหาดใหญ่ เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.hatyaifocus.com/news-detail/22010>
Frameweb. (n.d.). The Ring. Retrieved August 16, 2025, from [ระบุ URL ของ Frameweb]
WA Contents. (2020, March 30). Croquis Design Studio unveils its competition proposal for City Main Library in Gwangju, South Korea. World Architecture. Retrieved August 16, 2025, from <https://worldarchitecture.org/architecture-news>

ภาคผนวก

ภาพหุ่นจำลองสถาปัตยกรรม : โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 3
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 5
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 6
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 7
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพหุ่นจำลองบริบทโดยรวม : โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองบริบทโดยรวม 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองบริบทโดยรอบ 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

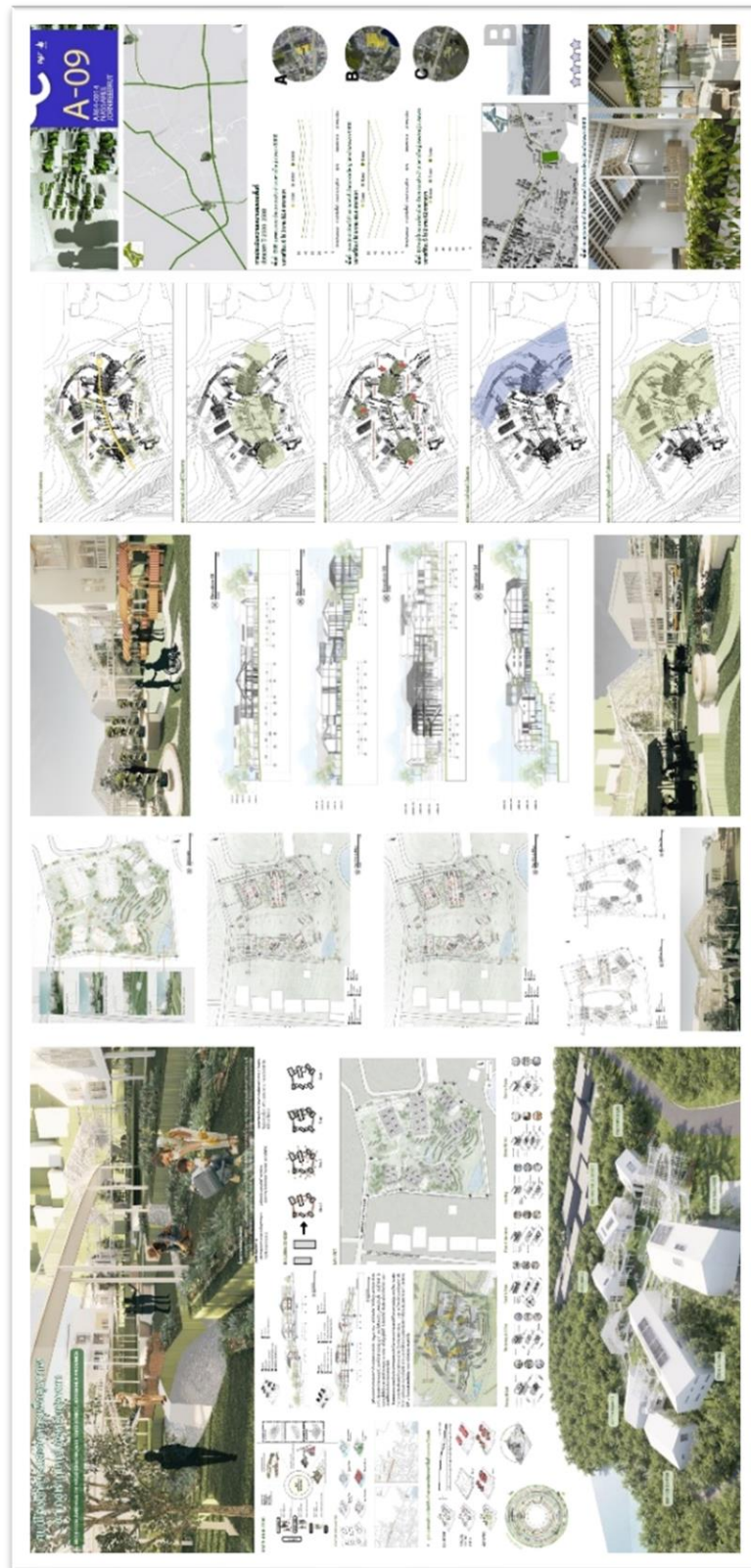

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองบริบทโดยรอบ 3
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพรวม : โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

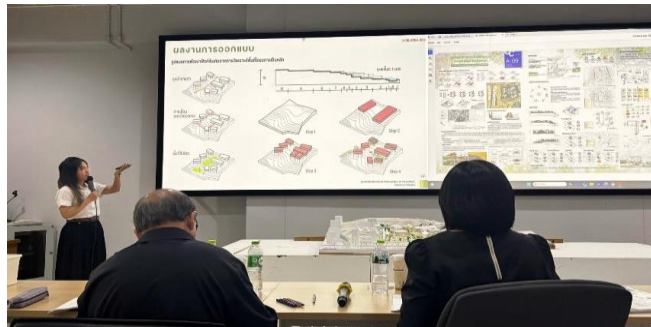
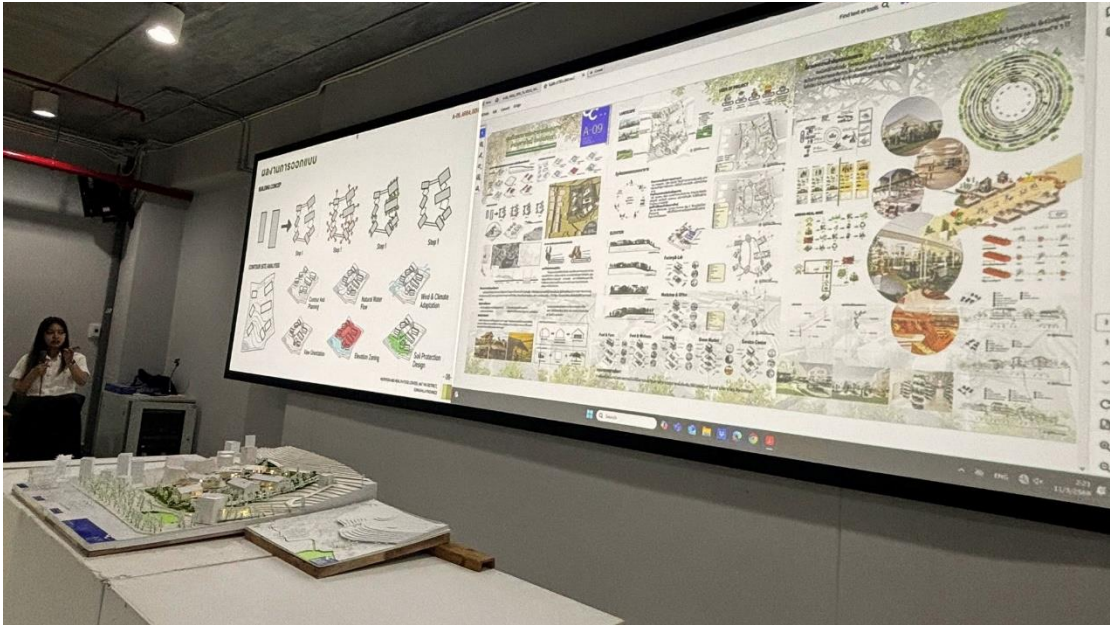

ภาพโครงการขนาดA1 (แนวตั้ง)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพโครงการขนาด 120x360 (แนวนอน)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ : โครงการศูนย์โภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

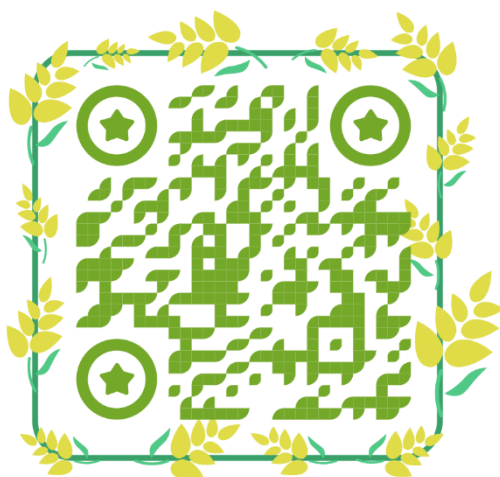

ภาพบรรยากาศการนำเสนอ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพกลุ่มตรวจแบบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและเพื่อนๆ ในกลุ่ม: อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล

ภาพกลุ่มตรวจแบบวิทยานิพนธ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

QR Code magazine online (PDF)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

QR Code Video
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

